JIVATACHI VATT

Juanvan Boroileli Jezu Kristachi Bori Khobor

{John's Gospel – Konkani}

MGL Multilingual/South Asian Ministry
www.multilingual-southasian.com
John – Konkani – 3k-11-07

Reproduced with due acknowledgement to
Raul N. Gonsalves, Goi ani Damanv Mha-Dhorm
Prantacho Appostolik Karbhari,
Ponnji, Goa INDIA

Jivitacho Sôbd

Orombak Sôbd aslo, ani Sôbd Deva sovem aslo ani
Sôbd Dev zaun aslo. *2* Survatek To Deva sovem aslo; *3* Tachê
vorvim sorv vostu rochleat ani rochleleam vostum modem
Tachê vinnem ailelem kãich nam, *4* Tachê sovem jivit
aslem, [a] ani tem jivit zaun aslem mon'xancho uzvadd.
5 Uzvadd kallokant porzollta, ani kallokan uzvaddak
attapunk nam.

6 Devan dhaddlolo, konn êk monis aslo: tachem nanv
Juanv. *7* Sogttamnim bhavart dovorchê khatir uzvadda vixim
govaiki diunk mhonn, to govai koso ailo. *8* To apunnuch
uzvadd nhoi aslo, punn uzvadda vixim govaiki diuncheak
to ail'lo. *9* Ek-eka mon'xak uzvaddaitolo niz uzvadd Sôbd
zaun aslo; To sonvsarant ietalo. [b]

10 To sonvsarant aslo, ani sonvsar Tannench rochlolo,
tor-ui sonvsaran Taka ollkhunk nam. *11* Apleam modem To
ailo, ani Tachêch porjen Taka manun ghetlo nam. *12* Punn
Apnnak manun ghetleleam somestank, Aplea nanvacher
visvas thevteleank, [c] Devachim bhurgim zaunchem Tannem
dennem kelem. [d] *13* Hankam [e] rogtan nhoi, kuddichê
vondavnnen nhoi, mon'xachê khuxen-ui nhoi, punn Devan
zolm dita.

a) Heo don volli oxeo-i utraum ietat: "tachê vorvim soglem ghoddon ailam; Tachê vinnem kãich ghoddon ieunk nam. Rochleleam soglleam vostunchem Toch jivit zaun aslo".

b) Dusreo utravnnio: "Zo soglleam mon'xancher prokas ghalta to khoro Uzvadd sonvsarant ietalo". Vô: "Sonvsarant ietelea dor-eka mon'xacher prokas ghalta to khoro Uzvadd Toch (Sôbd) zaun aslo".

c) "Aplea Nanvacher visvas thevteleank": him utram zaiteam adleam Kristi Xastrincheam borovpamnim mellonant.

d) Dusarnni: "Devachim bhurgim mhonn apnnak nanv zoddun ghevpachi Tannem podvi dili".

e) Dusarnni: "Taka (Monis zal'lea Devachea Sobdak, mhonngê Jezuk) rogtan nhoi,... mon'xachê khuxen-ui nhoi, punn Devan zolm dila". Hi utravnni dhorlear Jezu sasnnant, Deva-soimbant, Deva-Bapacho zolmola, ani sonvsarant monis-bapui nastanam Ankvar-Avoicho zolmola mhonn gomun ieta. (Polle Mt. 1, 16. 18-23 ani Lk. 1, 26-38)

14 Sôbd monis zalo[f] ani amchê modem jielo; [g] To kurpen
ani sotan bhorlolo; Tachi mhoima ami dekhlea; hi mhoima
Bapachea ekleach Putachi khaxa mhoima.

15 Tachê vixim govai diun, Juanvan arddun mhonnlem:
"Hanvem tumkam oxem sanglelem: 'Zor-ui To mhojê uprant
ieta, tor-ui mhojê adim aslo dekhun, To mhojê-vôn vhôdd',
oxi hanvem tumkam zachi khobor sanglea to Hoch."

16 Ani Tachê sopurnnaientlem ami sogleamnim ghetlam;
kurper kurpa. [h] *17* Somurt Moizesa vorvim dil'li; kurpa ani
sot Jezu Krista vorvim aileant. *18* Devak konnem kodinch
polleunk nam; punn Bapachea gopant asa tea ekleach Putan
Tachi ollokh dilea.

Juanv Batistacho Sondex

(Mt. 3, 1-12; Mk. 1, 1-8; Lk. 3, 1-18)

19 Hi Juanvachi govaiki: tum konn gai mhonn tachê
lagim vicharcheak, jednam Judevamnim [i] iadnikank ani
levitank Jeruzaleak thavn pattoile, *20* tannem sarkem por-
gott kelem, tannem nam mhonnlemnam; tannem ugttepo-
nim sanglem: "Hanv Krist nhoi". *21* Ani tãnnim taka
mhonnlem: "Tum konn tor? tum Elias?" Tannem tankam

f) Grêg bhaxechem utran utor dhorun, oxem mhonnchem aslem: "Sôbd mas zalo". "Mas" mhonngê monis, osokt, vinaxi, mornnak sampoddleli rochnna.

g) Utran utor dhorun, oxem mhonnchem aslem: "To amchê modem Aplo tombu ghalun ravlo". "Adlea Korarant, Jezu ieunchê adim, Dev ekê kherit bhaxen Judev loka modem hajir aslo: poilo Oronneantleam challis vorsamnim eka tombunt ani magir, Salomanv Patxaian hem Devmondir bandlelem tednam thavn Jeruzaleachea Devmondirant. (polle Sutt 25, 8 ani Lok 35, 34). Ani Devachi Zannvai ekê kherit bhaxen Moizesachea Xastrant melltali. Tori astanam mon'xanche dolle Devacher poddonasle. Punn atam, Devacho Put amchê sarko monis zaun, khud Dev mon'xank dixtti poddta.

h) Jezu sovem asa ti bhorpur kurpa amkam-i pavta. Adlo Korar Devachem ek funkeachem dennem aslem; tachê bodlek, Jezu vorvim ani Jezu sovem, ek novem funkeachem ani tea-vôn vortem dennem (Novo Korar) Devan amkam favo kelem.

i) "Judev": Juanvachea Xubhvortomanacher zaite pavtti hem utor Jezucher virudh aslelea dhormik vhoddilank lagta (polle 2, 18; 5, 10; 7, 13; 9, 22; 18, 12; 10, 38; 20, 19). Kednam-kednam-i tem soglleam Judevank lagta.

mhonnlem: "Hanv Elias nhoi". "Tum provadi bi?" [j] Ani
tannem mhonnlem: "Nam". *22* Tednam tãnnim taka
mhonnlem: "Oxem zalear, tum konn? Amkam pattoileat
tankam ami kitem sangchem? Tujêch vixim tum kitem
mhonntai?" *23* Juanvan mhonnlem: "Izaias bhaknnaran
sangun dovorlam:

'Sorvesporachi vatt nitt korat,
oso oronneant êk tallo bob marta'
ho tallo hanv".

24 Tankam Farizevamnim pattoilele. *25* Tãnnim tachê
lagim anink-ui vicharlem "Tum Krist nhoi, Elias nhoi ani
provadi-i nhoi zalear, snan koxem ditai?" *26* Juanvan
portipall kelo: "Hanv snan ditam to udkan ditam; punn
tumchê modem eklo asa zaka tumi ollkhonant. *27* To mhojê
urpant ietolo, punn tacheam vhannanchi vadi soddunk
mhaka favo nam".

28 Hem Betanient, Jordanachê poltoddi, Juanv snan ditalo
thõi ghoddlem.

Devacho Menddro

29 Dusrea disa Juanvan Jezuk apnna-xim ieta to dekhlo
ani mhonnlem: "Polleiat ho Devacho Menddro, [k]
sonvsarachem pap kaddta to! *30* Hachich khobor sangun
hanvem tumkam oxem mhonnlam: 'Mhojê uprant konn-
eklo ieta, punn mhojê adim to aslo dekhun to mhojê-vôn
vhôdd'. *31* Hanvuch Taka ollkhonaslom, punn Tachi ollokh
Izraelak diuncheak hanv udkan snan diit ailam." *32* Ani
Juanvan oxi-i govai dili: "Parveachea rupan sorgar thavn

j) DS 18, 15: hea Povitr Pustokantlea utrak lagun, Devan Makhlolo Soddvonndar êk novo Moizes koso zatolo mhonn Judev ravtale, mhonngê soglleam-vôn vorto Provadi (polle Lok 12, 7). Apleam purvozanchê suttkechea somoiar je chomotkar Moizesan kel'le, toslech chomotkar, xembhôr pavtti odik koutik vismitam, ho novo Moizes kortolo mhonn te chint'tale. (polle Ju. 3, 14; 6, 14. 30-31. 68; 7, 40. 52; 33, 1; DI 3, 22-23; 7, 20-44; Heb. 3, 1-11; Mt. 16, 14).

k) "Devacho Menddro": hem utor Jezuk khôl orthan lagu zata: Sorvesporacho Chakor (Iz. 53) mon'xanchim patkam apnnacher gheta ani 'farikponnacho menddro' koso (Lev. 14) apnnachich Devak bhettovnni korta. Judevam modem, tea bhair, êk 'Paskancho menddro' aslo (Sutt 12, 1;) ho menddro bhettounk ani khaunk ji rit tanchê modem asli, ti Izraelachi suttka khunnaitali. Punn amkam purnn suttka dita ani amchem purnn Pask korta to Jezu: dekhun To khoro Paskancho Menddro. (Polle 19, 36; ani Prok 5, 6. 12 adi).

Atmo denvlo ani Tacher tharlo to hanvem dekhlo. 33
Hanvuch Taka ollkhonaslom, punn Zannem mhaka udkan snan diunk dhaddla, Tannem mhaka mhonnlem: 'zacher tum Atmo denvlolo ani tharlolo dekhxi, Toch Povitr Atmean snan ditolo.' [l] 34 Hem hanvem dekhlam, ani ho Devacho Put mhonn hanv govai ditam". [m]

Jezuche Poile Xis

35 Dusrea disa Juanv apleam dogam xisam sangata novean thõi aslo; 36 ani Jezuk choltanam tannem dekhlo ani mhonnlem: "Ho polleiat, Devacho Menddro!" 37 Him tachim utram aikun, te dog xis Jezu pattlean gele. 38 Tednam vollon ani Apnna, pattlean ietale te polleun Jezun tankam mhonnlem: "Tumkam kitem zai?" Tãnnim Taka zobab dilo: "Rabbi" — mhonngê Guruji — "Tum khõi ravtai?" 36
Tannem tankam mhonnlem: "Ieiat ani polleiat". Te gele ani To ravtalo ti svat tãnnim dekhli; ani to dis te Tachêxim ravle. Sanjechim sumar char vazlelim. [n]

40 Juanvachim utram aikun, Jezu pattlean gel'le team dogam bhitorlo eklo, Andre, Simanv Pedrucho bhav aslo. 41
Dusrê sokallim Andre, Simanv aplea bhavak mell'lo; tannem taka mhonnlem: "Amkam Mesias — mhonngê Devan makhlolo — mell'la". 4 2 Ani tannem Simanvak Jezu-xim vhelo. Tacher barik nodor ghalun Jezu mhonn-

l) Devan Makhlolo (Obhixikt) Soddvonndar aila zalear heach khatir aila: mon'xank Povitr Atmeant novo zolm mellchê khatir. Adlea Korarant hem adinch Devan sangun dovorlelem (polle DI 2, 23). Atmo Tacher tharla (Iz. 11, 2; 42, 1; Ju. 1, 33); dekhun Tachean dusreank-ui Atmo diunk zata (polle D. I. 1,5), punn fokot Aplea punorjivontponna urpant (7, 30; 16, 7. 8; 20, 22; D. I. 2). Kiteak mhollear Jezu "mas" zaun ailo, osokt vinaxi mon'xa-soimbant ailo (1 Ju. 4, 2; 2, Ju. 7; Ju. 1, 14); jednam Taka "unch ubarlo" ani oso To Bapa sorxim gelo, fokot tednam Tachea mhoimevont zal'lea mon'xa-soimbak Jivit-divpachi Devachi podvi mell'li. tednam thavn, kedinch sukonaslelê zhorintlea ghosghoxit udka sarko, Jezuchea mhoimevont mon'xa soimbantlo Povitr Atmo mon'xancher vhanvot ieta, (7, 37-39; 19, 34; Rom. 5, 5).

m) Dusarnni: "ani ho Devan Vinchun Kaddlolo mhonn hanv govai ditam".

n) Sarko vell dila mhonnun, hê kothecho borovpi, mhonngê Juanv Dhormdut, heam dogam xisantlo eklo zaunk zai mhonn parkum ieta. Apunn thõi aslo ani tea disa ghoddlam tacho apnnak boro ugddas asa mhonn to dakhounk sodta.

lem. "Tum Simanv, Juanvacho put; tuka nanv ghalchem asa
Kefas", — mhonngê khoddop.

Jezu Filipak ani Natanaelak Apoita

43 Fuddlea disa, Jezun Galileiak vochunk ievjilem; tednam
Taka Filip mell'lo; ani Jezun taka mhonnlem: "Mhojê pattlean
ie". *44* Filip Betsaidecho aslo; Andre ani Pedru, he-i teach
nograntle asle. *45* Filipak Natanael [o] mell'lo, ani tannem
haka mhonnlem: "Moizesachê Somurtint ani provadean-
cheam pustokamnim zachi khobor asa, to amkam mell'la: to
Nazaretcho Jezu, Juzecho put". *46* Natanaelan taka
mhonnlem: "Nazaretantlem kitem borem ieum iet?" Filipan
taka mhonnlem: "Ie ani polle."

47 Jezun Natanaelak Apnna-xim ieta to dekhlo ani tachê
vixim mhonnlem: "Ho polleiat, êk khoro Izraeli, tachê sovem
koslench baskollponn nam!" *48* Natanaelan Taka mhonnlem:
"Tum mhaka khõi ollkhotai?" Jezun taka zobab dilo: "Filipan
tuka apounchê adim, tum anjirachea zhadda tolla astana,
Hanvem tuka dekhlo...' [p] *49* Natanaelan Taka portipall
kelo: "Guruji, Tum Devacho put, [q] Tum Izraelacho Raza!"
50 Jezun taka mhonnlem: "Tuka anjirachea zhadda tolla
dekhlo, itlench tuka Hanvem mhonnlem dekhun, tum visvas
dhortai? Heam-vôn odik vhoddleo vostu tum dekhtoloi".
Ani taka mhonnlem: "Hanv tumkam sot sangtam; sorg ugtto
zal'lo tumi dekhteleat, ani Devache dut Mon'xachea Putacher
choddlele ani denvlele tumi polleteleat".

o) Ho Natanael heram Xubhvortomanantlo Bartolomêv mhonn dista (Mt. 10, 3; Mk. 3, 18; Lk. 6, 14; Ju 21, 2).

p) Juanvachea Xubhvortomanacher Jezucho êk kherit gunn mhollear ho: Taka mon'xanchi, vostunchi ani ghodditanchi soimbavorti ollokh asa (polle 2, 24; 4, 17-19. 29; 6, 61. 64. 71; 13, 1. 11. 27. 28; 16, 19. 30; 18, 4; 21, 17).

q) "Tum Devacho Put": heam utrancho ôrth hea zagear itloch: "Tum Devan Makhlolo". Hoch ôrth heam dusream-i utrancho: "Tum Izraelacho Raza!" (polle Mt. 4, 3).

Kana Ganvant Logn

2 Tisrea disa Galileiachea Kana ganvant ek logn aslem,
ani Jezuchi avoi thõi asli; *2* tea lognak Jezuk-ui ani
Tacheam xisank apovnnem aslem. *3* Soro somplo. Tednam,
Jezuchê avoin Taka mhonnlem: "Tanchê lagim soro nam".
4 Jezun tika mhonnlem: "Ostorê,[a] tuka ani Mhaka hem kiteak
poddlam? [b] Mhozo vell [c] azun pavunk nam". *5* Tachê avoin
chakrank mhonnlem: "To sangit titlem-i tumi korat".
6 Thõi Judevanchê [1] xudhi korpachê riti pormonnem
fatrachim sô donnam aslim; dor-ekant char te sô kollxe zatale.
7 Jezun tankam mhonnlem: "Donnam udkan bhorat". Ani
tãnnim tim oto-sor bhorlim. *8* Tannem tankam mhonnlem:
"Tantlem ilem kaddun logna-jevnnachea karbhareak vhorun
diat". Tãnnim toxem kelem. *9* Karbharean soro zal'lem
udok chakun pollelem. To soro khõicho ailo tem to nokllo
aslo, punn udok kaddlelem te chakor mat zanno asle.
Dekhun karbharean novreak apoun haddlo, *10* ani taka
mhonnlem: "Soglleanger poilo boro soro ditat, ani lok borech
pietoch, holko to vantt'tat. Punn tunvem boro soro atam
porian dovorlai".

a) Put hê bhaxen aplê avoik apoinam. Punn hench utor Jezu mortanam vapurtolo (19, 26). Thõi tacho ôrth ugto zata: Utpotichea Pustokar (3, 15. 20) Evek "jiveanchi avoi" mhonnleli. Maria atam novi Eva zali.

b) Utran utor dhorun: "Tuka ani Mhaka kitem?" Adlea Korarant hi Semit bhasanchi chal sobar pavttim mellta: Fudd 11, 12; 2 Sam 16, 10; 19, 23; 1 Raz 17, 18 adi. Novea Korarant-ui hi chal mellta: Mt. 8, 29; Mk. 1, 24; 5, 7; Lj. 4, 34; 8, 28. Favo nhoi thõi vô gorjê bhair konn aplem bott ghalta tednam taka pois korcheak, vô konna lagim apnnak anik kosloch sombond naka mhonn dakhouncheak, him utram vapurtat. Soglli khobor dhorun mat heam utrancho sarko ôrth mellta. Hanga vinonti kortelê avoik Jezu dakhounk sodta ki "Aplo vell azun pavlo nam".

c) Jezucho "vell" vô "vogot" mhollear To mhoimevont zavpacho vell, Bapachea uzveak portun vochpacho vogot. Ho vell lagim pavot ieta mhonn Juanvachem Xubhvortoman dakhoita: 7, 30; 8, 20; 12, 23. 27; 13, 1. Ho vell Bapan tharaila, mhonntoch to fuddem haddunk zainam. Punn Mariechê vinovnnek kan diun zo chomotkar Jezu korta, to tea vellachi ollokh divpachi khunna zavn asa.

11 Hi apleam khunnam modli poili khunna [d] Jezun
Galileiachea Kana ganvant keli, ani Apli mhoima dakhoili;
ani Tacheam xisamnim Tacher visvas thevlo.
12 Tea uprant, Aplê avoik, bhavank [e] ani xisank sangatak
gheun to Kafarnaum gelo; punn tim chodd-xe dis thõi
ravlimnant.

Jezu Devmondirant Veta

(Mt. 21, 12-13; Mk. 11, 15-17; Lk. 19, 45-49)

13 Judevanchi Paskanchi porob lagim pavleli; Jezu
Jeruzaleak gelo. *14* Devmondirant boil, xellio ani parve
viktale te, ani savkar aplea veparachea manddar boslele te
Taka sampoddle. *15* Tannem dorianchi êk soiti keli, ani ti
gheun tankam sogleank, xelliam-boilam soit, Devmondirantle
dhanvddaile, savkaranche duddu ôtle ani tanche mandd
ômtile. *16* Parve vikteleank Tannem mhonnlem: "Hem
sogllem hangasorlem kaddat; ani Mhojea Bapachem ghor
tumi veparachem ghor korum nakat". *17* "Tujea ghorachea
mogan hanv lastam", oxem boroilelem asa mhonn Tacheam
xisank tednam ugddas ailo.
18 Judevamnim Taka mhonnlem: "Oxem korunk Tuka
podvi asa mhonn kosli khunna Tujean amkam dakhounk
zata?" *19* Jezun tankam portipall kelo: "Hem mondir tumi
moddat, ani tin disamnim Hanv tem novean bandun ditam".
20 Judevamnim Taka mhonnlem: "Hem mondir bandunk
sovechallis vorsam laglim ani tin disamnim tem Tum novean
bandtoloi?"

d) Khõichea-i khorea provadean. Devan apnnak khoreponnim dhaddla mhonn dakhouncheak, Devachea nanvan 'khunna' vô chomotkar-vismitam korun, dakhounk zai. (Iz. 7. 11 adi; polle Ju. 3, 2; 6, 29.30; 7, 3, 31; 9, 16, 33). Ani Mesias ieun Moizesan kel'le chomotkar novean kortolo aslo mhonn Judev lok ravtalo (1. 21). Dekhun, khorench Devan Apnnak dhaddla mhonn soglleamnim bhavartan mandun gheucnheak, Jezu 'khunna' korta (2, 11. 23; 4, 48-54; 11, 15. 42; 12, 37). Ani khoreponnim Devan Taka dhaddla (5, 36; 10, 25. 37). Bap Tachê sovem asa (10, 30) ani Apli mhoimevont podvi dakhoita (1, 14), khaxa Bap Jezu sovem ravun Aplim kamam korta (14, 10; 10, 38) — hem sogilem Jezuchim 'kamam' dokhol korta. Tori astana zaitim zannam Jezucher visvas thevinant (3, 12; 5, 38-47; 6, 36. 64; 7, 5, 8, 45; 10, 25; 12, 37) ani dekhun tanchem patok 'togta' (9, 41; 15, 24).

e) "Bhavank": mhonngê "Soireank"; him Ankvar Mariechim bhurgim nhoi.

21 Punn To Aplê kuddichea mondirachi khobor kortalo.[f]
22 Jednam Jezu meleleantlo jivont zalo, tednam Tannem
oxem mhonnlelem mhonn Tacheam xisank ugddas zalo; ani
Jezun uloilelea utracher ani Povitr Pustokacher tãnnim visvas
thevlo.

Jezuk Sogleam Mon'xanchi Ollokh Asa

23 Paskanchê porbek To Jeruzaleant astanam Tannem
kel'leo khunna polleun puskôll lokan Tacher visvas dovorlo;
24 punn Jezun zalear Aplo visvas tancher thevlonam, *25*
kiteak To soglelam mon'xank ollkhotalo, ani mon'xanch
ollokh mellun gheuncheak konnachêch govaikechi Taka
goroz nasli; mon'xachea monant kitem cholta tem Taka
thavem aslem.

Jezu ani Nikodem'

3 Farizevanchea pokxantlo, Judevancho eklo mukheli,
Nikodem' nanvacho, konneklo monis aslo. *2* To ekdam
ratcho Jezu-xim ailo. Tannem Jezuk mhonnlem: "Guruji, Tum
Deva koddsun ailolo xastri mhonn ami zannanv, kiteak
apnna sovem Dev nam zalear, Tum kortai tosleo khunna
konnuch korunk xokonam". *3* Jezun taka portipall kelo:
"Hanv tuka sot sangtam: voir thavn zolmolea bogor
konnachean Devachem raj polleunk zainam". *4* Nikodeman
Taka mhonnlem: "Mhataro zalolo monis koso mhonn
zolmotolo? Tachean anik êk pavtt aplê avoichea kus-
veant bhitor sorunk zait ani zolmunk zait?" *5* Jezun portipall
kelo: "Hanv tuka sot sangtam: udkacho ani Atmeacho zol-

f) Juanvachea Xubhvortomanant Jezun vapurlelim thoddim utram oxim asat ki tancho chalto ôrth lokak somzota, punn tancho odik khôl vô rupokacho ôrth *(metaphorical sense)* tankam mellonam. Mhonntoch lokachea monant poilo goir-somoz zata; hea somoiar Jezu Apleam utrancho odik khôl ôrth tankam ugto korta, soimbavortim sotam tankam xikoita. Oslim thoddim utram him asat: Devmondir (2, 20), novo zolm (3, 4), jivem udok (4, 15), jivitacho unddo (6, 34), vochunk (7, 35; 13, 36 adi) zago korunk (11, 11), ubarunk (12, 34), dhuvunk (13, 9), Apli ollokh diunk (14, 22). Hanga (v. 22) Jezu Apli Kudd vô Aplem mon'xa soimb-khorem Devmondir mhonn xikoita. Punorjivont zal'lea Jezuchea mon'xa-soimb Jivea Devachem sôr-naslelem thikann (Prok. 21, 22); thõi atmean ani sotan Devachi purnn bhokti zata (4, 21); hea otmik Devmondirant-sun jivem udok ghosgoxit vhanvta (7, 37-39; 19, 34; Ez. 47, 1-12).

molea xivai konnuch Devachea Rajeant bhitor sorunk xo-
konam. [a] *6* Jem masa-rogtachem zolmota tem mas-rogot, ani
jem Atmeachem zolmota tem atmo. *7* Novean zolmunk zai,
oxem Hanvem tuka mhonnlam dekhun tum ojap zaum naka.
8 Varem apnnak zai têvxilean marta, ani tum tacho avaz
aikotai, punn khõichem ieta vô khõi veta tem tum noklloi;
zo konn Atmeacho zolmola tachê sovem toxem ghoddta." [b]
9 Nikodeman Taka porot mhonnlem: "Hem koxem zaum
ieta?" *10* Jezun taka zobab dilo: "Tum Izraeli porjecho xastri
ani tori tum hem noklloi? *11* Hanv tuka sot sangtam: ami
zannanv tem uloitanv, ani ami dekhlam tachi govai ditanv,
punn tumi amchi govai manun ghenant. *12* Tumkam sonv-
saracheam vostunchi khobor sangtam tednam tumi sotma-
ninant; sorgincheam vostunchi khobor sangin tor tumi ti koxi
sotman'xat? *13* Sorgar thavn denvlelea ani sorgar ravtelea
Mon'xachea Puta bogor konnuch sorgar choddunk nam.
14 Ani zoxem Moizesan oronneant sorop ubarlo, toxench
Mon'xachea Putak ubarunk zai, [c] *15* Tacher vivas thevteleam
somestank sasnnachem jivit mellcheak. *16* Devan sonv-
saracho itlo mog kelo ki Tannem Aplea ekleach Putak
vopun dilo, Tacher visvas thevtat team sogleancho nas
zainam zauncheak, punn tankam sasnnachem jivit mellcheak.
17 Kiteak Devan Putak sonvsarant dhaddla, sonvsaracher
khastichem formonn marunk nhoi, punn Tachê vorvim
sonvsarachem taronn zauncheak.
18 Zo konn Tacher visvas thevta, taka khastichem
formonn nam; punn zo konn Tacher visvas thevinam, tacher
khastichem formonn poddlelem asa, kiteak tannem Devachea

a) Hanga Jezu Povitr-Snanachi (Bavtizmachi) goroz xikoita.

b) Grêg toxench Hebrêv bhaxen, vareak vô svasak ani Povitr Atmeak tench utor laitat. Monis horddeant varem gheta; ho tacho svas mon'xak jiv asa mhonn dakhoita, khorem mhollear tacho jiv samballta. Toxench soimba-vortea jivitant, Povitr Atmo vô "Devacho Svas" amchê sovem Deva-soimbacho jiv dakhoita ani samballta. Khorem mhollear, To amchê bhitor Devacho Jiv-Prann. Dekhunuch Povitr Tritvechea Tisrea Zonnak hem Nanv ("Atmo") sarkem lagta.

c) Taronn zoddcheak khursar "unch ubarlelea" Jezucher (12.32) "nodor ghalpachi" goroz asa (Lk. 21, 8; Zak. 12, 10; Ju. 19, 37). Mhonngê, Jezu Devacho Put mhonn sotmanun, Tacher visvas dovorpachi goroz asa (3, 18; Zak, 12. 10). Oxem kelear, bhalean vidlelea Tachea koddvollantlea udkan ami nitoll zateleanv (Jn. 19, 34; Zak. 13, 1).

ekleach Putachea nanvar bhavart dhorunk nam. *19* Ani ho
asa nivaddo: sonvsarant uzvadd ailo, punn mon'xamnim
uzvadd soddun kallokacho odik mog kelo, kiteak tanchim
kortubam noxttim aslim. *20* Zo konn khotteponn korta to
uzvaddak kanttallta, ani aplim kortubam koslim tim kollon
ienam zauncheak to uzvaddak ienam. *21* Punn sota
pormonnem cholta to, apleo kornnio Deva sovem keleat
mhonn ugddapim kollon ienvcheak, uzvaddak ieta."

Jezu ani Juanv

22 Uprant Jezu ani Tache xis Judeiant gele; thõi To tanchea
sangata ravlo ani snan ditalo. *23* Salima lagim, Aenonant,
thõi udok chodd dekhun, Juanv-ui snan ditalo; ani lok thõi
vetalo ani snan ghetalo. *24* Juanvak azun bondkhonnint
ghalunk naslo.

25 Ekdam Juanvacheam kãi xisamnim eka Judeva lagim
xudhi vixim vivad suru kelo. *26* Ani te Juanva-xim aile ani
mhonnunk lagle: "Guruji, Jordana poltoddi zo tujea sangata
aslo ani zachê vixim tunvem govai dilii, to polle hanga
apunnui snan dita ani sogllo lok tachê-xim veta". *27* Juanvan
zap diun mhonnlem: "Devan dilea xivai konnak kãich
mellonam. *28* 'Hanv Krist nhoi, punn Tache fuddem mhaka
dhaddla', oxem hanvem mhonnlam mhonn tumich mhojê
vixim govaiki ditat. *29* Hokol mhollear novreachich; [d] taka
lagim aslolo novreacho ixtt, novreacho tallo aikun, vhoddlê
khuxalkaien murgott'ta. Hich mhoji khuxalkai, ti atam bhoron
ailea. *30* To vaddot-vaddot vochunk zai, punn hanv zalear
odik-odik lhan zaunk zai."

Jezu Sorgar thavn Denvla

31 Zo voir thavn ieta To soglleam-vôn vorto. Zo
prithumentlo upzota to prithumecho, ani tachem ulovnnem

d) Adlea Korarant Deva ani Izrael-porjê bhitor aslelea sombondak "logn" mhonntat: Dev Poti, ani Izrael-porza potinn (Oz. 1, 2; Jer. 2, 2; 3, 1. 6-12; Iz. 50, 1; 54, 6-7; 62, 4-5; bhov korun Ez. 16 ani 23). Jezu hem rupok *(metaphor)* Apnnak laita (Mt. 9.15; 22, 1-14; 25. 1-13; Ef. 5, 22-30; 2 Kor. 11, 2). Jezu vorvim Deva ani mon'xam modem êk novo sombond, moddo-nozo tosli lognachi gantt suru zata. Jezuchem iennem sonvsar sontosan bhorta (Ju. 3, 29; 1, 29. 36-39; 2, 1-11). Dekhun Menddreachea lognachi porob suru zali: hachi khobor Batist hanga korta (Menddreachem logn: polle Prok. 19, 7; 21, 2).

prithumechem. Zo sorgincho ieta To soglleam-vôn vorto. *32*
Apnnem dekhlam ani aikolam tachi To sakxi dita, toripunn
konn Tachi govai manun ghenam; *33* Tachi govai manun
gheta to monis Dev sotevont mhonn ruzu korta, *34* kiteak
Zaka Devan pattoila To Devachim utram uloita: Dev Taka
map-mezop nastana Atmo dita; [e] *35* Bap Putacho mog korta
ani Tannem soglleo vostu Tachea hatant dileat. *36* Zo
Putacher bhavart dhorta, tachê sovem sasnnachem jivit asa;
zo Putacher bhavart dhorinam, to jivit bhogunk paunchonam,
punn Devacho krôdh aplea mathear haddta.

Jezu ani Samariekarn

4 Snan diun Apunn Juanva-vôn odik chodd xis korta,
oxem Farizevanchea kanar poddlam mhonn Jezuk
gomun ailem. *2* Khorem mhollear Jezu Apunnuch snan
dinaslo, punn snan ditale te Tache xis. *3* Tednam To
Judeiantlo bhair sorlo ani portun Galileiant gelo. *4* Taka
Samarientlean vechem poddtalem.

5 Sikar nanvachea Samariechea eka nogrant To pavlo;
Jakoban Juzek aplea putak dil'lea bhatta laginch hem nogor
aslem. *6* Jakobachi bãi thõi asli, ani Jezu cholun-cholun
thoklolo dekhun, bãichea kanttar boslo. Sumar donpar zal'lo.

7 Samariechi êk bail udok kaddunk thõi aili. Jezun tika
mhonnlem: "Mhaka ilem pieunk di". *8* Tache xis jevnnak
kitem-i gheunk mhonn nogrant gel'le. *9* Samariechê bailen
Taka mhonnlem: "Tum Judêv ani hanv Samariekarn, tor koso
mhonn Tum mhojê kodde pieunk magtai?" Khorem mhollear
Judevank ani Samariekarank poddonam. [a] *10* Jezun tika
portipall kelo: "Devachem dennem koslem tem tuka tor
gomlelem ani 'Mhaka pieunk di' oxem tuka mhonnta

e) Dusri utravnni: "ani to (Jezu) map-mezop nastanam Atmo dita" (vô "... Povitr Atmo dita").

4 *a)* Thodde hostolekh him utram soddtat: — Judêv lok Samariechea lokacho dvês kortalo (Sir. 50, 25-26; Ju. 8, 48; Lk. 9, 52-55; teach borobor polle Mt. 10, 5; Lk. 10, 33; 17, 16). Panch onbhavarti kullank zobordosten Palestinant bhitor kaddlelim, punn tim aplea devank visvaxi ravlelim: oso Samariechea lokache zaticho oromb zala mhonn Judev lok sangtalo (2 Raz. 17, 24-41).

to konn to tum zanno asli zalear, tunch tachê kodde magteli
asli ani to tuka jivem udok ditolo aslo". *11* Bailen Taka
mhonnlem: "Saiba, udok kaddunk Tujê lagim kãich nam,
ani bãi khôl asa; tor Tujê kodde jivem udok khõichem?
12 Jakob amchea Bapa poros Tum vhôdd kitem? Tannem
amkam hi bãi dili, apunn tichem udok pielo, toxench tachim
bhurgim ani tachim gorvam pielim". *13* Jezun tika
mhonnlem: "Hem udok pietat tankam soglleank portun tan
lagteli, *14* punn Hanv diin tem udok piet taka kedinch tan
lagchinam; Hanv taka diin tea udkachi tachê bhitor êk zhôr
zateli ani ti taka sasnnachi jivit diit vhanvteli". *15* Bailen
Taka mhonnlem: "Saiba tem udok mhaka di oxi mhaka anik
tan lagchinam ani udok kaddunk hanga ieunk-ui poddchem
nam. *16* Jezun tika mhonnlem: "Voch, tujea ghovak apoun
hadd ani hanga ie". *17* Bailen zap dili: 'Mhaka ghov nam'.
Jezun tika portun mhonnlem: "Mhaka ghov nam", hem
tunvem sarkem sangleim, *18* kiteak tuka panch dadle asle
ani tujê sangata atam asa to-i tuzo ghov nhoi; hem tunvem
sarkem sangleim". *19* Bailen Taka mhonnlem: "Saiba, Tum
provadi mhonn mhaka atam koll'lem. *20* Amcheam purvo-
zamnim hea dongrar [b] Devak bhôzlo, punn tumi Taka Jeru-
zaleantuch bhôzunk zai mhonn sangtat". *21* Jezun tika
mhonnlem: "Mhojem aik, bai: tumi hea dongrar zaum vô
Jeruzaleant zaum Bapak bhôzchimnant oslo vell ieuncho zalo;
22 tumi ollkhonant Taka bhôztat; ami zalear ollkhotanv Taka
bhôztanv, kiteak taronn Judev lokantlem ieta. *23* Punn oslo
vell ieta, khorench mhollear ho vell pavlo, ki khore bhôzpi
atmean ani sotan Bapachi bhokti kortele kiteak mhollear
oslech bhôzpi Bap sodta. *24* Dev Atmo, ani Tacheam
bhôzpiamnim Taka atmean ani sotan bhôzunk zai". [c]

25 Bailen Taka mhonnlem: "Mesias — mhonngê Devan
makhlolo — ieuncho asa mhonn hanv zannam. To ietolo
tednam amkam sogllem sangtolo". *26* Jezun tika mhonnlem:
"Hanv to, tujê kodde uloitam to".

b) 'Gerizim' dongor. Hea dongrar, Jeruzaleachea Devmondira virudh, Samariechea lokan aplem ek devmondir bandlelem. Jezu zolmunchê adim 129vea. vorsa, Juanv Kirkanan tem moddun uddoilelem.

c) Povitr Atmo mon'xank novo zolm dita (3, 5) ani teach borobor novi Devachi bhokti kallzamnim ghalta. Hi bhokti vô bhozonn "sotachi" bhokti, kiteak mhollear jem Devan amkam Apnna vixim Jezu vorvim ugtem korun xikoilam, tachê pormonnem hi êkuch bhokti asa.

27 Teach vellar Tache xis thõi pavle. Ani ekê bailê lagim
To uloita mhonn tankam ojap dislem, punn "tichem Tuka
kitem zai?" vô "tiche kodde Tum kiteak uloitai?" oxem
konnench vicharlemnam.

28 Tednam ti bail udkacho kollso thõich sanddun nogrant
geli ani lokak mhonnunk lagli: "Hanvem kelam titlem-i
konneklean mhaka sanglam; *29* ieiat ani taka polleiat; hoch
Krist zait gai?" *30* To lok nograntlo bhair sorun Taka mellunk
ailo.

31 Itlea mhonnosor xis Tachê kodde magtale: "Guruji,
jevum-ia". *32* Punn Tannem tankam mhonnlem: "Mhaka jem
khann-jevonn asa tachi tumkam ollokh nam". *33* Dekhun xis
ekamekak mhonnunk lagle. "Taka konnem jevunk haddun
dilam gai?" *34* Jezun tankam mhonnlem: "Zannem Mhaka
patthoila Tachi khuxi korunk ani Tachem kam' xarti pavounk,
hench Mhojem khann-jevonn".

35 "Char mhoine asat, uprant, lunvnni'; oxi tumchê mo-
dem mhonn'nni asa nhoi? Hanv tumkam sangtam: tumche
dolle uklun polleiat, xetam zalim dhovim, lunvchim zalim! [d]
36 Lunvta to apli mozuri gheta nai sasnnachea jivitak pik
ektthãi korta, ani oxe vomppi ani lunvpi borobor sontostat.
37 Hanga hi mhonn'nni lagta: 'eklo vompta, dusro lunvta';
38 jea xetache koxtt kaddunk nant, tea xetant tumkam han-
vem lunvunk dhaddleat; dusreamnim tache koxtt kaddleat,
ani tancheam koxttanchea follant tumkam bhag mell'la". [e]

39 "Hanvem kelam titlem-i tannem mhaka sanglam", oxi
tê bailen govai dil'li dekhun, tea nograntlea puskoll
Samariekaramnim Tacher visvas dovorlo. *40* Dekhun
Samariekar Tachê-xim aile tednam, apnna-xim rav mhonn
tãnnim Tachê kodde maglem; ani thõi To don dis ravlo.

41 Ani Tachea utrak lagun anik khup-khup zannamnim
Tacher visvas thevlo. *42* Tim bailek mhonntalim: "Atam anik
tujeam utrank lagun nhoi, bogor amich Tachem aikolam

d) Him dhovim zal'lim xetam mhollear otmeanchem pik: Jezuk mellunk ieta to Samariecho lok (v. 30) tachim poilim konnsam.

e) Lunvpi mhollear dhormdut vô apostl; ani vomppi, tanchê adim ieun geleat te, bhov korun khud Jezu.

dekhun ami sotman'tanv, ani To khoroch sonvsracho tarok
mhonn amkam kollon ailam".[f]

Jezu Eka Rajodhikareachea Putak Boro Korta

43 Thõi don dis ravlea uprant To Galileiak gelo. *44* "Khõi-
cheach provadeak aplea ganv-ghora man mellonam", oxi
Jezunuch govaiki dil'li. *45* Galileiantlo lok porbek gel'lo;
Jeruzaleant porbechea somoiar Jezun kel'lem tem sogllem
tãnnim dekhlem; dekun, To Galileiant ailo tednam, tãnnim
Taka boro ievkar divn ghetlo. *46* Mhonntoch To anik êk
pavtt Galileiachea Kana ganvant ailo; hanga Tannem udkacho
soro kel'lo. Ani Kafarnauam eka rajodhikareacho put piddent
aslo. *47* Jezu Judeiak thaun Galileiant pavla mhonn aikun,
to Taka mellunk gelo. Mornnache tonnir pavlelea aplea putak
boro korunk ie mhonn to Jezu lagim magtalo. *48* Jezun taka
mhonnlem: "Khunna ani vismitam dekhlea xivai tumi
sotman'cheak nant". *49* Rajodhikarean Taka mhonnlem:
"Saiba, mhozo bhurgo morchê adim ie". *50* Jezun taka
mhonnlem: "Voch tum, tuzo put jivo asa" Jezuchea utrar
patieun to monis aplê vattek laglo. *51* To vatter astananch
tache chakor taka mellunk gele, ani tacho put jivo asa mhonn
tãnnim taka sanglem. *52* Dekhun khõichea vogtar taka
borem dislem gai mhonn tannem tankam vicharlem. Tãnnim
taka sanglem: "Kal, donparchem ek vaztam tacho zôr gelo".
53 Jea vellar Jezun apnnak "tuzo put jivo asa" oxem
mhonnlelem, teach vellar hem ghoddlem mhonn bapaik
gomun ailem, dekhun tannem ani tachea akhea ghorabean
Jezucher visvas thevlo. *54* Judeiantlo Galileiant portun ietoch
hi Jezun kel'li dusri khunna.

Tolliê lagim Jezu Eka Piddevontak Boro Korta

5 Hachê uprant Judevanchi porob asli ani Jezu Jeruzaleak
gelo. 2 Jeruzaleak, Xellianchê Tolliê lagim, êk bandavoll

f) Akhea sonvsaracho Tarok ani nhoich fokot Izraelacho Raza (1, 49). Jezu sogleam mon'xanchi soddvonn korunk aila mhonn Bhag. Juanvacheam borovpamnim kherit bhaxen kollon ieta (polle 1, 29; 3, 16; 11, 52; 1 Ju. 2, 2).

asa; Hebrêv bhaxen tika Bethzatha [a] mhonntat; tika panch
tarangnnam asat. *3* Thõi kurdde, thontte, arên dhorlele osle
khup piddevont poddlele asle; te soglle udok haltelem
mhonn ravtale. [b] *4* Sorvesporacho dut kednam-kednam
tollient denvtalo ani udok haltoch zo konn poilo udkant
denvtalo to koslê-i piddentlo boro zatalo. *5* Thõi êk piddevont
aslo, tachê piddek atthtis vorsam zal'lim. *6* Jezun taka dekhlo
ani to thõi zaito kall oslê gôtir aslo mhonn zanno zavn taka
mhonnlem: "Tum boro zaunk sodtai?" *7* Piddevontan Taka
zap dili: "Saiba, udok halta tednam mhaka tollient ghalunk
mhozo konn nam, ani hanv vetam mhonno-sor dusro ieun
apunn poilo bhitor sorta". *8* Jezun taka mhonnlem: "Utth,
antrunn ukôl ani chol"". *9* Ani teach vellar to boro zalo ani
aplem antrunn uklun cholunk laglo.
To dis Son'var aslo. *10* Dekhun piddentlo suttlelea
mon'xak Judevamnim mhonnlem: "Az Son'var, tujean
antrunn uklum nozo". *11* Tannem tankam zap dili: "Zannem
mhaka boro kela, Tannem mhaka oxem mhonnlem: 'tujem
antrunn ukôl ani chol'". *12* Tãnnim tachê kodde vicharlem:
" 'Tujem antrunn ukôl ani chol', oxem tuka konnem
mhonnlem?" *13* Konnem mhonnlelem tem boro zal'lo monis
nokllo aslo; kiteak thõi ji lokachi lutt zal'li, tichê modem
Jezu nanch zal'lo.
14 Uprant to Jezuk Devmondirant mell'lo, ani Jezun taka
mhonnlem: "Polle, tum atam boro zaloi! anik patok korinaka,
nam tor tuka kitem-i adlê-vôn paxtt zait". [c] *15* To monis gelo
ani apnnak boro kela to Jezu mhonn tannem Judevank
sanglem. *16* Ani Jezu osleo vostu Son'vara disa kori dekhun,
Judev Tache pattlean laglele.

a) Hachem nanv oxem-i mellta: Bethesda (Mhonngê kaklutichem ghor), Bethsaida, vô Belsetha.

b) Kednam-kednam-i novem udok bhitor sorun tollientlem udok haltalem, oxem ghoddiê zait. — "te soglle udok haltelem mhonn ravtale", him utram ani akhi v. 4 chodd mhotvacheam hostolekhancher mellonant.

c) Patkak lagun to piddest zal'lo mhonn Jezu sanginam (polle 9. 2). Punn Devan taka boro kelo dekhun, aplem ontoskornn-ui bôdlun ontoskornnachi bholaiki tannem sambhallunk zai, oxem Jezu taka somzaita. (polle Mt. 9, 2-8). Nam zalear, kuddichê piddê poros paxtt tachi otmeachi gôt zateli. Apunn otmeak novem jivit diunk aila mhonn dakhounk, Jezu kuddik bholaiki dita; mhonntoch ho chomotkar tea otmik novea jivitachi khunna zata (v. 24).

17 Jezun tankam mhonnlem: "Mhozo Bap kam' korit asa,
toso Hanv-ui kam' korit asam". [d] *18* Hea pasot Judev odikuch
Taka jivexim marunk sodtale; karonn, To nhoich Son'var
moddtalo, punn Devak Aplo Bap mhonnun, Apnnakuch
Deva sarko kortalo.

Putacho Odhikar

19 Jezun tankam mhonnlem: "Hanv tumkam sot sangtam,
Aplêch osttongim Putachean kãich korunk zainam, punn Bap
korta mhonn jem To polleta tench To korunk xokta; ani jem
Bap korta tench Put-ui korta. *20* Karonn, Bap Putacho mog
korta, ani Apunn korta titlem-i Putak dakhoita; ani tumi
ojap zauncheak hanchê-vôn vhôdd kortutvam To Taka
dakhoitolo. *21* Zoso Bap mel'leank utthoita ani tankam jivit
dita, tosoch Put Apnnak zai tankam jivit dita. *22a* Kiteak
Bap konnachich mon'subi korinam; punn *23a* zoso Bapak
man ditat tosoch Putak-ui sogttamnim man diuncho mhonn,
22b Tannem soglli mon'subi Putachea hatant dilea. [e] *23b* Zo
Putak maninam to Taka dhaddla tea Bapak maninam.

24 Hanv tumkam sot sangtam, zo Mhojem utor aikota
ani Mhaka dhaddla Tacher visvas dovorta, tachê sovem
sasnnachem jivit asa; osleachi anik mon'subi nam, punn to
mornnantlean jivitak utorlo. *25* Hanv tumkam sot sangtam,
oslo vell ieta, hoch to vell, ki melelim Devachea Putacho
tallo aikotelim, ani jim to aikun ghetit tankam jivit
melltelem. [f] *26* Karonn, zoxem Bapachem khaxa jivit
Apnnachêch sovem asa, toxem Bapan Putachem jivit Tachê

d) Sonvsar rochlea uprant Devan visov ghetlo mhonn Utpotichea Pustokar boroilelem asa (Ut. 2, 2). Hea visovacho Judevancho Son'var êk rupkar koso zaun aslo. Punn Devacho vavr thambonastanam chalu asa ktieak To thambonastanam sonvsar samballta ani choloita. Tor heo don vostu — Devacho visov ani Devacho vavr — borobor dhorcheak Judevank avghodd lagtalem. Mhonntoch te oxem mhonntale: Rochnnaracho vavr êk: ho somplo; ani Mon'subidaracho vavr vegllo: ho kodinch somponam. Tor hanga Jezu Aplo vavr ani sogttanchea Mon'subidaracho vavr êkuch mhonnta. Dekhun Judev Tacher challvotat ani magir Jezu Aplem vhoddponn khorem korun dakhoita.

e) Jivitacher ani mornnacher ji podvi asa ti mon'subi korpachi purnn podvi dakhoita. (polle v. 21)

f) Atmeachea mornnak vô patkak sampoddleant tim.

sovem asum-xem kelam, *27* ani mon'subi korchi Taka podvi
dilea, kiteak To Mon'xacho Put. *28* Hachê vixim ojap zaum
nakat: oslo vell pavot ailo ki somadhimnim asat tim sogllim
Tacho tallo aikun tantuntlim bhair sortelim; [g] *29* Zãnnim
borem kelam tim jivit bhogunk, ani zãnnim vaitt kelam tim
khast sosunk utthtelim.

Jezuk Govai Divpi

30 Mhojêch podven Mhojean kãich korunk zainam; zoso Hanv aikotam toso Hanv nirnnoi ghetam; ani Mhozo nirnnoi niticho, kiteak Hanv Mhoji khuxi nhoi punn Mhaka pattoila Tachi khuxi korunk sodtam.

31 Hanvuch Mhojê vixim govai diin zalear, Mhoji govai
niz nhoi. *32* Mhoje vixim govai ditolo dusro konn asa, [h] ani ji
govai To Mhojê vixim dita ti niz mhonn Hanv zannam. *33*
Tumi tumcheam niropeank Juanva-xim pattoile, ani tannem
sota vixim govai dili. *34* Hanv mon'xanchê govaikecher
dhorlolo nam; punn Hanv oso uloilam zalear tumchea
taronna pasot uloilam. *35* Juanv êk zollto ani loklokit divo
zaun aslo ani tachea uzvaddak ilo vell murgottunk tumkam
borem dislem. *36* Punn Mhaka asa ti govai Juanvachê govaikê
poros vhôdd: Bapan Mhaka jim kamam sompadunk dileant
— Hanv kortam tinch kamam — Bapan Mhaka pattoila
mhonn Mhojê vixim govai ditat. *37* Ani Mhaka pattoilelea
Bapanuch Mhojê vixim govai dilea. Tacho tallo tumi kodinch
aikunk nam, Tachem rupui tumi kedinch polleunk nam. *38*
ani Tacho Sôbd tumchê sovem rigunk nam, kiteak Zaka
Tannem dhaddla Tacher tumi visvas thevinant. *39* Xastr-
likhitamnim sasnnachem jivit asa mhonn somzun, tumi tim
chit't ghalun vachtat; [i] khorem mhollear tinch Mhojê vixim
sakxi ditat; [j] *40* toripunn jivit mellcheak Mhojê-xim ieunk
tumi raji nant.

g) Nimannea disa sogllim melelim mon'xam punorjivont zatelim, hachi hanga Jezu khobor korta.

h) Ho dusro mhollear Bap.

*i)*Dusri utravnni: "Xastr-likhitam (Povitr Pustok) chit't diun vachat; thõi tumkam sasnnachem jivit mellta mhonn sotmanat".

j) Jezu Povitr Pustokachem Kendr vô maz ani xevott (polle 1, 45; 2, 22; 5, 47. 56; 12, 16, 41; 19, 28; 20, 9).

41 Mon'xancho zo man Mhaka mellot, tachi Hanv porva
korich nam. 42 Punn Hanv tumkam pok'kim ollkhotam:
Devacho mog tumchê sovem nanch. 43 Mhojea Bapachê
nanvim Hanv ailam, ani tumi Mhaka manun ghenant; dusro
konn apleach nanvan ailo tor, taka tumi manun gheteleat.
44 Tumkam bhavart koso asum-iet? Kiteak mhollear tumi
ekamekachi vakhann'ni gheun khuxi zatat, punn ekleach
Deva koddchi [k] ji vakhann'ni ieta tichi tumi porva korich
nant. 45 Bapa mukhar Hanv tumkam laun ditolom mhonn
somzum nakat; Moizesacher tumi visvas dovortat, tor toch
Moizes tumkam laun ditolo. 46 Tumi Moizesacher visvas
dovorlolo zalear, Mhojêr-ui visvas dovortele asleat, karonn
tannem boroilam tem Mhojê vixim boroilam. 47 Punn
tacheam borovpancho tumkam visvas nam zalear, Mhojeam
utrancho koso mhonn tumkam visvas asum-iet?"

Panch Hozar Lokak Jevonn

6 (Mt. 14, 13-21; Mk. 6, 30-44; Lk. 9, 10-17)
Magir Jezu Galileiachea vô Tiberiasachea Doriachê
poltoddi gelo. 2 Ani lokachi urpônz Tachê pattlean geli,
kiteak piddevontam khatir Tannem kel'leo khunna tãnnim
dekhleleo. 3 Jezu dongrar choddlo ani Apleam xisam sangata
thõi boslo. 4 Judevanchi Paskanchi Porob lagim pavleli. [a] 5
Aple dolle uklun ani lokachi vhôdd urpônz Apnnaxim ieta
ti polleun Tannem Filipak mhonnlem: "Hea lokak khaunk
diuncheak khõiche mhonn undde gheunche?" 6 Tachi
porikxa korcheak Tannem hem mhonnlem, kiteak Apunn
kitem kortolo aslo tem To boro zanno aslo. 7 Filipan Taka
zobab dilo: "Ek-ekleak ilo-so kuddko poddtolo zalear,
don'xim denaranche undde tankam paunchenant" 8 Tacheam
xisam modlea eklean, Andre, Simanv Pedruchea bhavan,
Taka mhonnlem: 9 "Hangasor konneklea bhurgea lagim
panch undde ani don maslleo asat; punn itlea lokak hem
khõi pavta?" 10 Jezun mhonnlem: "Lokak bosoiat": Tê
suvater zaitem tonn aslem; mhonntoch lok boslo: dadlech

k) Dusarnni: "ani Zo Ekloch Eklo, Tachi vakhann'ni zoddunk tumi porva korich nant".

6 a) Zo unddo Jezu ditolo to Novem Pask zatolo.

sumar panch hozar asle. *11* Tednam Jezun undde ghetle ani
Devak dhin'vasun bosleleank te vanttle; têch porim maslleo-
i vanttleo. Tankam zai titlem vanttun dilem. *12* Ani te
dhadoxi zatoch, Tannem Apleam xisank mhonnlem:
"Kuddke urleat te ektthāi korat; kāich ibadd zaum noiê".
13 Dekhun, tanchem khaun zatoch, zovacheam panch
unddeanche urlele kuddke tāṇnim ektthāi kele, ani oxeo bara
panttleo bhorleo.

14 Hi tannem kel'li khunna lokan dekhli tednam tānnim
mhonnlem: "Sonvsarant ieuncho asa to provadi dubhava
viret hoch to!" *15* Te ieun Apnnak bollan vhorunk ani patxai
korunk sodtale mhonn Jezu zanno aslo, dekhun to koddsorun
Apunn eklo novean dongrar gelo. [b]

Jezu Doriacher Cholta
(Mt. 14, 22-33; Mk. 6, 45-52)

16 Sanz zatoch Tache xis doria-xim gele, *17* eka hoddear
choddle, ani Kafarnauam vochunk doria utrunk lagle. Jezu
tanchê sorxem paunchê adim kallok zalo. *18* Zonnzonnit
varo suttlo ani doria uchamboll zaunk laglo. *19* Sumar tin
ki char kilometranchi vatt tanddun kaddtoch, tānnim Jezuk
doriacher cholta ani hoddea lagim pavta to dekhlo. Tankam
bhem dislem, *20* punn Tannem tankam mhonnlem. "Hanv
to, bhieum nakat". *21* Tednam te Taka hoddeant gheunk
kortale, punn, thōiche-thōich, te vetale te toddik hoddem
laglem.

Lok Jezuk Sodunk Ieta [c]

22 Dusrea disa, thōi ekuch hoddem aslem ani Jezu Apleam
xisam sangata tea hoddean choddunk naslo, punn fokot

b) Dusarnni: "pollun gelo".

c) Hi Jezun dil'li xikovnn Krist-prosada vixim, oxem kāi zannar mhonntat. Jezu Aplea Masa ani Rogta vorvim khorem jevonn zata (6. 52). Tor Xubhvortomanacho lekhok tosoch Taka khann-jevonn koso hê kothent ani bhaxonnant ghalun dakhoita: man'na bhaxen êk khunna magteleam Judevank (vv 30-31; polle 1, 21), Jezu oso zobab dita: "Ji Bapachi xikovnn Hanv mon'xank ditam (polle 3, 11), tiche vorvim Hanv khoro unddo zatam, punn bhavartan ghevpacho unddo" (vv 32 adi). Pedruk ani xisank bhairaun (vv 67-71) Judev lokak hêm somzonam (vv 61-66). Hea vixoiacho sarko ôrth mellcheak vach D. S. 8, 3; Mhonn 8, 22-24; 9, 1-6; Sir. 24, 3. 24; 17, 21; Lk. 11, 29-32).

Tache xis gel'le mhonn poltoddi ravlelea lokan pollelem.
23 Tiberiasa thavn anik hoddim [d] tãnnim undde khal'le tea
zagear lagim pavlelim. 24 Jezu thõi naslo ani Tache xis-ui
thõi nasle mhonn tãnnim dekhlem tednam, to lok
hoddeamnim choddun Jezuchê sodik Kafarnauam ailo.

Jezu Jivitacho Unddo

25 To tankam toddir mell'lo; tednam tãnnim Taka
mhonnlem: "Guruji, tum hanga kednam ailoi?" 26 Jezun
tankam zap diun mhonnlem: "Hanv tumkam sot sangtam,
tumi khunna dekhleo mhonn nhoi, bogor undde khaun
dhadoxi zaleat dekhun tumi Mhojê sodik aileat. 27 Khaun
sorta toslea khanna khatir tras gheum nakat, punn
sasnnachea jivitak togta toslea khanna khatir tras gheiat;
oslem khann Mon'xacho put tumkam ditolo; karonn Deva
Bapan Tacher Aplo xik'ko marla". [e] 28 Tednam tãnnim Taka
mhonnlem: "Devak zai toslim kamam korunk ami kitem
korchem?" 29 Jezun tankam mhonnlem: "Zaka Devan
dhaddla Tacher visvas dovrat: hench tem Devak zai tem
kam' " [f] 30 Tãnnim Taka mhonnlem: "Toxem zalear, Tujer
ami visvas dovorcheak kosli khunna korun amkam dakhoixi?
Tujean kitem korum-iet?" 31 "Amchea purvozamnim
oronneant man'na khalo; 'Tannem tankam sorgincho unddo
khaunk dilo', oxem boroilelem asa". 32 Jezun tankam
mhonnlem: "Hanv tumkam sot sangtam, Moizesan tumkam
sorgincho unddo diunk nam; tumkam khoro sorgincho
unddo dita to Mhozo Bap, 33 kiteak zo sorgar thaun denvta
ani sonvsarak jivit dita toch Devacho unddo". 34 Tãnnim
Taka mhonnlem: "Ho unddo amkam sodam di". 35 Jezun

d) Hanga thoddeam hostolekhancher him-i utram melltat: "Somian Devak dhin'vastoch".

e) Jordan nodint snan ghetlam tea vellar marlolo Povitr Atmeacho xikko (Mt. 3, 16). Ho Povitr Atmo Deva Bapachi podvi: Jezu korta team "khunnamnim" ti podvi porzollta (polle D. I. 10, 38; Mt. 12, 28; Ef. 1, 13; 4, 30; 2 Kor. 1, 22)

f) Judev "kamanchi" gozal kaddtat; punn Jezu ufrattim Devan dhaddla Tacher bhavart ani visvas dhorpachi goroz dakhoita.

tankam mhonnlem: "Hanv[g] jivitacho unddo; Mhojê-xim ieta
taka bhuk lagchinam, ani Mhojer visvas dovorta taka kedinch
tan lagchinam.
36 Punn Hanvem tumkam oxem sanglam: tumi Mhaka
dekhla, tori Mhojer tumi visvas dovrinant. *37* Mhozo Bap
Mhaka dita tim sogllim Mhojê-xim ietelim; [h] ani Mhojê-xim
ietat tankam Hanv poro ghalchonam. *38* Mhoji khuxi
korcheak nhoi, punn Mhaka pattoila Tachi khuxi korcheak
Hanv sorgar thaun denvlam; *39* ani Zannem Mhaka pattoila
tea Mhojea Bapachi khuxi hi: jim sogllim Bapan Mhaka
dileant tanchê modlea konnakuch Hanvem ibaddcho nhoi,
punn nimannea disa tankam sogleank Hanvem novean jivont
korchim. *40* Hich Mhojea Bapachi khuxi: jim konn Putak
polletat [i] ani Tacher visvas thevtat, tankam soglleank
sasnnachem jivit melltelem , ani nimannea disa Hanv tankam
novean jivont kortolom."
41 "Hanv sorgar thavn denvlolo unddo" oxem Tannem
mhonnlem dekhun Judev Tacher gunngunnunk lagle. *42* Te
mhonntale: "Juzecho put Jezu to hoch nhoi? Tachea avoi-
bapaik ami ollkhonanv kitem? 'Hanv sorgar thavn denvlam',
oxem Tachean koxem mhonnum-iet?" *43* Jezun tankam zap
diun mhonnlem: "Tumchêch modem futfutum nakat. *44*
Konn-ui Mhojê-xim ailo zalear, mhaka dhaddla tea Mhojea
Bapan taka ôddun haddla, dekhunuch to Mhojê-xim ieunk
xokta; oslea mon'xak Hanv nimannea disa novean jivont
kortolom. *45* 'Tim sogllim Devan xikoilelim mon'xam
zatelim', oxem Provadeancheam borovpamnim mellta. Jim
konn Bapachem aikotat ani xiktat, tim sogllim Mhojê-xim
ietat. *46* Konnem Bapak dekhla mhonn nhoi, punn Zo Deva
thavn aila Tannem mat Bapak dekhla.
47 Hanv tumkam sot sangtam, zo konn visvas thevta
taka sasnnachem jivit mellta. *48* Hanv jivitacho unddo.

g) Grêg bhaxen oxem hanga boroilelem asa: *EGO EIMI.* Him utram Moizesak kollit kel'lem tem Devachem Nanv monant haddtat (Sutt 3, 14; Ju. 8, 24); punn hanga ani anik zaitê kodden him utram teach borobor ekê voparichim, zaum kornnen zaum sobdan somzonni diunk suru kortanam vapurlelim melltat. Oronneantlo man'na ani adlea disacho vaddoilolo unddo Khorea Unddeachi khunna zaun asle: ho Khoro Unddo Apunnuch mhonn Jezu Judevank sangta.

h) "Jezu-xim ieunk" mhonngê Jezucher visvas dovrunk.

i) "Putak polleunk" mhonngê To khoroch Bapan pattoilolo Put mhonn somzunk ani manun gheunk (polle 12, 45; 1, 9; 17, 6).

49 Tumcheam purvozamnim oronneant man'na khalo ani te
morun gele. *50* Punn ho asa sorgar thaun denvlolo unddo:
konn-ui to khait zalear morchonam. *51* Hanv sorgar thaun
denvlolo jivo unddo; ho unddo khata to sasnnak jieta; ani
sonvsarak jivit mellcheak Hanv unddo ditolom to Mhojem
mas". [j]

52 Tednam Judevam modem vad-vivad zalo; te ekamekak
mhonnunk lagle "Are, ho anik amkam aplem mas khaunk
koso ditolo re?" *53* Dekhun Jezun tankam mhonnlem: "Hanv
tumkam sot sangtam, tumi Mon'xachea Putachem mas khalea
bogor ani Tachem rogot pielea xivai tumchê sovem jivit
aschemnam; *54* zo Mhojem mas khata ani Mhojem rogot
pieta tachê sovem sasnnachem jivit asa, ani taka nimannea
disa Hanv jivont kortolom. *55* Kiteak Mhojem mas khorem
khann ani Mhojem rogot khorem pivonn. Mhojem mas khata
ani Mhojem rogot pieta to Mhojê sovem ravta ani Hanv
tachê sovem ravtam. *57* Zoso jivea Bapan Mhaka dhaddla
ani Bapa vorvim Hanv jivo asam, tosoch Mhaka khata to
Mhojê vorvim jivo astolo. [k] *58* Ho sorgar thavn denvlolo
unddo; tumcheam purvileamnim man'na khalo ani tori te
morun gele, toxem hem nhoi; ho unddo khata to sasnnak
jivo astolo". *59* Hem Tannem Kafarnauant xikoitanam
devosthanant mhonnlem.

Sasnnachea Jivitachim Utram

60 Hem aikun, Tacheam xisantleam zaiteam zannamnim
mhonnlem: "To sangta tem kotthin lagta; konnachean toslem
aikun gheum iet?" *61* Haka lagun Aple xis oxe gunngunn-
tat mhonn Apnnachêch ostongim zanno zaun, Jezun tankam
mhonnlem: "Hem manun gheunk tumkam zodd lagta,
62 Ani Mon'xachea Putak aslo thõi choddtanam tumi dekh-

j) Zaum To Devacho Sôbd dekhun (vv 32 adi), zaum To Aplê Kuddi ani Rogta vorvim sonvsrachea jivita pasot bhettoileli boli dekhun, Jezu Khoro Unddo zaun asa (vv 51-58; polle 6, 22). "Mas" hem utor don guttam modem sombond dakhoita: Devachea Putan mon'xa-soimb ghetlam to êk gutt ani dusro gutt mhollear Krist-Prosad (Dhin'vasnnecho Povitr Sonvskar). Mon'xa-soimb ghetlolo Devacho Sôbd (1, 14) mon'xachem khann-jevonn zata.

k) Jem devponnachem Jivit Bap Aplea Putak dita, tench Krist-Prosada vorvim, soglleam bhavarteank pavta.

xat zalear? *63* Atmo ki jiv dita, mas kiteakuch upkaronam;
tumkam Hanvem sangleant tim utram atmo ani jivit. *64* Punn
tumchê modem visvas dhorinant tosle kãi zann asat". Konn-
konn visvas dhorche nasle, ani konn Aplo ghat ghetolo aslo,
tem Jezu poilinch thavn zanno aslo. *65* Ani Tannem
mhonnlem: "Dekhunuch Hanvem oxem sanglam: Bapa
koddchem hem dennem ghetlea bogor konnuch Mhojê-xim
ieunk xokonam.

66 Hea uprant Tacheam xisantle zaite zann fattim sorun
gele, ani tachea sangata anik bhonvonam zale. *67* Jezun bara
zannank mhonnlem: "Tumi-i vochunk sodtat?" *68* Simanv
Pedrun Taka zobab dilo: "Saiba, konna-xim mhonn ami
veteleanv? Tujim utram sasnnachea jivitachim; *69* ani Tum
Devan sonvskarlolo [m] mhonn ami sot manun ghetlam ani
amkam khatri asa". *70* Jezun tankam zobab dilo: "Tumkam
bara zannank Hanvem vinchun kaddleat ki nam? tori tumchê
modlo eklo devchar". *71* Simanv Iskariotacho put Judas,
hachê vixim Tannem oxem mhonnlem, kiteak ho, barantlo
eklo zaun-ui, Tacho ghat ghetolo aslo.

l) Hacho ôrth konn? Jezuchem "Mas" (osokt mon'xa-soimb) fokot punorjivontponna vorvim mhoimevont zatoch amkam "Jivit" vô "Povitr Atmo" diunk xokta (polle 7, 37-39). Krist-Prosadant punorjivont zal'lea Jezuk ami ghetanv ani oxem Povitr Atmean vô Devachea Jivan ami bhortanv. Devachê ievzonnê pormonnem, mon'xank Devachem jivit (vô Povitr Atmo) diunchi podvi ascheak, Jezuchem "Mas" vô mon'xa-soimb poilim punorjivont zaunk zai aslem. Mhonngê Punorjivontponna vorvim Povitr Atmean tem "Mas" purnnponnim bhorun mhoimevont korchem aslem. dekhun hea akhea avesvorant, Jezuchea Jivit-ditelea Masachi ani Rogtachi khobor zata titlê-i pavtti, Tachea mhoimevont mon'xa-soimbachi khobor zata. Bexttem osokt vinaxi "mas kiteakuch upkaronam".

Pattlean Jezu rokddo mhonnta ki Aplim utram "atmo ani jivit". Hachem karonn: Sorginchea Unddea vixim jim utram Jezun sangleant, tim Devachem Jivit divpacho êk gutt ugddapo kortat, ani ekloch Povitr Atmo tanchi somzonni kallzant ghalta (polle 14. 26).

m) Mhonngê: Devan vinchun kaddlolo ani pattoilolo, bhov kheritponnim Devak bhettoilolo ani ektthovlolo — Mesias, Krist, Obhixikt (polle 10, 36. 17. 19). Dusarnni: "Tum Krist, Devacho Put", vô "Jivea Devacho Put" (Polle Mt. 16, 16).

Jezuchim Soirim

7 Tea uprant Jezu Galileiant bhonvunk laglo; Judeiant
bhonvchi Taka khuxi nasli, kiteak Judev Taka jivexim
marunk sodtale. *2* Judevanchi Tombunchi porob lagim
pavleli. *3* Dekhun Tacheam bhavamnim [a] Taka mhonnlem:
"Hangasorlo bhair sor ani Judeiak voch, ani Tum kamam
kortai tim Tujeam xisank [b] polleum-di. *4* Konn apli ollokh
ugddapim diunk sodta zalear, to aplim kamam guptim
korinam. Tum oslim kamam kortai zalear, Tum khaxa sobhê-
mazar dixtti podd." *5* Tacheanch bhavamnim Tacher visvas
dhorlonam. *6* Jezun tankam mhonnlem: "Mhozo vell azun
pavunk nam, punn tumcho vell sodanch pavlolo asa. *7*
Sonvsarachean tumcho dvês korunk zainam, punn to Mhozo
dvês kortach, kiteak Hanv tachim kortubam vaitt mhonn
govai ditam. *8* Tumi porbek vochat; Hanv hê porbek
vochonam kiteak Mhozo vell azun pavunk nam". [c] *9* Oxem
mhonnun To Galileiant ravlo.

Jezu Tombunchê Porbek Veta

10 Punn Tache bhav porbek vetoch Apunn-ui gelo,
ugtteponnim nhoi punn konnak kollonastanam. *11* Porbechea
disa Judev Taka sodtale ani mhonntale: "To khõi asa?" *12*
Ani Tachê vixim lok zaitem futfut'talo. Konn mhonno: "To
boro monis". Ani konn mhonno: "Nam, To lokak fosoita".
13 Toripunn Judevanchê bhirantin konn Tachê vixim
sobhêmazar uloi naslo.

14 Porob modem-xi pavtoch, Jezu Devmondirant gelo
ani xikounk laglo. [d] *15* Hem polleun Judev ojap zavn

a) Mhonngê: mavxi-bhav-bhoinni, bapul-bhav-bhoinni ani her soirim-dairim.

b) Jeruzaleant ani Judeiant asle te xis (polle 2, 23; 3, 25; 4, 1).

c) Dusarnni: "Hanv hê porbek atam vochonam". "Mhozo vell": polle 2, 4. hachê vixim dil'li somzonni.

d) Ekach vixoia voir vêg-vêglli mahiti melloun ho êk vhôdd bhag (14-52) vinnla. To vixoi ho: Jezuchea oromba vixim sarki somzonni nam: (i) Jezucho mon'xa-oromb Tachea Deva-orombak lipoun dovorta: xastreancho To kodinch xis zaunk naslo, oxem astam Taka zannvai aili khõichi? vv 14-18; Tachê bhurgê-piraiechi sogleank ollokh asa, mhonntoch To Krist vô Obhixikt (Devan Makhlolo) zaum nozo, vv 25-30.

mhonntale: "Haka zannvai khõichi re? Xikxonn kãi nam
taka", *16* Jezun tankam portipall kelo: "Mhoji xikovnn Mhoji
nhoi, punn Mhaka pattoila Tachi; *17* konn Tachi khuxi korunk
raji asa zalear, Mhoji xikovnn Devachi vô Mhojeach monantli,
tem taka kollon ietelem. *18* Zo konn aplêch osttongim uloita,
to aplich vhoddvik sodta; punn zo konn apnnak dhaddla
tachi vhoddvik sodta, to sota pormonnem cholta; oslea
mon'xa sovem lottikponn nam. *19* Moizesan tumkam somurt
dilea ki nam? Toripunn tumchê modlo konnuch somurt
samballinam. Kiteak mhonn Mhaka jivexim marunk sodtat?"
20 Lokan mhonnlem: "Tujer devchar bosla! Konn Tuka
jivexim marunk sodta?" *21* Jezun tankam zap dili: "Hanvem
ek kam' kelam, ani tem polleun tumi sogott ojap zatat. *22*
Moizesan tumkam sunôt korcho kaido ghalo (ti Moizesa
koddchi mhonn nhoi, punn purvozam koddchi ailea) ani
Son'vara disa tumi mon'xachi sunôt kortat. *23* Moizesachi
somurt moddinam zaunk konneka mon'xachi Son'vara disa
sunôt zata zalear, Hanvem Son'vara disa eka mon'xachem
sogllem ang borem kelam dekhun tumi kiteak Mhaka zolltat?
[e] *24* Tonddak polleun nit kori nakat, punn promannikponnan
nit korat"

Jezu Obhixikt Zait?

25 Jeruzaleantleam kãi, zannamnim mhonnlem: "Jivexim
marunk sodtat to monis ho nhoi? *26* Ani ho polle to sot'ten
uloita ani te taka kãich mhonnonant! Ho khoreponnim

(ii) To Nazaretak zolmola mhonn lok chint'talo, haka-i lagun To Krist vô Obhixikt zaum nozo, vv 40-52. — "Jezu soron veta", (vv 33-36; polle 8, 31-23): ho-i vixoi Tachea Deva-orombak zoddlolo asa: zõi Dev zaun (polle vv 29 ani 34) To sodanch aslo, thõi Jezu-Monis soron veta. — Barik nodren pollelear, vv 19-24 hea vixoiak lagu zainant; khorench mhollear, teo volli 5, 1-16 hea bhagacho xevott zait-so distat.

e) Judevanche guru uloitale ani aplê xikovnneche purave ditale, têch ritin Jezu hanga uloita; sunôt korunk mhollear êk sando boro korunk, oxem Judev somzotale; zor Son'vara disak êk sando boro korunk rojea asa tor tea-vôn chôdd akhea mon'xak Son'vara disa boro korunk rojea asunkuch zai!

Krist mhonn amcheam vhoddilank [f] kollon ailam gai?
27 Tori ho khõicho to ami zannonv; punn Krist dixtti
poddtolo tednam, to khõicho to konnak kollchem nam." [g]
28 Dekhun Devmondirant xikoitana Jezun vhoddlean
mhonnlem: "Tumi Mhaka ollkhotat, ani Hanv khõicho ailam,
tem-i tumi zannant? Punn Hanv Mhojêch osttongim ieunk
nam; Mhaka pattoila To sotevont, ani Taka tumi ollkhonant.
29 Hanv Tachê thavn ailam ani Tannem Mhaka pattoila
dekhun Hanv Taka ollkhotam". 30 Te Taka dhorunk sodtale;
punn konnench Tacher hat ghalunk nam kiteak Tacho vell
azun pavunk naslo. 31 Tori loka modleam zaiteamnim Tacher
visvas dovorlo; tãnnim mhonnlem: "Krist ietolo tednam, ho
monis korta tachê-vôn odik chôdd khunna kortolo gai?"

Jezuk Dhorunk Chovkidarank Pattoitat

32 Tachê vixim futfutun lok osleo gozali korta mhonn
Farizevamnim aikolem. Porom'-Iadnikamnim ani
Farizevamnim [h] Taka dhorun haddcheak chovkidarank
pattoile. 33 Tednam Jezun mhonnlem: "Anik ilo vell Hanv
tumchê modem asam ani uprant Mhaka pattoila Tachê-
xim vetam; 34 tumi Mhaka sodteleat, punn Hanv tumkam
mellchonam. [i] Hanv asam thõi tumchean ieunk zainam".

f) Dusarnnio: "Porom'-Iadnikank" vô "Odhikareank" vô "tankam". *"Krist"* Grêg bhaxent, ani *"Messias"* hebrêv bhaxent, ani *"Obhixikt"* konknnintlean ani kãi Bharoti bhasamnim, heam utranhco ôrth oso: *Devan* makhlolo, *povitr kel'lo* vô *sonvskarlolo.* Bhasailolo Soddvonndar kherit bhaxen Devan vinchun kaddlolo ani Devak bhettoilolo mhonn, taka hea nanvan lok ollkhotalo. *"Jezu"* hem Ankvar Mariechea Putachem khaxa nanv. Tacho ôrth mhollear: *Dev soddvonn korta.* Jezu Devacho Obhixikt mhonn ollkhon ietoch, Taka borobor *"Jezu Krist"* oxem mhonnunk suru zalem.

g) Devacho Obhixikt Belea xarant zolmunk zai aslo mhonn lok zanno aslo (v 42; Mt. 2, 5); punn ugtteponnim loka modem iei-sor to khõi tori lipun ravtolo mhonn sangtale. Ekê vatten hem tanchem chintop khorem zalem, kiteak mhollear Jezu khorench sorgar thavn denvun ailo karonn To Devacho Put, punn tea lokak hem somzolem nam.

h) Dusarnnio: "Tãnnim ani porom'-iadnikamnim", vô "Farizevamnim ani porom'-iadnikamni", vô fokot "Farizevamnim".

i) Zoso Devak tosoch Jezuk-ui mon'xamnim sodunk zai Dev tankam vell dita tednanch. Punn, Jezu mhonnta, Judêv lok vêll soruk ditolo ani hê bhaxen soddvonn tankam mellchê svater, ti onbhavarteank mellteli (polle 12. 20-21; 12. 32; 19. 37).

35 Judevamnim ekamekak mhonnlem: "Amkam mellonam
zauncheak ho khõi vochunk korta gai? Zõi videxeam mo-
dem amcho lok ximpoddla, thõi videxeank xikovnn diunk
vetolo gai? 36 'tumi Mhaka sodteleat ani Hanv tumkam
mellchonam', ani 'Hanv asam thõi tumchean ieunk zainam':
oxem to mhonnta tacho ôrth kitem?"

Jivea Udkachi Zhôr

37 Porbechea nimannea ani dobajik disa, ubo ravun Jezun
vhoddlean mhonnlem "Konnak zôr tan laglea tannem Mhojê-
xim ieunchem, 38 ani Mhojer visvas thevta tannem
pieunchem". Povitr Pustok oxem mhonnta: "Tachê bhitorleo
[j] udkacheo zhori ghosghoxit vhanvteleo". [k] 39 Jim konn
Jezucher visvas thevtelim aslim, tankam Atmo mellcho aslo,
hachê vixim Tannem oxem mhonnlem. Jezu azun
mhoimevont zaunk naslo, dekhun Atmo azun naslo.[l]

Loka modem Futt

40 Him utram aikun kãi zannamnim mhonnlem:
"Khorench ho êk provadi". 41 Dusreamnim mhonnlem:
"Hoch to Krist". Punn heramnim mhonnlem: "Krist
Galileiantlo ieum-iet? 42 Krist Davidachê sonstintlo ani
Davidachea Belea nogrant ietolo mhonn Povitr Pustokar
nam?" 43 Oxi, Tachê vixim loka modem futt poddli. 44 Kãi
zann Taka dhorunk sodtale, punn konnench Tacher hat
ghalunk nam.

j) Chodd adle krist borovpi hi vôll oxi somzotat: "Jezu bhitorleo, Jezuchea horddeantleo". Dusre borovpi ti oxi dhortat: "Zo konn Mhojer visvas thevtat, tachea horddeantleo udkacheo zhori ghosghoxit vhanvteleo".

k) Hi bhasavnni Tombunchê Porbechea Sevadhormak lagu zata. Tea Sevadhormant pavs magpak prarthnam aslim, toxench Oronneantlea udkachea chomotkarachea ugddasak kherit riti asleo (Sutt 17, 1-7; 1 Kor. 10. 4), ani Sionak jivit divpi zhôr futt'teli mhonn jim bhakitam aslim tanchem vachop zatelem (Zak 14, 8; Ez 47, 1; Ju. 4, 1).

l) Dusarnni: "Atmo azun diunk naslo".

Judevancheam Vhoddilancho Ovisvas

45 Tednam chovkidar Porom'-Iadnikam ani Farizevam
sorxim portun gele. Hãnnim tankam mhonnlem: "Tumi Taka
kiteak dhorun haddunk nam?" *46* Chovkidaramnim
mhonnlem: "Ho monis uloita tê bhaxen kedinch konn
ulounk nam!" *47* Farizevamnim tankam zobab dilo: "Tumi-i
fosovleat kitem? *48* Vhoddilantlea ani Farizevantlea konnem
tori Tacher visvas dovorlo mhonn asa? *49* Punn ho lok
xastrachi ollokh naslolo, padd poddlolo!" *50* Tanchê modem
Nikodem' aslo, Jezu-xim adim ailolo to; tannem tankam
mhonnlem: *51* "Eka mon'xachem poilem aikolea bogor, ani
to kitem korta tachi ollokh ghetlea xivai, amchem xastr tachi
mon'subi korta zait?" *52* Tãnnim mhonnlem: "Tum-i bi
Galileikar? Chovkoxi korun polle ani tuka kollon ietelem ki
eklo-i Provadi Galileiantlo upzonam. *53* Te ap-aplea ghora
protole. [m]

Pordvarant Sampoddleli Bail

8 Ani Jezu Ajetinachea Dongrar kaddun gelo. *2* Ani bhov
sokallim To novean Devmondirant ailo; soglo lok Ta-
chê-xim zomlo ani bosun To tankam xikounk laglo. *3* Dhorm-
xastreamnim ani Farizevamnim pordvarant sampoddlelê ekê
bailek haddli ani modem ubi keli. *4* Tãnnim Taka mhonnlem:
"Guruji, hi bail atanch pordvarant sampoddlea. *5* Xastrant
Moizesan osleank fatraun marcheak amkam formailam. Tor
tum kitem mhonntai?" *6* Tacher boglantt ghalunk êk koslem-
i nib sodun kaddcheak tãnnim oxem mhonnlem. Voddôv
ghalun Jezu Aplea bottan zom'nir borounk laglo. [a] *7* Ani te

m) Hea bhagacho (7. 53 — 8. 11) lekhok Juanv nhoi. Chodd adleam hostolekhancher to mellonam; kãi hostolekhancher to dusrê kodde mellta. Hea bhagachim bhas ani akar heram tin Xubhvortomanachim distat; ghoddiê Lukasan to boroila zait: oxem zalear, ghoddiê ho Bhag Lk. 21, 38 hachê pattlean poddunk zai aslo. Zori Bhag. Juanv ho bhag borounk nam ani zori to konnem boroila to ami nokllonv, tori to khoreponnim amchea Povitr Pustokantlo mhonn Kristi Dhorm manun gheta. Mhonntoch to-i Povitr Atmean suchoilolo: hantunt dubhavuch nam. Ani ji khobor tantunt dilea ti ghoddlinam mhonn sangunk koslench karonn nam.

8 *a)* Jezun oxem kiteak kelem zait? Hem sarkem somzonam.

Tachê kodden vicharit ravle dekhun, ubo ravun Tannem
tankam mhonnlem: "Tumchê modem zaka patok nam,
tannem ticher poilo fator marcho". *8* Anik êk pavtt voddôv
ghalun To zom'nir boroit ravlo. *9* Hem aikun, te soglle, eka
pattlean eklo, koddsorun gele, odik zanntte te poile. Ekloch
urlo Jezu ani modem ubi asli thõich, ti bail. *10* Novean nitt
zaun Jezun tika mhonnlem: "Bai, te khõi gele? Konnench
tujer khastichem formonn marunk nam?" *11* Tinnem
mhonnlem: "Konnench nam, Saiba". Ani Jezun mhonnlem:
"Hanv-ui tujer khastichem formonn marinam; voch ani hea
fuddem anik patok korum naka".

Jezu Sonvsaracho Uzvadd[b]

12 Uprant Jezun novean tanchê kodde uloun mhonnlem:
"Hanv sonvsaracho uzvadd, Mhozo pattlav korta to kallokant

b) "Uzvadd-kallok": ho vixoi Povitr Pustok tin mukhel jin'samnim amcheam dolleam mukhar ghalta: (i) Zoso suria mon'xak vatt dakhoita, taka vattecho uzvadd zata, toxench jem kitem mon'xak Deva-xim vochunk vatt dakhoita, tem tacho "uzvadd" zata. Hê bhaxen magam ho uzvadd mhollear Somurt vô Zannvai (Up. 2, 13; Mhonn 4, 18-19; 6, 23; St. 119, 105; polle Rom 2, 19); vô Devacho Sôbd; atam Jezu zaun asa mon'xancho Uzvadd, (1, 9; 9, 1-39; 12, 35; 1 Ju. 2, 8-11; polle 2 Kor 4, 6); To Izraelachê Suttkechea somoiar porzolltelea Kupa sarko (8, 12; polle Sutt 13. 21; Zann 19. 3). Toxench dor-eklo Kristi monis Jezuchea jivitant taka vantto mellta dekhun, Jezu borobor sonvsaracho uzvadd zata, kiteak to mon'xancheam dolleam mukhar Devache sopurnn gunn fankoita (Mt. 5, 14-16; Lk. 16; Prok. 21, 24). — (ii) Uzvadd mhollear jivitachi, sukhachi ani sontosachi khunna; ani kallok momnachi, odruxttachi ani dolldirponnachi khunna (Job. 30, 26; Iz. 45, 7; polle St. 17, 15). Dekhun gulam'ponn mhollear kallok, ani Obhixiktachea kallachi suttka ani soddvonn mhollear uzvadd (Iz. 8, 22-9.1; Mt. 4, 16; Lk. 1, 79; Rom. 13, 11-12). Ho uzvadd Jezu vorvim Judev nhoi team lokank-ui pavta (Lk. 2, 32; D. I. 13, 47). Sorginchea rajeant tacho porzoll purnnponnim loklokit zatolo (Mt. 8, 12; 22, 13; 35, 30; Prok. 22, 5; polle Prok. 21. 3-4). — (iii) Borem ani Vaitt ekamekacher zhuztat; tor tankam-i Uzvadd ani kallok mhonn nanvam poddlim. Toxench mon'xank mhonntat "Uzvaddachim bhurgim" vo "kallokachim bhurgim": uzvaddacheam bhurgeanchem jivit Jezucheam nemancher dhorlelem asa, ani kallokacheam bhurgeanchem jivit Soitanacheam nemancher dhorlam. (2 Kor 6, 14-14; Kol 1, 12-13; D. I. 26, 18; 1 Ped 2, 9); Ekamekacher tim zhuztat ani zoit vhorunk sodtat (Lk. 22, 53; Ju. 13, 27-30). Konn-konn monis khõichê vatten cholta vô khõichea vantteant poddta, tem tacheo komnio dakhoitat (Rom 13, 12-14; Ef. 5, 8-11). Jednam Uzvadd ieta, tednam mon'xam modem zo vegllochar asa, to dokhol zata, kiteak

cholchonam, punn taka jivitacho uzvadd astolo." *13* Tednam
Farizevamnim Taka mhonnlem: "Tum Tujêch vixim govai
ditai; Tuji govai khori nhoi". *14* Jezun portipall kelo: "Hanv
Mhojêch vixim govai ditam zalear-ui, Mhoji govai khori,
karonn, Hanv khõicho ailam ani khõi vetam tem Hanv
zanno; punn Hanv khõicho ailam ani khõi vetam tem tumi
nokllot.[c] *15* Tumi masa-kuddichê nodren mon'subi kortat;[d]
Hanv konnachich mon'subi korinam[e]. *16* Punn mon'subi
korin zalear Mhoji mon'subi khori; kiteak Hanv ekloch nam:
Zannem Mhaka pattoila To Mhozo Bap Mhojê borobor asa.
17 Doganchi govai khori mhonn tumchea Xastrant boroilelem
asa. *18* Hanv Mhojêch vixim govai ditam, ani Zannem Mhaka
pattoila to Mhozo Bap Mhojê vixim govai dita". *19* Tea pasot
tãnnim Taka mhonnlem: "Tuzo Bap? Khõi asa rê to?" Jezun
zap diun mhonnlem: "Tumi Mhaka ollkhonant ani Mhojea
Bapakui ollkhonant; tumi Mhaka ollkhol'lo zalear, Mhojea
Bapakui ollkhotele asleat".

20 Him utram Devmondirant xikoitanam dhorm-
dananchê pettê-xim To uloilo; punn Tacho vell azun pavunk
naslo dekhun konnench Taka dhorlonam.

Hanv Vetam thõi Tumchean Ieunk Zainam

21 Anik êk pavtt Tannem tankam mhonnlem: "Hanv
chol'lom, ani tumi Mhaka sodteleat ani tumchea patkant
tumi morteleat;[f] Hanv vetam thõi tumchean ieunk zainam".

iennean, apunn Uzvadda vatten vô Uzvadda add asa, tem dor-eklea mon'xan ugtteponnim sangunk poddtach! (Ju. 3, 19-21; 7, 7; 9, 39; 12, 46; polle Ef. 5, 12-13). Punn hea sogttacho boro xevott zatolo: êk dis Uzvadda mukhar kallok nanch zatolo! (Ju. 1, 5; 1 Ju. 2, 8; Rom 13, 12).

c) Jezu, Devacho Put, Apnnakuch govai dita ti puro, kiteak Apunn sorgar thavn aila mhonn To ekloch zanno.

d) Bhailean Jezu heram mon'xam sarko dekhun, bhailean dista tench polleun Judêv Tachê vixim aplem mot kortat. "Tachea mon'xa-soimbant Devachi mhoima porzollta ti tankam dixtti poddonam" (B. Agustin).

e) Mhonngê: Hanv konnacheruch khastichem formonn marinam.

f) Jezuk gheunk nam dekhun, Judev-lok apnnachench ghortthann korta; soddvonnecho anik upai tankam nam zata. To lok Sotacher add patok korta (vv 40, 45). Povitr Atmeacher add patok tem (Mt. 12, 31; polle Ju. 7. 34).

22 Judevamnim mhonnlem: " 'Hanv vetam thõi tumchean
ieunk zainam' oxem to sangta mhonntoch, to aploch jiv ditolo
mhonn to sangunk sodta gai?" 23 Tannem tankam
mhonnlem: "Tumi sokoile, Hanv voilo; tumi hea
sonvsarantle, Hanv hea sonvsarantlo nhoi. 24 Tumi
tumcheam patkamnim morteleat mhonn Hanvem tumkam
sanglam, kiteak Asa To Hanvuch[g] mhonn tumi sotmaninam
zaxat zalear, tumcheam patkamnim tumi morteleat". 25
Tãnnim Taka mhonnlem: "Tum konn tor?" Jezun tankam
zobab dilo: "Poilinch thavn Hanvem tumkam sanglam toch.
[h] 26 Tumchê vixim sangchem ani nivaddchem zaitem asa;
punn Mhaka pattoila To sotevont, ani jem Hanvem Tachê
koddsun aikolam tench Hanv sonvsarak sangtam".

27 To Bapachi khobor sangta mhonn te somzunk nant. 28
Tea pasot Jezun mhonnlem: "Tumi Mon'xachea Putak
ubarteleat tednam tumkam kollon ietelem ki Asa To
Hanvuch, [i] ani Mhojêch osttongim Hanv kãi korinam, punn
zoxem Bapan Mhaka xikoilam toxem Hanv uloitam. 29 Ani
Zannem Mhaka pattoila To Mhojê sovem asa; Tannem
Mhaka eklo sanddunk nam, kiteak Taka man'ta tench Hanv

g) "Asa To Hanvuch", hem Moizesak kollit kel'lem Devachem Nanv (Yahveh): Sutt 3. 14. Tacho ôrth oso: Izraelacho Dev sôr-naslolo, ekloch khoro Dev (D. S. 32, 39). Jednam Jezu hem Nanv Apnnak gheta, tednam To Apunn sôr-naslolo ekloch Soddvonndar mhonn ugtteponnim sangta. Zacher Judêv lokacho bhavart ani bhorvonso aslo, To Apunnuch mhonn tankam kollit korta (polle Ju. 8. 28, 58; 13. 19; 6, 35; 18. 5, 8)

h) Hê vollicho ôrth sarko gomoch nam. Vêg-vêglli tachi utravnni kel'li mellta: "Poilê svater, kiteak mhonn Hanv tumchê lagim uloilam?" "Kiteak mhonn Hanvem tumchê lagim ulounchem?" "Poilinch thaun Hanv tumkam sangtam tench"; "Hanv tumkam sangtam tench!" Ho nimanno ôrth ami voir samball'la oso: sodeak Jezuchim utram aikun, To konn to ollkhunk Judevank boro soêg mellta; magir (polle v 28), jednam Jezu "ubarlolo" oso (12, 32) tankam dixtti poddtolo, anik soêg aschonam.

i) "Asa To Hanvuch mhonn tumkam kollit zatelem" vô "Hanvuch Yahveh mhonn tumkam kollit zatelem", him utram Adlea Korarant Sorvesporachi podvi dokhol kortat (polle 8. 24), vô kherit podven vô bollan mon'xachea itihasant dixtti poddtolo mhonn adim-fuddench kollit kortat (polle Sutt 10, 2; Ez 6, 7. 10. 13 adi; Iz 43, 10). Hê vollicher Jezu adim-fuddench sangun dita ki, jednam Apnnak khursar ubartele, tednam Apunn mhoimevont zatolo (12, 32). Oso Jezu Judevanchea vicharak (v. 25) zobab dita ani teach borobor tanchea onbhavartacher khastichem formonn marta (polle 19, 37; Prok. 1, 7; Mt. 26, 64; 1 Kor. 2, 8).

sodam kortam". *30* To oxem uloilo tednam, zaiteamnim
Tacher visvas dovorlo.

Svotontr ani Gulam' Monis

31 Apnnacher visvas dovorlo team Judevank Jezun
mhonnlem: "Tumi Mhojea utra pormonnem cholxat zalear
tumi Mhoje khore xis zateleat. *32* Ani tumkam sot kollon
ietelem ani sot tumkam svotontr kortelem". *33* Tãnnim Taka
mhonnlem: "Ami Abrahamachi sonsôt, ani konnachech
gulam' ami kednanch zaunk nanv, 'Tumi Svotontr zateleat'
oxem tum koso mhonntai tor?" *34* Jezun tankam portipall
kelo: "Hanv tumkam sot sangtam, patok korta to patkacho
gulam'. *35* Gulam' sodanch ghorant uronam; put to sodanch
ghorant asta. *36* Hea pasot Put zôr tumkam svotontr korit,
tor tumkam khorich suttka mellteli. *37* Tumi Abrahamachi
sonsôt mhonn Hanv zannom: tor Mhojim utram tumchê
bhitor rigonant dekhun tumi Mhozo jiv kaddunk sodtat. *38*
Jem Hanvem Mhojea Bapa sovem dekhlam tem Hanv
sangtam, ani jem tumi tumchea bapaichem aikolam tem tumi
kortat".

39 Tãnnim Taka portipall kelo: "Abraham' amcho bap".
Jezun tankam mhonnlem: "Tumi Abrahamache put zal'le
zalear, jem Abrahaman kelem tem tumi kortele asleat. [j] *40*
Punn Deva koddsun aikol'lem sot Hanvem tumkam
sanglam, tori astanam tumi Mhozo jiv kaddunk sodtat;
Abrahaman oxem korunk nam. *41* Tumcho bapui korta
toxench tumi kortat". Tãnnim Taka mhonnlem: "Kam'charan
ami zolmak ieunk nanv; amkam ekloch Bap asa, to
Dev". [k] *42* Jezun tankam mhonnlem: "Dev tumcho Bap
zal'lo zalear, tumi Mhozo mog kortele asleat, kiteak Hanv

j) Dusamni: "Tumi Abrahamache put zalear, Abrahaman kelam toxem korat. "Tankam bhavart nam dekhun, te Izaaka porim Abrahamache khore put nhoi; te, gulam'-bailechea Ismael bhurgea sarke, fokot Abrahamachea rogtache.

k) Provadeanchê xikovnnê pormonnem, "kolvont zaunk" vo "Devak ovisvaxi zaunk". (polle Oz. 1, 2). Dekhun hanga Judev apunn Devachea Korarak visvaxi ravleat mhonn Jezuk sangtat.

Deva thavn upzolam ani ailam; Mhojêch khuxen Hanv ieunk
nam, punn Tannem Mhaka dhaddla. *43* Hanv sangtam tem
tumi kiteak somzun ghenant? Kiteak Mhojem utor tumchean
kanar gheunk zainam? [l] *44* Tumcho bap devchar, ani tumchea
bapaik zai tem korunk tumchi khuxi. Mudlak thavn to
prannghatki, ani taka ani sotak poddonam, kiteak tachê
sovem sot nam. To lottikponnam sangta tednam aplea soimba
pormonnem uloita, kiteak to fottkiro ani fottincho bapui. *45*
Punn Hanv sot uloitam dekhunuch, tumi Mhojer visvas
dovrinant. *46* Tumchê bhitorlo konnui Mhaka patok asa
mhonn dakhoit? [m] Hanv tumkam sot sangtam zalear, tumkam
kiteak Mhozo visvas nam? *47* Zo Devacho, to Devachim
utram aikun gheta; tumi Devache nhoi dekhun, tumi tim
aikun ghenant".

Jezu ani Abraham'

48 Judevamnim Taka portipall kelo: "Tum Samariekar
ani Tujer devchar bosla, oxem ami mhonntanv tem sarkem
zalem nam?" *49* Jezun portipall kelo: "Mhojer devchar nam,
punn Mhojea Bapak Hanv man ditam ani tumi Mhaka opman
kortat. *50* Tori Hanv Mhojich vhoddvik sodinam; ti sodtolo
ani nit kortolo konneklo asa. *51* Sot tem sangtam, zo konn
Mhojem utor samballta to kedinch morchonam". *52*
Judevamnim Taka mhonnlem: "Tujer devchar asa mhonn
atam amkam sarkem koll'lem. Abraham' melo ani provadi-i
morun gele; ani Tum amkam sangtai: 'Zo konn Mhojem
utor samballta to kodinch morchonam!' *53* Amcho bap
Abraham' morun gelo, tachê poros Tum vhôdd kitem? Ani
provadi-i morun gele! Tum apunn konn mhonn sangunk
sodtai?" *54* Jezun portipall kelo: "Hanv Mhojich vhoddvik
korin zalear Mhoji vhoddvik kãinch nhoi. Mhoji vhoddvik
korta to Mhozo Bap, tumi tumcho Dev mhonntat Toch. *55*
Tori tumi Taka ollkhunk nam; punn Hanv Taka ollkho-
tam; Taka ollkhonam mhonn Hanvem mhonnlelem zalear

l) Kiteak tãnnim devcharak aplo guru korun dovorla, ani devchar sotacho dusman zaun asa (polle 18, 37).

m) Mhonngê: "Jem kam' Devan Mhojea hatant ghalam, tem Hanvem korunk nam ani oso Hanv Devak ovisvaxi zalam mhonn tumchean dakhounk zata?"

tumchê bhaxen Hanv-ui fottkiro zatolom; punn Hanv Taka
ollkhotam ani Tachem utor samballtam. 56 Mhozo dis [n]
polleunchê axen Abraham' tumcho bap khuxal zalo; tannem
to dekhlo ani taka khup anond zalo". 57 Tednam
Judevamnim Taka mhonnlem: "Tuka azun pon'nas vorsam
zaunk nant, ani tunvem Abrahamak dekhloi?" 58 Jezun
tankam portipall kelo: "Hanv tumkam sot sangtam,
Abraham' aschê adim Hanv asam" 59 Dekhun tãnnim Tacher
marunk fator ukôl'le; [o] punn Jezu liplo ani Devmondirantlo
bhair sorlo.

Jezu Zolmachea Kurddeak Boro Korta

9 Aplê vatten vetanam Jezun eka zolmachea kurddeak
dekhlo. 2 Ani Tacheam xisamnim Tachê kodde
vicharlem: "Guruji, konnachea patkak lagun ho monis
kurddo zolmolo? tachea vô tachea avoi-bapaichea patkak
lagun?" 3 Jezun zobab dilo: "Hea mon'xan vô tachea avoi-
bapain patok kelem mhonn nhoi, punn Devachim kortutvam
tachê udexim porgott zaunchim mhonn to oso zolmolo.
4 Disacho uzvadd astana, Mhaka pattoila Tachim kamam
Hanvem korunk zai; rat ieta tednam konnachean vavr korunk
zainam. [a] 5 Hanv sonvsarant aso-sor, Hanv sonvsaracho

n) Mhonngê, Jezuchem iennem. Him utram Adlea Korarant Devak lagu korun dovorlelim asat ("Sorvesporacho Dis": polle Am. 5, 18). Tinch atam Jezu Apnnak laita. — Abrahaman Jezucho 'Dis' pollelo (zoxi Izaiasan Tachi mhoima dekhli: Ju. 12, 41). Pun pois thavn (polle Heb. 11, 13; Lok. 24, 17)", kiteak mhollear tannem to dis bhasailelea Izaakachea zolmant dekhlo. Izaakacho zolm Jezuchea zolmachem bhakit zaun aslem. Izaakachea zolmachi ji bhasavnni kel'li ti Apnna sovem sopurnnaien xarti pavta mhonn Jezu ugteponnim sangta. Jezu oxem mhonnunk sodta: "Devan Abrahamak bahsailolo put Hanv; tachea sontosachem karonn Hanv; khoro Izaak to Hanvuch!"

o) Devachea sasnnachea jivitant Apnnak-ui bhag asa mhonn Jezu porgott korta, mhonngê To Apunn Deva sarko mhonnta. Judevancheam kanank hi êk devnidna. Oslem patok korteleak fatramnim jivexim marcho mhonn tanchê modem khast asli. (Lev. 24, 16).

9 *a)* Jezuchem jivit eka disachea vavra sarkem (5, 17); to dis Jezuchea mornnachê rati sompta (polle Lk. 13, 32). Aplem moronn lagim pavlam mhonnun, rat lagim pavlea mhonn Jezu sangta.

uzvadd". [b] *6* Oxem uloitana Tannem zom'nir luti uddoili,
lutien mati kaloili, ani kaloileli mati kurddeacheam dolleank
kaddli, *7* ani taka mhonnlem: "Voch ani Siloamachê tollient
dhu (Siloam' mhonngê Dhaddlolo" *c*. Kurddean vochun
dhulem, ani taka nodor aili, magir to portun ailo.

8 Tachim xezarim-samarim ani zãnnim taka adim bhik
magtana pollel'lo, tim mhonnunk laglim: "Bhik magunk
bostalo to ho nhoi?" *9* Konn-konn mhonntalim: "Hoch to";
dusrim mhonntalim: "Kedinch nam, punn ho tachê
bhaxen dista". Tannem mhonnlem: "Hanvuch to". *10* Tãnnim
taka vicharlem: "Tuje dolle koxe ugoddle?" *11* Tannem
zobab dilo: "Jezu nanvachea mon'xan mati kaloun
mhojeam dolleank kaddli ani mhaka mhonnlem: 'Siloam'
tollient vochun dhu'. Hanvem dhulem ani mhaka nodor aili".
12 Tãnnim taka mhonnlem: "To khõi asa?" Tannem zap dili:
"Hanv nokllom".

Farizev Chovkoxi Kortat

13 Adim kurddo asleleak tãnnim Farizevam-xim haddlo.
14 Jezun mati kaloun tache dolle ugoddlele to dis Son'var
aslo. [d] *15* Taka nodor aili gai mhonn Farizevamnim novena
vicharlem. Ani tannem tankam mhonnlem: "Tannem
kaloileli mati mhojeam dolleank kaddli, hanvem dhulem ani
atam mhaka dixtti poddta.' *16* Farizevantleam kãi
zannamnim mhonnlem: "Ho monis Devacho nhoi. To Son'var
pallinam". Punn dusreamnim mhonnlem: "Patki monis osleo
khunna koxeo korunk xokot?" Tanchê modem vêg-vêgllim
motam zalim.

17 Dekhun anik êk pavtt kurddea mon'xak mhonnlem:
"Tuje dolle ugôddleat tachê vixim tum kitem mhonntai?'
Tannem sanglem: "To êk provadi". *18* To kurddo aslolo

b) Heam utram vorvim, kurddeak dolleancho uzvadd diunchê poilinch, Jezu Apunn korunk veta tea chomotkaracho atmik ôrth kollit korta (polle 9.37).

c) Tombunchê Porbechea somoiar hê tollientlem jem udok kaddtalim, tem Obhixikt-Soddvonndarachea kallacheam denneanchi khunna zaun aslem. Punn fuddarak heanch denneanchi khori zhôr mhonllear eklo Jezu! "Dhaddlolo", hem nanv Bh. Juanv kherit orthan Jezuk laita (polle 3, 17. 34; 5, 36 adi).

d) Oslem kam' Son'vara disa addvarlelem aslem.

ani magir taka nodor aili mhonn Judev sotmaninam zale;
dekhun tednam tachea avoi-bapaik apoun haddun, tãnnim
tanchê kodde vicharlem: "Ho tumcho put? to kurddo
zolmololo mhonn tumi sangtat to atam koso polleta tor?" *20*
Tachea avoi-bapain zap dili: "Ho amcho put ani to kurddo
zolmololo mhonn ami zannanv; *21* punn to atam koso polleta
tem ami nokllonv, ani konnem tache dolle ugôddleat tem-i
bi ami nokllonv; tachê kodde vicharat; taka apli pirai asa; to
aplem sangtolo". *22* Tacho avoi-bapui Judevank bhietalo
dekhun tãnnim oxem sanglem; kiteak to Krist mhonn
konnem-i manun ghetlem zalear, taka devosthanantlo bhair
ghalcho mhonn tãnnim tharailelem. *23* Tea pasot tachea avoi-
bapain mhonnlem: "taka apli pirai asa, tachê kodde vicharat".
24 Tednam adim kurddo aslelea mon'xak tãnnim dusrê
pavtti apoilo ani taka sanglem: "Devachi vakhann'nni kor; [e]
to monis patki mhonn ami zannonv". *25* Tannem portun
sanglem: "To patki zalear mhaka khobor nam; ek mat hanv
zannam: hanv adim kurddo aslom punn atam mhaka dixtti
poddta". *26* Tãnnim taka vicharlem: "Tannem tuka kitem
kelem? Tuje dolle Tannem koxe ugôddle?" *27* Tannem
tankam zobab dilo: "Hanvem tumkam atanch sanglam, ani
tumi tem kanar ghenant. Anik ek pavtt kiteak aikunk
sodtat? Tumi-i tache xis bi zavunk sodtat?" *28* Te taka oxe
hinddsunk lagle. "Tum za tacho xis! ami Moizesache xis! *29*
Dev Moizesa kodde uloilo mhonn ami zannanv, punn ho
monis khõicho aila tem ami nokllonv". *30* Tea mon'xan zobab
diun mhonnlem: "Ojap tem hem! To khõicho aila to tumi
nokllot, ani tori tannem mhoje dolle ugôddle. *31* Dev
patkeanchem aikonam mhonn ami zannonv, punn konn
Devachi bhokti korta ani Tachi khuxi pallta zalear, Dev
tachem aikota. *32* Sonvsar ghoddleleak konnem kurddo
zolmol'leache dolle ugôddleat mhonn kedinch aikunk nam. [f]
33 Ho monis Devacho nhoi aslo zalear, tachean kitench ko-

e) Konnak-ui soput gheun sot sangunk lavunk zai zalear, ani konnem-i Devachea thorponnachi ninda kelea tichem taka farikponn diunk lavunk zai zalear, Povitr Pustokar him utram vapurtat: "Devachi vakann'nni kor". (polle Jos. 7, 19; 1 Sam 6, 5).

f) Ju. 9 ani Ju. 3, 1-21, heam don bhagam modem zaitem sarkeponn mellta. Xubhvortomanachea lekhokachea monant zolmachea kurddeachi piddarôg Povitr Snanachi vô udka ani Atmea vorvim mell'lea novea zolmachi (3, 3-7) khunna zaun asa: oxem dista.

runk zanvchem naslem". *34* Tãnnim taka portipall kelo:
"Tum nibel patkant zolmolai ani amkam xikounk ailai?" Ani
tãnnim taka bhair ghalo.

Otmik Kurddeponn

35 Tãnnim taka bhair ghalo mhonn Jezuchea kanar
poddlem, ani Taka to mell'lo tednam Jezun taka vicharlem:
"Tum mon'xachea Putacher visvas dovortai?" *36* Tannem
portun zap dili: "Saiba, hanvem Tacher visvas thevunk, to
konn to mhaka sang". *37* Jezun mhonnlem: "Tunvem Taka
dekhlai ani tujê lagim uloita Toch to". *38* Tannem mhonnlem:
"Saiba, hanv visvas dovortam". Ani pãiam poddun tannem
Jezuk nomoskar kelo.

39 Jezun mhonnlem: "Nit korunk Hanv hea sonvsarant
ailam: zankam dixtti poddonam tankam nodor mellcheak
ani zankam dixtti poddta tim kurddim zanvcheak Hanv
ailam. [g] *40* Tachê sorxim asleleam thoddeam Farizevamnim
hem aikun Taka mhonnlem: "Ami-i kurdde bi?" *41* Jezun
tankam mhonnlem: "Tumi kurdde zal'leat zalear, tumkam
guneanv ascho naslo; [h] 'punn amkam dixtti poddta' oxem
tumi mhonntat dekhun, tumi patkantuch asat".

Gottheachi Vopar

10 "Hanv tumkam sot sangtam; zo mênddranchea
gottheant darantlean nhoi punn dusrê vatten bhitor
sorta to chôr ani nagovnno; *2* punn zo darantlean bhitor
sorta to mênddrancho gonvlli. *3* Taka dar-rakhnno dar
ugôddta; mênddram tacho tallo aikotat ani apleam
mênddrank to ap-aplea nanvan [a] ulo korta ani tankam bhair
vhorta. *4* Apleam mênddrank bhair kaddtoch to tanchê
fuddem cholta ani mênddram tacho tallo ollkhotat dekhun
tachê pattlean vetat. *5* Porkea pattlean tim vochonant, punn
tachê sorxilim tim pollun vetat kiteak porkeancho tallo tim
ollkhonant".

g) Apleach 'uzvaddacher' visvas thevtat te monis (polle vv 24 29. 34); hanchê ufratte khalte monis, ani tanchi to zolmacho kurddo khunna zaun asa. (polle D. S. 29, 3; Iz. 6, 9; Jer. 5, 21; Ez. 12, 2).

h) Mhonngê heram kurddeam bhaxen, apunn kurdde mhonn tumi zanno asleat zalear.

10 *a)* Vô ghoddiê: "êk-ekak ap-aplea nanvan".

6 Jezun tankam [b] hi vopar sangli, punn jem To tankam
mhonntalo tacho ôrth tankam mell'lonam.

Jezu Boro Gonvlli

7 Dekhun Jezun anik êk pavtt tankam mhonnlem: "Hanv
tumkam sot sangtam, Hanv mênddranchem dar. [c] *8* Mhojê
adim aileat te sogott chor ani nagovnne; punn mênddramnim
tankam lêkhunk nam. *9* Hanv dar; Mhojeantlean zôr konn
bhitor sorot tachem taronn zatelem, ani to bhair-bhitor sortolo
ani taka chorov melltolo. *10* Chôr ieta to fokot chorunk,
marun uddounk ani ibadd korunk ieta; Hanv ailam to
tankam jivit melloun diunk ani tem tankam subham'ponnan
melloun diunk ailam. [d]

11 Hanv boro gonvlli. [e] Boro gonvlli mênddram pasot
aplo jiv dita. *12* Gonvlli nhoi ani zachim khaxachim mê-
nddram nhoi, toslo muxarekar landdgo ieta to dekhta, ani
mênddrank sanddun par kaddta; ani landdgo tankam
dhorun vhorta ani duspottaita. *13* To muxarekar ani taka
mênddranchem kãi poddunk nam, dekhun to pollun veta.
14a Hanv boro gonvlli: *15a* Zoso Bap Mhaka ollkhota ani
Hanv Bapak ollkhotam, *14b* toso Hanv Mhojeank ollkhotam
ani Mhojim tim Mhaka ollkhotat, [f] *15b* ani Hanv Mho-jeam
mênddram pasot Mhozo jiv ditam. *16* Ani Mhaka anik-ui
mênddram asat tim hea gottheantlim nhoi; tankam-i Hanvem

b) Mhonngê: ap-khuxen kurdde ravleleam Farizevank (9, 40). Hi vopar apnnak lagta mhonn te somzonant.

c) Xellio asat thõi bhitor sorpachem dar. Je konn Jezu Kristantlean 'bhitor sortat', fokot hankam hindd rakhunk ani cholounk odhikar asa (21, 15-17).

d) Sasnnachem, soimbavortem, Devponnachem Jivit. Hea "Jivitant" sogllim soddvonnechim dennim attaplelim asat: patkanchem bogsonnem, devcharacher zoit, Povitr Atmo, mhoimevont punorjivontponn, adi. Jezu hem Jivit dita (3, 16. 36; 5, 40; 6, 33. 35. 49. 51; 14, 6; 20, 31), ani subham'ponnan tem vantt'ta. (polle Prok. 7, 17; Mt. 25, 29; Lk. 6, 38).

e) Khud Dev Aplê porjecho Rakhnno vô Gonvlli. Tor Obhixiktachea kallar To Apunnuch Aplê porjek êk Gonvlli vinchun kaddcho aslo. (Ez. 34, 1-31). Jednam Jezu Apunn Boro Gonvlli mhonn sangta, tednam Apunn toch bhasailolo Obhixikt-Soddvonndar mhonn porgott'ta.

f) Povitr Pustokar (polle Oz. 2, 22) "ollkhunk" mhollear fokot monan konnak ollkhunk pavunk nhoi, bogor tacho onubhov korunk, monan, kallzan, visoveamnim, akhea soimban taka ollkhunk (polle Ju. 10, 14-15; 14, 17.20; 17, 3. 21-22; 2 Ju, 1-2). Hê bhaxen 'ollkhunk' ani 'mog korunk' ekuch. (polle Oz. 6, 6 ani 1 Ju. 1, 3).

haddunk zai. Tim-i Mhozo tallo aikotelint. Ani oso êkuch
hindd [g] zatolo ani êkuch gonvlli.

17 Hanv Mhozo jiv ditam ani uprant to portun ghetam
dekhun, Bap Mhozo mog korta. *18* Konn Mhozo jiv
kaddinam, punn Mhojêch khuxen Hanv mhozo jiv ditam.
Mhozo jiv diunk Mhaka podvi asa ani to portun gheunk-ui
Mhaka podvi asa; [h] hi adnea Mhojea Bapan Mhaka dilea."

19 Heam utrank lagun anik êk pavtt Judevam modem
vêg-vêgllim motam zalim. *20* Tanchê modleam zaiteamnim
mhonnlem: "Tacher devchar bosla, tachi môt firlea; tumi
kiteak aikotat?" *21* Dusreamnim mhonnlem: "Devchar laglolo
monis oso uloinam. Devchar kurddeanche dolle ugtte korunk
xokta?"

Judev Jezuk Patt Volltat

22 Hinvalleachea somoiar Jeruzaleant Bhettovnnechi
Porob choltali; *23* Devmondirant Salomanvachea Tarang-
nnant Jezu bhonvtalo. *24* Tednam Tachê bhonvtonnim
ektthãi zaun, Judevamnim Taka mhonnlem: "Kednam porian
Tum amkam dubhavant dovortoloi? Tum Krist zalear,
amkam sarkem sang". [i] *25* Jezun tankam portipall kelo:
"Tumkam Hanvem sanglam ani tumi sotmaninant. [j]
Mhojea Bapachê nanvim Hanv kortam tim kamam Mhojê
vixim govai ditat; *26* punn tumi sotmaninant, kiteak tumi

g) Judevanchea hinddant Apunn tankam pavoitolo mhonn Jezu sanginam, punn Apunn sasnnachea jivitak pavoita tea hinddant tankam ektthãi kortolo mhonnta.

h) Jezuk Apnna sovem jivit asa (3, 35) ani konnacheanuch tem kaddunk zainam (7, 30. 44; 8, 20; 10, 39); ap-khuxen Jezu Aplo jiv dita (10, 18; 14, 30; 19, 11); dekhunuch mornna mukhar To sarko thodnd ani xant ravta ani Apli sot'tea Aplea hatant gheun asa mhonn dakhoita (12, 27; 13, 1-3; 17, 19; 18, 4-6; 19, 28).

i) Azun porian kelam toxem, mhonngê voparimnim nhoi (polle v 6; 16, 25; 29). Adlea poros odik nettan (2, 18; 5, 16; 6, 30; 8, 25) Apunn khoro Obhixikt ki nam, hem sangunk Judev lok Jezuk agro kortat. Heram tin Xubhvortomanancher Porom'-Iadnik hoch vichar korta Jezucheam koxttam-mornna adim (Mt. 26, 63; Mk. 14, 61; Lk. 22, 67).

j) Apunn Devacho vixex Dut koso uloita mhonn Jezun adim spoxtt sanglelem (polle 2, 19; 5, 17. 39; 6, 32; 8, 24. 28. 56; 9. 37).

Mhojeam mênddrantle nhoi.[k] 27 Mhojim mênddram Mhoz
tallo aikotat, ani Hanv tankam ollkhotam, ani tim Mhoz
pattlav kortat; *28* ani tankam Hanv sasnnachem jivit ditam,
ani tim kedinch ibadd zanvchinant, ani tankam Mhojean
hatantlim konn kaddun vhorchonam. *29* Mhojea Bapan tim
Mhaka dileant, To sogttam poros vhôdd, ani Mhojea
Bapachea hatantlim tankam konnacheanuch kaddun vhorunk
zainam. *30* Hanv ani Bap êkuch".[l]

31 Tednam Jezuk fatraunk Judevamnim novean fator
ukôl'le. *32* Jezun tankam sanglem: "Bapachê podven zaiteo
boreo kornnio Hanvem tumcheam dolleam mukhar korun
dakhoileat; tantlê khõichê kornnê pasot tumi mhaka fatraunk
sodtat?" *33* Judevamnim Taka zobab dilo: "Borê kornnek
lagun ami Tuka fatraunk sodinanv, punn Tujê devnindê
pasot: kiteak Tum monis zaun Apunn Dev mhonn sangtai".
34 Jezun tankam zap dili [m]: " 'tumi dev mhonn Hanv sang-
tam' oxem tumchea Xastrant boroilelem asa ki nam? *35* Povitr
Pustokantlem utor moddo nozo: mhonntoch, zankam Deva-
chem utor pavlam tankam tumchem Xastr 'dev' mhonnta;
36 ani Bapan Mhaka sonvskarla ani sonvsarant dhaddla [n]
astana, tori Hanv Devacho Put mhonn Hanvem sanglam

k) Zo monis Jezucher bhavart ani visvas thevta, taka Jezu lagim êk kallzacho sombhond asa. Oslo monis "voilo" (8, 23), "Devacho" (8. 47), "sotacho" (18, 37), "Tachea hinddantlo" (10, 14). Mon zôr sotak ugtem nam, bhavartui asum nozo (13, 17-21; polle D. I. 13, 14; Rom. 8, 29).

l) Putachi podvi ani Bapachi podvi êkuch. Hê svater hoch hea utracho poilo ôrth mhonn gomta. Punn Jezun mud'dom sogllo ôrth spoxtt ugto korinam. Bapa ani Jezu modem odik khôl ani odik sopurnn ekponn asa mhonn tea utra voilem kaddun ieta. Ani Judevank hem borem gomta: Jezu Apunn Dev mhonn sangunk sodta mhonn tankam kollta (v 33; polle 1, 1; 8, 24. 29; 10, 38; 14, 9-10; 17, 11. 21).

m) Him utram Judevancheam Mon'subidarank lailelim. Tanchi zutti tankam ekê bhaxen 'dev' kori, kiteak mhollear "mon'subi korpi ekloch Dev" (D. S. 1, 17; 19, 17; Sutt 21, 6; St. 58). Devacho sonvskarlolo Dut Apnnak 'Devacho Put' mhonnta tednam, To devninda korta mhonn saungunk khorem ojapanchem garannem: oxem Jezu sangunk sodta. "Devacho Put", hea nanvacher. (v. 36; polle 5, 25; 11, 4. 27; 20, 17. 31) Jezuchi gôt ani doxa atam thavn dhorleli asteli (polle 19, 7; Mt. 4, 3).

n) Dusrê Vatikani Vixv-Sobhen him utram Kristi Iadnikponnachea bhesachi xikovnn diunk zaitê pavtti vapurleant. Karonn Kristi Iadnikponn tench Jezuchem Iadnikponn.

dekhun, tumchean mhaka 'tum devninda kortai' koxem
mhonnun ieta? *37* Hanv Mhojea Bapacheo kornnio korinam
zalear tumi Mhojer visvas dovrum nakat; *38* punn Hanv teo
kortam zalear, zori tor tumi Mhojer visvas thevinant, team
kornniancher tori visvas dovrat, ani oxem Bap Mhojê sovem
asa ani Hanv Bapa sovem asam mhonn manun gheiat ani
hem tumchea monant odik-odik rigum-di".
39 Tea vellar Taka novean dhorunk sodtale, punn To
tanchea hatantlo suttun gelo.
40 Juanv poilim Jordana poltoddi snan ditalo thõi Jezu
porot vochun ravlo. *41* Zaiteam zannamnim Tachê-xim, ieun
mhonnlem: "Juanvan koslich khunna korunk nam punn hea
mon'xa vixim tannem sanglam titlem-i khorem zalem". *42*
Ani zaiteamnim Tacher visvas thevlo.

Lazarachem Moronn

11 Lazar nanvacho konneklo monis piddent aslo; to Maria
ani tichi bhoinn Marta, hanchê borobor Betania ganvant
ravtalo. *2* Hê Marien Somiak pormollachea telan makhlolo,
ani Tache pãi apleam kensamnim puslele. [a] Ticho bhav Lazar
boro naslo. *3* Dekhun bhoinnimnim Jezuk sangunk
dhaddlem: "Somia, Tuzo mogacho ixtt boro nam". *4* Hi
khobor aikun Jezun mhonnlem: "Hê piddent to morchonam;
ti Devachea manak ailea, tichê vorvim Devachea Putak
mhoima mellunk zai!" [b]
5 Marta, tichi bhoinn Maria ani Lazar, hancho Jezu mog
kori. *6* To boro nam mhonn Taka khobor pavli; tori aslo têch
svater Jezu anik don dis ravlo. *7* Tea uprant Tannem xisank
mhonnlem: "Anik êk pavtt Judeiant vochum-ia". *8* Xisamnim
zobab dilo: "Guruji, niktech porian Judev Tuka fatraunk
kortale, ani Tum porot thõi vetai?" *9* Jezun portipall kelo:
"Eka disak bara tas asat ki nam? Disacho cholta tache
pãi addollnant kiteak to hea sonvsaracho uzvadd dekhta.

a) Hi bail Lukasachea Xubh-Vortomanantli "xarantli patkinn" (Lk. 7. 38) zait mhonn disonam.

b) Heam 'utrank dupett ôrth asa: Apunn chomotkar korunk veta tachê vorvim Jezuk mhoima mellteli (polle 1. 14), punn hea chomotkara vorvim Jezucher moronn ietelem (11. 46-54) ani hea momna-i vorvim To Punorjivontponnachi mhoima zoddunk pavtolo.

10 Punn konn ratcho cholta zalear tache pãi addolltat kiteak
taka uzvadd nam!" *11* Oxem uloun zatoch, Tannem tankam
mhonnlem: "Amcho ixtt Lazar nidla, punn Hanv taka
utthounk vetam". *12* Xisamnim Taka vicharlem: "Somia, to
nidla zalear boro zatolo". *13* Jezun tachea mornnachi khobor
kel'li, punn To nidechea visovachi khobor sangtalo mhonn
tankam dislem. *14* Tednam Jezun tankam sarkem sanglem:
"Lazar melo; *15* ani Hanv thõi naslom mhonn, tumchê pasot
khuxal zatam, tumcho visvas ghott zauncheak: [c] punn tanger
vochum-ia". *16* Zonvllo mhonnlelea Tomasan apleam
vangddeam xisank mhonnlem: "Ami-i vochum-ia, Tachê bori
ami-i morum-ia".

Jezu Punorjivontponn ani Jivit

17 Jezu pavlo tednam, Lazarak fonddant ghalear char dis
zal'le. *18* Betania Jeruzaleak laginch aslem, sumar tin
kilometranchi vatt. *19* Ani zaite Judev Martak ani Mariek,
tanchea bhava pasot, pacharunk ailele.

20 Jezu ieta mhonn aikun, Marta Taka mellunk geli punn
Maria ghorant bosun ravli. *21* Martan Jezuk mhonnlem:
"Saiba, Tum hangasor asloi zalear, mhozo bhav morcho
naslo. *22* Ani azun porian Tum Deva lagim magxi titlem-i
Dev Tuka ditoloch mhonn hanv zannam". *23* Jezun tika
mhonnlem: "Tuzo bhav novean jivo zatolo". *24* Martan taka
porot mhonnlem: "To nimannea disa, punorjivontpo-
nnachea somoiar, novean jivont zatolo mhonn hanv zannam.
[d] *25* Jezun tika portipall kelo: "Punorjivontponn ani jivit
Hanvuch. [e] Zo konn Mhojer visvas dovorta, to melo-i za-
lear jivo astolo [f] *26* ani zo konn jivo asa ani mhojer visvas
dovorta to sasnnak morchonam. Hem tum sotman'tai?" *27*
Tinnem taka mhonnlem; Hôi Saiba, sonvsarant ieuncho aslo
to Krist Devacho Put to Tunch mhonn hanv sotman'tam"

c) Lazar morunk naslo zalear, xisancho bhavart ghôtt korcheak chomotkar ascho naslo.

d) Marta Jezucher visvas dovorta khorem; tori astanam, ghoddomnozo tosli vost apunn magunk veta mhonn tika dislem, ani dekhun aplea kallzacho anvddo tinnem sarko ugto korunk nam.

e) Dusarnni: "Punorjivontponn Hanvuch".

f) Visvas-aslolo monis ekê pavttim mornnacher zoit vhorta: Lazarachem punorjivontponn hea zoitachi khunna zaun asa.

Jezu Roddta

28 Oxem mhonntoch, ti aplê bhoinnik apounk geli, ani
tika lhuvan mhonnlem: "Guruji hanga asa ani tuka sodta".
29 Hem aikun, ti rokddich utthli ani Tachê sorxem geli. *30*
Jezu azun gramant pavunk naslo, punn Marta Taka mell'leli
thõich aslo. *31* Tika ghorant buzvonn ditale te Judev, Maria
veginch utth'ta ani bhair veta tem polleun, ti fondda sorxem
roddunk veta mhonn chintun, tichê pattlean gele.

32 Jezu aslo thõi pavtoch, Taka polleun Maria Tacheam
pãiam poddli; tinnem mhonnlem: "Saiba, Tum hanga aslo
zalear mhozo bhav morcho naslo" *33* Maria ani tichê
sangatim ailele te Judev roddtale te polleun, Jezu bhov
khontibhorit zaun, apunn-ui soglloch thorthorlo. *34* Tannem
vicharlem: "Taka tumi khõi ghala?" Tãnnim Taka sanglem:
"Saiba, ie ani polle". *35* Jezu roddlo. *36* Dekhun Judevamnim
mhonnlem: 'Polleiat, ho tacho kitlo mog kori!" *37* Punn
tanchê bhitorleam thoddeamnim mhonnlem: "Tannem
kurddeache dolle ugôddle, tor Tachean haka mornnantlo
nivarunk zai naslo?"

Jezu Lazarak Punorjivont Korta

38 Tednam novean khonticho huskar soddun Jezu
somadhi-xim pavlo; ti êk dhôl koxi asli ani tichea tonddar
êk fatôr ôddleli. *39* Jezun mhonnlem: "Fator kuxin kaddat".
Mel'leachê bhoinnin Martan Taka mhonnlem: "Saiba, taka
char dis zale, atam taka ghann marteli". *40* Jezun tika
sanglem: "Tum visvas dorxi zalear Devachi mhoima dekhtelii
mhonn Hanvem tuka sangunk nam?" *41* Mhonntoch tãnnim
fatôr kuxin kaddun dovorli. Tednam dolle voir laun Jezun
mhonnlem: "Bapa, Mhojem aikoleim dekhun Tuje upkar
atthoitam. *42* Mhojem sodanch aikotai mhonn Hanv zannam
aslom, punn hanga asleleam pasot Hanv oso uloilam,
Tunvem Mhaka dhaddlai mhonn tãnnim sotman'cheak". *43*
Hem mhonntoch To vhoddlean oso uloilo: "Lazar, bhair sor!"
44 Melolo to bhair ailo, tache hat ani pãi falliamnim bandlele,
ani tachem tondd rumalan pangurlelem. Jezun tankam
sanglem: "Tache bandpas soddat, taka vochum-di".

Sanedrin Jezuk Marunk Tharav Gheta
(Mt. 26, 1-5; Mk. 14, 1-2; Lk. 22, 1-2)

45 Tannem kelelem tem polleun, Mariê-xim ailele team
Judevantleam zaiteam zannamnim Tacher visvas thevlo. *46*
Punn tanchê bhitorleam kãi zannamnim Farizevam-xim
vochun Jezun kelelem tem tankam kolloilem. *47* Mhonntoch
Porom'-Iadnikamnim ani farizevamnim apli sobha bhôrli.
Tãnnim mhonnlem: "Ho monis zaiteo khunna korun
dakhoita. Ami kitem kortanv? *48* Ami taka osoch soddlo
zalear soglo lok Tacher visvas dovortolo, ani Romi odhikari
ieun amchea Devmondiracho [g] ani amchê porjecho bhosm
kortele". *49* Tanchê modlo eklo Kaifas nanvacho, tea vorsacho
Porom'-Iadnik aslo tannem tankam mhonnlem: "Tumi kãich
somzonant. *50* Sogllea raxttracho bhosm zaunchê poros, porjê
pasot eklo melear odik boro mhonn somzoch nant". [h] *51*
Hem tannem apleach monantlem mhonnlem nam; punn tea
vorsacho Porom'-Iadnik koso tannem oxem bhakit kelem, ki
Jezu porjê pasot morcho aslo, *52* ani nhõich porje pasot punn
Devacheam ais-pois ximpoddleleam bhurgeank zoma korun
êk korcheak. *53* Tea disa thavn Taka jivexim marunk te
ievjitale. *54* Dekhun Jezu Judevam modem ugtteponnim
bhonvonam zalo, punn thõisorlo bhair sorun oronnea lagim
aslelea prantant, Efraim' nanvachea xarant gelo ani thõi
Apleam xisam borobor ravlo.
55 Judevanchi Paskanchi Porob lagim pavleli. [i] Apli
xudhi korcheak zaito lok ganv-ganvam thavn Jeruzaleak
gel'lo. *56* Te Jezuk sodtale, ani Devmondirant ekamekak
mhonntale: "Tumkam kitem dista? To porbek ietolo ki

g) Mull-orthan "Amcho Zago": Jeruzalem, vô Jezucho Povitr Des (Palestin), vô chôdd-korun soglleam-vôn povitr zago, mhonngê Jeruzaleachem Devmondir

h) Kaifasachea monant oxem aslem: Jezuk lagun Romi fouz Judevanchea raxttrancho bhosm korteli mhonn lokachea monant rigounk zai; ani hem nib dhorun, aplem raxttr rakhcheak Jezucho jiv kaddunkuch zai mhonn lokak nettan sangchem. Punn Kaifasachea fottkirea tonddantlean Devan Apli ievzonn porgott keli, ki soglleam mon'xanchi soddvonn korchê khatir Jezun morunk zai. Mhonntoch, nokllo zaun-ui, Porom'-Iadnikan ek bhakit kelem

i) Paska ani Jezuchea mornna bhitor zo sombond asa, to Juanv bhonvun-bhonvun dakhoita (13, 1; 18, 28; 19, 14, 42)

nam?" *57* Taka dhorchê khatir Porom'-Iadnikamnim ani
Farizevamnim oso hukum' ghal'lo, ki Jezu khõi asa to konnak
khobor asot zalear apnnak tem kollounchem.

Maria Jezuk Makhta
Mt. 26, 6-13; Mk. 14, 3-9)

12 Paskanchê Porbek sô dis asat mhonnlear, [a] Jezu
Betaniek ailo; Tannem meleleantlo jivont kel'lo to
Lazar hanga ravtalo. *2* Thõi jevonn kelem: Marta poramôs
kortali ani Tachê bori jevnnak bosleleam modem Lazar aslo.
3 Osol zotamanxechem chodd molachem êk rat-bhôr
pormollit tel gheun, Jezuche pãi makhle ani apleam
kensamnim te pusle, ani teleachea domdomit pormollan
ghor bhorlem. *4* Tednam Tacheam xisam modlo eklo, Tacho
ghat ghetolo Judas Iskariot, hannem mhonnlem: *5* "Hem tel
tin'xim denarank vikun, te duddu durbollank dium nozo
asle?" *6* Taka durbollanchem poddlelem mhonn nhoi, punn
to chôr aslo dekhun tannem toxem mhonnlem; tachê lagim
pôngtichi gantt astali dekhun, tantunt ghaltale tem to
apnnak kaddi. *7* Jezun mhonnlem: "Tika kimar korum nakat,
Mhaka purpachea disak tinnem ho pormoll samballcho aslo.
[b] *8* Dublle sodanch tumchê modem asat, punn Hanv tumchê
modem sodanch aschonam.

Judev Lazarak Marunk Kortat

9 Jezu thõi asa mhonn Judev lokantleam zaiteam zannank
koll'lem. Mhonntoch te thõi aile, Jezukuch polleunk mhonn
nhoi, punn Tannem meleleantlo jivont kel'lea Lazarak-ui po-
lleuncheak. *10* Mhonnun Porom'-Iadnikamnim Lazarak-ui

a) Juanvan Jezuchea ugttea jivitachea poilea satolleantlim ghodditam zotnaiên manddun kotha boroileli (1, 19. 2. 12); toxench atam to Jezuchea jivitachea nimannea satolleantlim ghodditam manddun kotha boroita (12, 13; 13, 1; 18, 28; 19. 31). Him don-ui satollim Jezuchi mhoima dakhoun somptat, punn atam 'khunnancho' vell (polle Kana, 2. 4, 11) somplo; ani "Mon'xacho Put mhoimevont zauncho vell pavlo" (12. 23; 13. 31; 17. 1. 5).

b) Mariechi kornni Aplê melelê kuddik adim-fuddench dil'lo man koso Jezu mandun gheta. Ti kornni Tachi nikhipinneachi khunna (19. 39).

jivexim marcho mhonn tharailem, 11 kiteak, taka lagun zaite
zann Judev, tankam soddun Jezucher visvas thevtale.

Jeruzaleant Jezucho Zoitivont Proves
(Mt. 21, 1-11; Mk. 11, 1-11; Lk. 19, 28-40)

12 Dusrea disa porbek ailelea zaitea lokan Jezu Jeruzaleak
aila mhonn aikolem. *13* Maddanchim chuddtam gheun Taka
mellunk to lok bhair sorlo ani oxi bob marunk laglo: "Zoi!
Zoi! Sorvesporachê nanvim ieta to, Izraelacho Raza, sodoiv!"
[c] *14* Ani Jezuk ek lhan-xem gaddum mell'lem ani tacher To
boslo; Povitr Pustokant oxem boroun aslem:
15 "Sionachê dhuvê, bhieum naka;
ho polle tuzo Raza ieta,
gaddvachea poracher bosun ieta!"
16 Tache xis poilim heo vostu somzolenant; punn jednam
Jezu mhoimevont zalo, tednam Tachê vixim oxem boroun
aslem mhonn ani Taka oxem kel'lem mhonn tankam ugddas
ailo.
17 Lazarak fonddantlo bhair apoilo ani taka punorjivont
kelo tednam Jezu-xim aslo to lok hachê vixim govai ditalo.
18 Heach pasot lokachi vhoddli urpônz Taka mellunk bhair
sorli: Jezun hi khunna kel'li mhonn tãnnim aikol'lem. *19*
Tednam Farizevamnim ekamekak mhonnlem: "Pollęlem
mum? amchem kãich cholonam: akho sonvsar Tachê pattlean
chol'lo."

Kãi Videxi Jezuchem Dorxon Magtat
20 Porbechea somoiar, Devak bhôzunk aileleam modem
thodde Greg asle. [d] *21* Galileiantlea Betsaidecho Filip, hachê
sorxim ieun tãnnim oxi magnni keli: "Saiba, ami Jezuk
polleunk sodtanv". *22* Filipan vochun Andrek sanglem:
Andren ani Filipan borobor Jezuk sanglem. *23* Ani Jezun
tankam portipall kelo: "Mon'xacho Put mhoimevont zauncho
vell pavlo. *24* Hanv tumkam sot sangtam, gonvacho

c) Devan Makhlolo vô Obhixikt kel'lo Raza.

d) He monis Judev nhoi, punn Judevancho bhavart dhorun ekach khorea Devak te bhôzunk pavlele, ani Moizesachea Xastrantleo kãi-kãi riti-chali-i tãnnim apleo kel'leo Polle D. I. 10, 2: hea zagear "Devachem bhem asleleam" mon'xanchi khobor kelea, tosle monis he.

gotto zom'nir poddun moronam zalear, to tosoch urta; punn
morot zalear zaitem pik dita. 25 Zo konn aplea jivacho mog
korta, to aplo jiv ibadd korta; ani zo konn hea sonvsarant
aplea jivacho dvês korta, to aplo jiv sasnnachea jivitak
samballta. 26 Konn-ui Mhoji seva korta zalear, tannem Mhozo
pattlav korunk zai; ani zõi Hanv asam thõi Mhozo sevok-ui
astolo. [e] Konn-ui Mhoji seva korit zalear, Mhozo Bap taka
man ditolo".

Jezu Aplea Mornnachi Khobor Korta

27 "Atam Mhojer akant aila. [f] Hanv kitem mhonnum!
Bapa, hea vellantlo mhaka nivar, oxem mhonnum? Nam,
heach pasot Hanv hea vellak pavlam. 28 Bapa, Tujea nanvak
mhoima zoddun ghe". [g] Tednam êk sorgincho tallo ailo:
"Hanvem Mhojea nanvak mhoima zoddun ghetlea ani porot
mhoima zoddun ghetolom".

29 Lagim aslelea lokan ho tallo aikolo ani mhonn-
lem: "Goddgoddo marla". Dusreamnim mhonnlem:
"Ek devdut Tachê kodde uloita". 30 Jezun portipall
kelo: "Ho tallo Mhojê pasot nhoi, tor tumchê pasot
gazla. [h] 31 Atam sonvsarachi mon'subi korcho vell;
atam hea sonvsracho odhikari bhair poddtolo. [i] 32 Ani

e) Bapachê mhoiment (polle 14, 3; 17, 24)

f) Jem hanga ghoddta ani jem Jetsemani molleant ghoddtelem, tachê bhitor barik sôr korum ieta: 'vell' lagim pavta toso Jezucher akant ieta; Jezu Bapachê kaklutik ulo marta: To Aplem moronn khuxen mandun gheta; sorga veli Taka buzvonn mellta (polle Lk. 22. 43). Punn teach borobor vegllochar asa: Juanvachea Xubhvortomanant jem Jezu kaklut magun prarthon korta, tem onttamnim ucharlelem nhoi; ani dhornir poddonam (Mt. Mk.) dimbier legun poddonam (Lk.). (polle Ju. 18, 4-6; 10, 8).

g) Dusarnni: "Tujea Putak mhoima di". — Bapachem Nanv mhollear khud Bap. Jezu Bapachê mhoimê khatir vavurlo; atam To ap-khuxen mon'xam khatir morunk veta; tor hem moronn tea vavrachi sompadnni vô xevott, kiteak tem Bapacho mog mon'xam thãi kitlo vhôdd to dakhoita.

h) Hê bhaxen khud Dev Jezuchea mornnak ugtteponnim vô sobhemazar Apli maniotai dita.

i) Dusarnni: "Atam (Dev) hea sonvsrachea odhikareak khala uddoitolo". — Devchar (polle 14, 30; 16, 11; 2 Kor. 4, 4; Ef. 2, 2; 6, 12) sonvsracho dhoni koso raj choloitalo (1 Ju. 5, 19). Jezuchem moronn Soitanachi mon'xancher ji podvi asli, ti moddun uddoita (polle Ju. 3, 35; Mt. 8, 29; Lk. 8, 31; Kol. 1. 1-13).

jednam Mhaka zom'ni velo [j] unch ubhartit tednam soglleam
mon'xank ôddun haddtolom". [k] *33* Oxem mhonnun Apunn
koslê torechem moronn bhogcho aslo, tem Tannem dakhoun
dilem. *34* Lokan Taka zobab dilo: "Krist sodankal jivo
astolo mhonn ami Xastrantlem aikolam. Mon'xachea Putak
ubarunk zai mhonn Tum koso sangtai tor? Mon'xacho Put
konn?" *35* Jezun tankam mhonnlem: "Anik iloch vell tumchê
sovem uzvadd asa. Uzvadd astanam cholot ravat, nam
tor tumi kallokak sampoddteleat; kallokant cholta to apunn
khõi veta to nokllo. [l] *36* Tumkam uzvadd astanam
uzvaddacher visvas dovrat, ani tumi uzvaddachim bhurgim
zateleat".

Judevancho Ovisvas

Oxem sangun, Jezu tanchê sorxilo gelo ani liplo. *37* Zori
Tannem itleo khunna tanchê hujir kel'leo, tori tãnnim Tacher
visvas thevlonam; *38* Izaias provadean sangun dovorlelem
tem ghoddon ieuncheak, hem oxem zalem; tannem
mhonnlelem tem oxem:

"Sorvespora, amcho nirop konnem manun ghetla?
Ani Sorvesporachi sokti konnak dokhol zalea?"

39 Khorench tanchean sot manunk zalem nam, kiteak
mhollear oxem-i Izaiasan sangun dovorlelem:

40 "Tanche dolle Tannem kurdde keleat,
ani tanchem kalliz darunn kelam:
oxem apleam dolleamnim tim polleunchimnant,
tim aplea monant somzochimnant,
tim Mhojêxim portun ieunchimnant,
ani Hanv tankam borim korchonam".

j) "Zom'ni velo": him utram soddum ietat. Jezuk khursar ubartele (v. 33), toxench Taka punorjivontponna urpant (20, 17) Bap sorgar ubartolo: heam don-ui ghodditanchi hanga khobor asa (3, 13. 14; 8, 28; polle 6, 62). Him don ghodditam ekach guttache don bhag vô don dekhave (13, 1). Jednam Jezu Bapachea uzveak mhoimen ubarlolo astolo (12, 23; 17, 5), tednam To Povitr Atmeak dhaddtolo (7, 39); hachê vorvim Jezuchem raj sonvsra voir vistarlelem (16, 14; polle 3, 35).

k) Te Grêg monis Jezuk 'polleunk' magtale; tanchea magnneak ho asa zobab, khursar marlolo Jezu soglleam mon'xancheam dolleam mukhar tancho Soddvondar koso dixtti poddtolo (polle 19, 37; 6, 40).

l) Chodd uxir zaunchê adim Apnnacher visvas thevat mhonn Jezu Judevank nettan ulo marta (polle 7. 34).

41 Jezuchi mhoima dekhli tednam [m] Tachê sombondim Izaias
oso uloilo.
42 Tori astanam odhikareantleam zaiteam zannamnim
Tacher visvas dovorlo, punn te hem bhailean dakhoi nasle,
kiteak tankam Farizevanchi bhirant asli ani apnnank
devosthanantle bhair ghaltit mhonn te bhietale; *43* Karonn,
Devachê xabaskê-vôn mon'xanchê xabaskechi te odik porva
kortale.

Jezuchea Utra pormonnem Mon'subi

44 Jezun vhoddlean mhonnlem: "Mhojer visvas thevta to
Mhojeruch nhoi, bogor Mhaka patthoila Tacher visvas
thevta. *45* Ani Mhaka polleta to Mhaka pattoila Taka polleta.
46 Hanv sonvsarant uzvadd koso ailam; dekhun Mhojer
visvas dovorta to kallokant urchonam. *47* Konn-ui Mhojim
utram aikoleant astanam tim pallinam zalear, Hanv tacher
khastichem formonn marinam, kiteak sonvsaracher
khastichem formonn marcheak Hanv ieunk nam, punn
sonvsarachem taronn korunk ailam. *48* Mhaka lêkhinam ani
Mhojim utram manun ghenam, tachi mon'subi kortolo konn
eklo asa; jem utor Hanv uloilam tench nimannea disa tachi
mon'subi kortelem. *49* Kiteak Mhojêch osttongim Hanv
ulounk nam; bogor Hanvem kitem sangchem ani kitem
ulounchem tem Mhaka pattoila tea Bapan Mhaka formailam.
50 Ani Tacho hukum' sasnnachem jivit mhonn Hanv zannam.
Dekhun Hanv uloitam zalear, jem Bapan Mhaka sanglam
titlench Hanv uloitam".

m) "Jezuchi mhoima dekhli tednam". Dusarnni: "Kiteak Tannem Jezuchi mhoima dekhli". Izaiasak Devmondirant Devachem dorxon mell'lelem (9 Iz. 6, 1-4): tednam taka ekê bhaxen adim-fuddench Jezuchi mhoima polleunk mell'li, oso Juanv tea dorxonacho ôrth dita (polle 8, 56).

Jezu Xisanche Pãi Dhuta

13 Paskanchê Porbê adim, Jezu hea sonvsarantlo bhair
sorun Bapa-xim vecho[a] Aplo vell pavlo mhonn zanna
aslo. Tannem sonvsarant asleleam Apleancho mog kel'lo,[b]
punn atam sopurnnaien tancho mog korun dakhoilo.[c]
2 Tanchem ratchem jevonn choltalem. Simanvacho put
Judas Iskariot, hachea Tacho ghat gheuncho mhonn devcha-
ran monant ghal'lem. 3 Bapan sogllem Aplea hatant dilam,
Apunn Deva thavn aila ani Deva-xim veta mhonn zanno
zaun, 4 Jezu jevnnavelo utthlo, ani Aplem avoronn kaddun
Aplea penkttak Tannem êk rumal bandlo. 5 Uprant, eka tos-
tant udok otoun To xisanche pãi dhuvunk laglo,[d] ani Apnnak
bandlolea tea rumalak te pusunk laglo. 6 To Simanv Pedru
sorxem gelo; Pedrun Taka mhonnlem: "Somia, Tum mhoje
pãi dhutai?" 7 Jezun taka portipall kelo: "Hanv kortam tem
tuka atam somzonam, punn magir somzotelem". 8 Pedrun
Taka mhonnlem: "Mhoje pãi dhuunk hanv tuka kedinch
diuncho nam". Jezun taka portun mhonnlem: "Hanv tuka
dhuinam zalear, Mhojea vangdda tuka kãich aschemnam.[e]

a) Judevanchê ekê poromporechê xikovnnê pormonnem, 'Pask' *(pesah, pasakh;* polle Sutt 12, 11) mhonngê "poltoddê vochop". Tambddo doria utrun judêv lok poltodde gel'lo, haka 'Pask' mhonnot (Sutt 14). Jezu (ani Tachê borobor ami-i) patkachea gulam'ponnak sampoddlelea sonvsrantlo bhair sorun 'poltoddê' chol'lo, Aplea Bapachea mhoimevont gopant vochpacho zalo. Hem Tachem (ani amchem-i) Pask. Bapachem Gop mhollear Jezucho (ani amcho-i) "Bhasailolo Des". (polle 1. 21).

b) Jezu Apleam xisancho mog kori. Tachem jivit ani moronn hea mogachi khunna: hem sot Juanv hanga poilêch pavtti ugtteponnim porgott'ta. Nimannea vellar foddun divpacho gutt zal'lê porim, hanga to hea mogachi khobor sangta. (13, 34; 15, 9. 13; 17, 23; 1 Ju. 3, 16; Gal. 2, 20; Rom. 8, 35; Ef. 3, 19; 5, 2. 25).

c) Mog korunk zata titlo; ucharum-nozo toslo mog.

d) Gulam-chakor hê bhaxen neso ani apleam dhonianche ani pavnneanche pãi dhui.

e) Mull-orthan: "Tuka Mhojê vangdda bhag nam". Semit lokanchem ulovp toxem. Tacho ôrth asa: Aplea Gurujichem mon aplem korinam mhonnun, osli kornni Jezuchê nodren pollenam mhonnun, Pedrun Jezu sorxilo pois sorta, Jezuchea vavrant ani Tachê mhoiment sogllo vantto soddun dita.

9 Simanv Pedrun portipall kelo: "Toxem zalear Somia, mhojê
pãich nhoi, bogor mhoje hat ani mhoji tokli-i dhu'. *10* Jezun
taka mhonnlem: "Nhala tannem fokot pãi dhulear puro: to
soglloch nitôll asa;[f] tumi tor nitoll asat, punn soglle nant".
11 Apnnacho ghat konn ghetolo aslo tem To zanno aslo; tea
pasot Tannem mhonnlem: "soglle tumi nitoll nant".

12 Tanche pãi dhuvun zatoch, Aplim angvostram ghalun,
Jezu aplê svater portun ailo. Tannem mhonnlem: "Hanvem
tumkam kitem kelam tem tumi somzoleat mum? *13* Tumi
mhaka Guru ani Somi mhonntat; ani tumi sarkem uloitat,
kiteak Hanv khorench Guru ani Somi. *14* Mhonntoch, tumcho
Somi ani Guru zaun-ui, Hanvem tumche pãi dhule zalear,
tumi-i ekamekache pãi dhuvunk zai. [g] *15* Hanvem tumkam
dekh dilea: hanvem tumkam kelam toxench tumi-i korchem.
16 Hanv tumkam sot sangtam, aplea dhonia-vôn chakor
vhôdd nhoi; toxench konn pattoilolo apnnak pattoila tachê-
vôn vhôdd nhoi. *17* Hem zanno zaun, tumi tem korxat zalear,
tumi subhagi!

18 Hanv tumchi soglleanchi khobor korinam; konnak
Hanvem vinchun kaddleat te Hanv zannam; punn Povitr
Pustokantlem hem utor pallon ieunk zai: Zo mhojê borobor
jevnnak bosla, tannench Mhojer khontt ubarlea. *19* Hem
ghoddchê adim Hanv tumkam atam sangtam, tem ghoddon
ietelem tednam Hanvuch to mhonn tumi sotman'cheak. [h] *20*
Tumkam sot sangtam: Hanv dhaddtam taka konnui manun
gheta zalear, to Mhaka manun gheta: ani Mhaka manun
gheta to Mhaka pattoila Taka manun gheta".

Jezu Ghatkeachi Ievzonn Ugtti Korta
(Mt. 26, 20-25; Mk. 14, 17-21; LK. 22, 21-23)

21 Oxem uloun zatoch Jezu khontibhorit zalo ani hachi
govai diun Tannem mhonnlem: "Hanv tumkam sot sangtam:

f) Pedrun Jezucho zobab (v 8) voilea-voiruch dhorlo: Jezu êk novi xudhichi rit sthapun dovorta mhonn taka dislem. Taka zap diun Jezu oxi somzonni dita ki Aplea koxttam-mornnachea iodnan hi xudhi keli (polle 15, 2-3; 1 Ju. 1, 7; Heb. 10, 22). Magir To Aplê kornnecho ôrth ugtto korun dita (vv 12-15).

g) Mhonngê ekamekachi mogan ani khaltikaien chakri korchi.

h) Judasachem ghatkeponn ani Jezuchem moronn xisancho bhavart thir kortelim, kiteak tim Jezuchi mon'xa-soimba vorti zannvai dakhoitelim ani Povitr Pustokantlem utor palltelim.

tumchê bhitorlo eklo Mhozo ghat ghetolo". *22* To konnachi
khobor kortalo gai mhonn dubhavun, xis ekamekak polleunk
lagle. *23* Tacheam xisam modlo eklo, Jezu mog kori to,
Jezuchea horddeak tenkun aslo; *24* dekhun Simanv Pedrun
taka khunna korun mhonnlem: "To konnachi khobor korta?"
25 Tannem apli tokli Jezuchea horddear bagaun Taka
mhonnlem: "Saiba to konn?" *26* Jezun portipall kelo: "Zaka
Hanv unddeacho kuddko buddoun ditolom, [i] toch to". Ani
unddeacho kuddko buddoun, Tannem Judasak, Simanv
Iskariotachea putak, dilo. *27* Unddeacho kuddko ghetlea
uprant, tachê bhitor Soitan riglo. Jezun taka mhonnlem: "Tum
korunk vetai tem veginch kor". *28* Kitea pasot Tannem oxem
taka mhonnlem, hem jevnnak boslelea dusrea konnakuch
somzonk nam. *29* Judasa lagim pôngtichi gantt asli dekhun
Jezun taka oxem mhonnlem mhonn kãi zannank dislem:
"Porbek amkam gorjechem tem ghe" vô "durbollank kitem-
i ghal". *30* Mhonntoch unddeacho kuddko ghetlea urpant,
to rokddoch bhair sorun gelo. Rat zal'li.

Novi Adnea

31 To bhair vetoch, Jezun mhonnlem: "Atam [j] Mon'xachea
Putak mhoima mell'li ani Tachê sovem Devak mhoima mell'li.
32 Devak Tachê sovem mhoima mell'li zalear Dev-ui Taka
Apnna sovem [k] mhoima ditolo, ani rokddoch Taka
mhoimevont kortolo. *33* Mhojea supurleam bhurgeamnô,
anik thoddoch vell tumchê sangatim asam. Tumi Mhaka
sodteleat; ani zoxem Hanvem Judevank mhonnlam, [l] toxem

i) Ho unddeacho kuddko Jezuchê Kuddicho Povitr Sonvskar nhoi. Tori, 13, 2. 18 ani 6, 64. 70, he don bhag borobor dovrun ani tanche modem sôr korun, Povitr Sonvskarachê sthapnnê ani Judasachea ghatkeponna bhitor sombond asa-so dista (Lk. 22, 21). Punn horxim ghorabeacho vhoddil unddeacho kuddko aplê boxent buddoun aplea opurbaiechea pavnneak dii.

j) Jezucheam koxttam-momnacho gutt suru zalo, kiteak mhollear atanch Judas Soitanachem kam' korunk bhair sorun gelo: Apnnem zoit jikhlelea bhaxen Jezu uloita (polle 16, 33).

k) "Apnna sovem", mhonngê Bapa sovem: Bap Putak Apnna sorxim vhortolo ani Aplê mhoiment vantto diun Taka mhoimevont kortolo. (polle 17, 5. 22. 24).

l) Jezu "veta", mhonngê Apleam koxttam, momna ani punorjivontponna vorvim Jezu mhoimevont zaun Aplea Bapa-xim veta. Judevank To anik mellchonam (8, 21), punn xisank anik thoddea vellan dixtti poddtolo (14, 2-3).

Hanv atam tumkam-i sangtam: 'Zõi Hanv vetam thõi
tumi atam ieunk xokonant'. [m] *34* Êk novi adnea [n] tumkam
ditam: ekamekacho mog korat: Hanvem tumcho mog kela,
tosoch utmi-i ekamekacho mog korat. *35* Ekamekacho mog
korxat zalear, tumi Mhoje xis mhonn soglleam mon'xank
kolltelem."

Pedruchê Nakarnnechem Bhakit

36 Simanv Pedrun Taka mhonnlem: "Saiba, Tum khõi
vetai?" Jezun portipall kelo: "Hanv vetam thõi tum atam
ieunk xokonãi, punn magir ietoloi". [o] *37* Pedrun Taka
vicharlem: "Saiba, kiteak hanv Tujê pattlean atam ieunk
xokonam? Tujê pasot hanv mhozo jiv diunk toiar!" *38* Jezun
zobab dilo: "Hôi? Mhojê pasot tum jiv diunk toiar asai? Hanv
tuka sot sangtam, kombean sad ghalchê adim, tin pavtti tum
mhaka nakartoloi".

Bapa-xim Vochpachi Vatt Jezu

14 "Tumchem kalliz uchamboll zaum noiè; [a] zoso tumi
Devacher visvas dovortat toso Mhojer-ui dovrat.
2 Mhojea Bapachea ghorant puskoll svatô asat; oxem nhoi
aslem zalear, Hanv tumkam svat toiar korunk vetam
mhonn tumkam sangtolom aslom? *3* Ani vochun tumkam

m) Melea bogor (polle v 36; 21, 19, 22).

n) Apunn veta mhonn Jezun halinch (v 33) khobor kelea dekhun, hi Tachi adnea (v 34-35) bhov vortea molachi ani gombheri *(solemn)* zata: ti Jezuchem mornna-vellachem daiz koxem Apleam xisank. Hi mogachi adnea Moizesachê Somurtint asli; tori astanam, ti êk "novi" adnea, kiteak poilê svater atam (Novê Somurtint) ami koxê-i bhaxen adnea, kiteak poilê svater atam (Novê Somurtint) ami koxê-i bhaxen peleacho mog kelear puronam, bogor zoso Jezun kela tosoch Tacheam xisamnim ekamekacho mog korunk zai oxem mhollear, Jezu Aplê adniechem map sangum-nozo titlem vhodd korta. Dusrê svater, hi adnea "novi" kiteak zo "novo" kall Jezuchea monman suru zata ani sonvsrak porgott zata, tachi khunna mhollear mog.

o) Heam utramnim Jezu guptim Pedruchi rogt-govaiki adim-fuddench kollit korta.

14 *a)* Eklo xis Jezucho ghat gheuncho aslo. Pedru Jezuk nagoitolo aslo, Jezucho vochpacho vell pavlolo: heam ghodditanchi khobor Jezun sangli dekhun xisanchim kallzam uchamboll zal'lim. Dekhun Jezu tancho bhavart thir ani ghôtt korunk sodta. Hea akhea avesvorant hem Jezuchem mon dixtti poddta.

svat toiar kelea uprant, Hanv novean ietolom ani tumkam
Mhojê-xim vhortolom; [b] oxem, zõi Hanv asam, thõi tumi-i
asteleat. *4* ani zõi Hanv vetam, ti vatt tumi zannant". *5*
Tomasan Taka mhonnlem: "Saiba, Tum khõi vetai tem ami
nokllonv, tor vatt koxi zanno zateleanv?" *6* Jezun taka zap
dili: "Vatt, sot ani jivit [c] Hanvuch; konnuch Bapa-xim
vochonam bogor Mhojê vorvim. *7* Tumkam Mhoji ollokh
asli [d] zalear, Mhojea Bapachi ollokh tumkam asteli asli;
atanchean tumi Taka ollkhotat ani tumi Taka dekhla".
8 Filipan Taka mhonnlem: "Saiba, amkam Bap dakhoi:
itlench amkam puro". *9* Jezun taka portipall kelo: "Filip, itlo
vell tumchê sangatim asam, ani azun tumi Mhaka ollkhunk
nam? Zo konn Mhaka polleta, to Mhojea Bapak polleta;
'amkam Bap dakhoi', oxem tujean koxem mhonnum ieta? *10*
Hanv Bapa sovem asam ani Bap Mhojê sovem asa mhonn
tum sotmaninãi? [e] Jim utram Hanv tumkam sangtam tim
Hanv Mhojêch osttongim uloinam; punn Mhojê sovem asa
to Bap Aplim kortutvam korit asa. *11* Mhojem sotmanun
gheiat: Hanv Bapa sovem asam, ani Bap Mhojê sovem asa;
kortutvank lagon tori sotmanat. *12* Hanv tumkam sot
sangtam: zo konn Mhojer visvas dovorta, to Hanv kortam
tim kortutvam apunn-ui kortolo, ani tanchê poros xrextt
kortutvam kortolo, kiteak Hanv Bapa-xim vetam.[f] *13* Tumi
Mhojea nanvan magxat titlem-i Hanv kortolom, ani oxi Puta

b) Hi bhasavnni Povitr-Sobhecho bhorvonso jivo korta ani samballta. Polle 1 Tes. 4, 16; 1 Kor. 4, 5; 11, 26; 16, 22; Prok. 22, 17, 2; 1 Ju. 2, 28.

c) Jezu Vatt. Tachê vorvim, Tachê borobor ani Tachê sovem amkam Bapa-xim vochunk mellta; To sonvsarak Bapachi ollokh dita (1, 8; 12, 45; 14, 9). — Jezu sot: ji Bapak man'ta ti ekuch Bapachi bhokti To ekloch xikoita ani korta "atmean ani sotan" (4, 25). — Jezu Jivit: Puta sovem jietelea Bapak ollkhunk, hench soimbavortem Jivit (17, 3)

d) Dusarnni: "Tumi Mhaka ollkhotat zalear, Mhojea Bapakui tumi ollkhoteleat".

e) Filip Bapachem ek ojapanchem dorxon magta; punn odik vortem vô odik molachem dorxon mhollear bhavart, zachê vorvim Bap Puta sovem ani Put Bapa sovem dixtti poddta (polle Ju. 20, 29).

f) Jezun amkam Devachi prokasnni ani soddvonn haddleo; Tache chomotkar mhollear heam vostuncheo khunna (2, 11). Xisanchim "kamam" hi mon'xanchi chakri chalu dovortelim. Povitr Atmo, zachê podven vhoddlim vortim kortutvam ghoddon ietelim, ieuncho zalo; Bapachea uzvea hata mhoimen pavlea uprant, Jezu Taka dhaddtolo (7. 39; 16. 7).

sovem Bapak mhoima mellteli; *14* tumi kitem-i Mhojê nanvim
magxat zalear Hanv tem kortolom.

Jezu Povitr Atmo Bhasaita

15 Tumi Mhozo mog kortat zalear, Mhojeo adnea
samballteleat. [g] *16* Ani Hanv Bapa kodde magtolom ani To
tumkam anik êk Xerati [h] ditolo ani Ho tumchê sovem
sodankal astolo. *17* Toch to sotacho Atmo, [i] sonvsar Taka
gheunk xokonam, kiteak sonvsar Taka pollenam ani Taka
ollkho-i nam; punn tumi Taka ollkhotat, kiteak To tumchê
sangatim ravtolo ani tumchê bhitor astolo. [j]

18 Hanv tumkam onath koxe sanddchonam; punn
tumchê-xim ietolom. *19* Anik thoddoch vell asa ani sonvsar
Mhaka anik dekhchonam, punn tumi Mhaka dekhteleat
kiteak Hanv jivo asam ani tumi-i jive asteleat. [k] *20* Hanv
Mhojea Bapa sovem asam ani tumi Mhojê sovem asat ani
Hanv tumchê sovem asam mhonn tea disa [l] tumkam
kolltelem.

21 Mhojeo adnea gheta ani pallta toch Mhozo mog korta;
ani Mhozo mog korta tacho Mhozo Bap mog kortolo, ani
Hanv tacho mog kortolom ani taka Mhoji ollokh ditolom". [m]

g) Dusarnni: "Mhojeo adnea samballat". Mon'xam koddcho mog ani pallokponn gheunk Devak hok asa: toch hok Apnnak asa mhonn Jezu dakhoita.

h) Grêg utor *parakletos* hanga oxem utrailam: *Xerati;* punn anek ortham modem vinchun kaddunk sompem nhoi: vokil, vinovpi, montri (bud-dinnar), askari, dhir, ghottai-dinnar — he soglle orth tea utrak asat. Xisam khatir jem kam' Jezun kelem ani jem kam' Povitr Atmo kortolo aslo, hanchê bhitor sôr korun Povitr Atmo khoreponnim vegllo konneklo (Zonn) mhonn gomon ieta (polle 14. 26; 1. Ju. 2.1).

i) To Devachi khori bhokti kollit korta ani kallzant ghalta (4. 23); ufrattim, devchar 'fottincho bapui' (8. 44; 1, Ju. 4, 3).

j) Dusarnni: "Tumchê sovem asa".

k) Sonvsar Jezuk anik dekhchonam (polle 7. 34; 8. 21). Punn xis Taka Tachea punorjivitant polletele, nhoich kuddicheam dolleamnim bogor bhavartachê novê nodren (20. 29).

l) Hem utor Provadi vapurtat Dev kherit bhaxen mon'xanchea itihasant Aplo hat ghalta tednam (polle Iz. 2. 17; 4. 1, adi). "Dis" mhollear akho kall zaum ieta; hanga "dis" mhonngê Jezuchea punorjivontponna uprantlo kall.

m) Jezu Bapa borobor xisa sovem jieunk ietolo, ani oso Aplea xisak Aplem dorxonn ditolo.

22 Zo Iskariot nhoi tea Judasan [n] Taka mhonnlem: "Saiba
Tum sonvsarak Tuji ollokh diunchonãi punn amkam ditoloi,
hem oxem kitem?" 23 Jezun taka portipall kelo: "Konn
Mhozo mog korta zalear, Mhojem utor samballtolo, ani
Mhozo Bap tacho mog kortolo, ani Ami tachê thãi ieteleanv
ani tachê sovem thikann korteleanv. 24 Mhozo mog korinam
to Mhojim utram samballinam; ani jem utor tumi aikotat
tem Mhojem nhoi, [o] punn Mhaka patthoila tea Bapachem.
25 Tumchê modem astanam, Hanvem tumkam heo gozali
sangleat. 26 Punn Bap Mhojê nanvim tumkam Xerati
dhaddtolo, to Povitr Atmo tumkam sogllem xikoitolo ani
Hanvem tumkam sanglam tem sogott tumchea monant
haddtolo. [p]
27 Xanti [q] tumkam dovortam; Mhoji xanti tumkam ditam;
sonvsar dita toxi Hanv ti tumkam dinam. Tumchem kalliz
uchamboll vô bhezudd zaum noiê. 28 Hanv vetam ani Hanv
tumchê-xim ietam, oxem Hanvem tumkam sanglam mhonn
tumi aikolam. Tumi Mhozo mog kel'lo zalear Hanv Bapa
sorim vetam mhonn, tumi sontosbhorit zatele asleat; kiteak
Bap Mhojê-vôn vhôdd. [r] 29 Hem ghoddon ailea uprant tumi
visvas dovorcheak atam hem ghoddchê

n) Judas, Jakobacho bhav (Lk. 6, 16 ani D. I. 1, 13) vô Tadêv (Mt. 10. 3 ani Mk. 3. 18).

o) Dusarnni: "Ani Mhojem utor Mhojem nhoi".

p) Bapa-xim gel'lea Jezuchea zagear Povitr Atmo bhavarteam sovem astolo (14, 16-17; 16, 7; polle 1, 33). To Xerati, Bapa lagim vinovnni korta to (polle 1 Ju. 2, 1), punn Tacho tallo mon'xancheam mon'subi-xallamnim aikum ieta (15, 26-27; polle Lk. 12, 11-12; Mt. 10, 19-20; D. I. 5, 32). To Sotacho Atmo zo mon'xank sotachê sopurnnaiek pavoita (16. 13), tankam Jezucho gutt somzunk dita: Tacheam utrancho (2, 19), toxench Tacheam kornniancho ani "khunnancho" ôrth (14. 26. 16-13; 1 Ju. 2, 20. 27) kollit korta. Povitr Pustokantlim bhakitam koxim Jezu sovem xarti vô pallon ietat tim To xisank dakhoita (5, 39), ani jem kitem xisancheam monank zodd-avghodd lagtalem, tachi To tankam somzonni dita (2, 22; 12, 16; 13, 7; 20, 9). Hê porim Povitr Atmo Jezuk ditolo aslo (15, 26; 1 Ju. 5, 6-7), ani onbhavartea sonvsarak lojek ghaltolo aslo (16, 8-11).

q) Hem Judevanchê chali pormonnem nomanachem vô nirop divpachem utor (polle Lk. 10. 5). Tacho ôrth kuddichi bholaiki, punn lhovu-lhovu taka dusro ôrth laglo, mhollear, sopurnn sukh ani Devacho Obhixikt haddtolo aslo ti soddvonn. Hem sogllem Jezu dita.

r) Put ani Bap somsarke (10, 34; 8, 24); tori sodeak Putachi mhoima lipleli asa (1, 14); punn To Bapa-sorxim portun gelo mhonntoch, ti mhoima novean prokasteli (17, 5; polle Fil. 2, 6-9; Heb. 1, 13).

adim Hanvem tumkam sanglam. *30* Anik tumchê lagim
chodd Hanv ulounchonam. Hea sonvsaracho odhikari
ieuncho zalo; Mhojê voir taka koslich podvi nam; *31* punn
Hanv Bapacho mog kortam ani Bapan formailam tem palltam
mhonn sonvsarak kollon ieunk zai.
Utthat, hangasorle vochum-ia".

Jezu Khori Dak-Vel

15 "Hanv khori dak-vel [a] ani Mhozo Bap kullvaddi,
2 Mhojê sovem follam dinam to dôr-êk fantto To
katrun uddoita, ani follam dita [b] to dôr-êk fantto odik follam
diuncheak, To bhênddta. *3* Hanv tumchê lagim uloilam tea
utra vorvim tumi nitoll [c] zaleat. *4* Mhojê sovem ravat ani
Hanv-ui tumchê sovem ravtam. Fantto dak-velik lagon ravlea
xivai, tachean apxim follam diunk zainant; toxench tumi
Mhojê sovem rigun ravlea xivai tumchean-ui follam diunk
zainant.
5 Hanv dak-vel, tumi fantte, Zo Mhojê sovem rigun ravta
ani zachê sovem Hanv ravtam, to subham' follam dita, kiteak
Mhojê viret tumchean kãich korunk zainam. *6* Konnui monis
Mhojê sovem rigun ravonam zait zalear, to eka katrun
uddoilelea fanttea sarko sukta; osle fantte zoma kortat ani
ujeant uddoitat ani te lastat. *7* Tumi Mhojê sovem rigun
ravxat ani Mhojim utram tumchê sovem ravtit zalear,
tumkam zai tem magat ani tumkam tem ghoddtelem. *8* Tumi
subham' follam diunchim, ani Mhoje xis tumi zaunche, [d]
hi Mhojea Bapachi mhoima. *9* Zoso Bapan Mhozo mog

a) Dakanchi vel, hea khunna vixim polle Jer. 2. 21; Iz. 5. 1. Poileam tin Xubhvortomanancher Jezu dak-vel Devachea rajeachi khunna koxi vapurta (Mt. 20, 1-8; 21, 28-31. 33-41), ani "dak-velichem foll" Novea Koraracho Dhin'vasnnecho Sonvskar zata (Mt. 26. 29). Hanga Jezu Apunnuch khori dak-vel mhonnta; tichem foll, khori Izrael-porza, Devachi axa ani visvas xarti pavoitelem.

b) "Follam" mhollear soglleo adnea, bhov-korun mogachi adnea samballta toslem bhoktivont jivit (vv 12-17. Polle Iz. 5, 7; Jer. 2, 21).

c) Grêg bhaxen jem utor hanga vapurlam tem kullvaddponnachea vô xetkamteachea orthan vapurlam dista, punn tacho ôrth oso-i zaum ieta: nitoll-nirmoll korunk (polle 13, 10).

d) Dusarnni. "ani tednam tumi Mhoje xis zateleat". Hê porim Bapak "Puta sovem mhoima mellta" (14, 13; polle 21, 19)

kela toso Hanvem-i tumcho kela; Mhojea mogant ravat. *10*
Hanvem Mhojea Bapacheo adnea samball'leat ani Tachea
mogant Hanv asam, toxench tumi-i Mhojeo adnea samballxat
zalear, Mhojea mogant ravteleat.

11 Mhoji khuxalkai [e] tumchê sovem ascheak ani tumchi
khuxalkai purnn zauncheak Hanvem tumkam heo vostu
sangleat. *12* Mhoji adnea hi: Hanvem tumcho mog kela tosoch
tumi-i ekamekacho korat. *13* Konnem-i zor apleam ixttam
pasot aplo jiv dilo, hachê poros vhoddlo mog nam! *14* Hanv
formaitam tem tumi korxat zalear, tumi Mhoje ixtt. *15* Hea
fuddem Hanv tumkam chakor mhonnchonam, kiteak aplo
dhoni kitem korta tem chakor nokllo; punn Hanv tumkam
ixtt mhonntam, kiteak Mhojea Bapachem Hanvem aikolam
titlem-i Hanvem tumkam kolloilam. *16* Tumi Mhaka vinchun
kaddunk nam, punn Hanvem tumkam vinchun kaddleat,
ani hea pasot tumkam nemleat ki tumi vechem ani follam,
togtat toslim follam, tumi diunchim. Oxem Mhojê nanvim
Bapa kodde tumi magtat titlem-i To tumkam ditolo. *17* Hi
Mhoji adnea tumkam: ekamekacho mog korat.

Sonvsar Xisancho Dvês Kortolo

18 Sonvsar tumkam zollta zalear, tumkam zollchê adim
to Mhaka zoll'ia mhonn zanno zaiat. *19* Tumi sonvsarache
nhoi, ani Hanvem tumkam sonvsarantle vinchun kaddleat
dekhun, sonvsar tumkam zollta. [f] *20* Chakôr aplea dhonia
poros vhôdd nhoi: oxem Hanvem tumkam sanglam, tacho
ugddas dhorat. Tãnnim Mhaka dhumallo dila zalear, tim
tumkam-i dhumallo ditelim; tãnnim Mhojem utor
samball'lam zalear; tumchem-i samballtelim. *21* Punn hem
sogllem Mhojê pasot tim tumkam kortelim, kiteak Zannem
Mhaka patthoila Taka tim ollkhonant. *22* Hanv ieunk naslom

e) Khuxalkai mhonngê Obhixiktachea kallachem sopurnn sukh, jem Devacho Put mon'xank vanttunk dita.

f) Jezuche xis ekamekacho mog kortele, punn ufrattun sonvsar tancho dvês kortolo: Jezu ho virodh dakhoita. Jezuk, Tanchea Gurujik, ghoddlam toxench. Tacheam xisank ghoddtelem, ani jednam sonvsar hankam piddapidd ditolo, tednam to khud Jezuk piddapidd ditolo (polle D. I. 9, 5, Kol. 1, 24).

ani tanchê lagim ulounk naslom zalear, tankam guneanv
ascho naslo; punn atam tankam aplea guneanvachem
koslench nib nam. *23* Mhaka zollta to Mhojea Bapak-ui zollta.
24 Konnench korunk nant tosleo kornnio Hanvem tanchê
modem korunk nasleo zalear, tankam guneanv ascho naslo;
punn khorench tãnnim hem sogllem dekhlam, tori astanam
tim Mhaka ani Mhojea Bapak-ui zolltat. *25* 'Karnna viret
tãnnim Mhozo dvês kelo': hem utor jem tanchea xastrant
boroilelem asa, tem ghoddonk zai mhonn oxem zalam.
26 Zaka Hanv Bapa koddsun tumchê sorim patthoitolom
to Xerati, mhonngê Bapa-sun nipzota to sotacho Atmo,[g] ietolo
tednam, to Mhojê vixim govai ditolo; *27* ani survatek thavn
tumi Mhojê sangatim asat dekhun, tumi-i Mhoji govai ditele".

16 "Tumcho bhavart halonam zauncheak hem Hanvem
tumkam sanglam. [a] *2* Te tumkam devosthanantle
bhairaitele; khorem mhollear oslo vell pavot ailo, ki zo konn
tumkam jivexim marta to apunn Devachi bhokti korta mhonn
somzotolo. *3* Ani tãnnim Bapak ani Mhaka-i ollkhunk nam
dekhun te oxem kortele. *4* Tancho vell pavtoch Hanvem
tumkam heo vostu sangleleo mhonn tumkam ugddas
zauncheak, Hanvem teo tumkam sangleat.

Povitr Atmeachem Kam'

Hanv tumchê modem aslom dekhun, survatek thaun
Hanvem tumkam heo vostu sangunk nasleo. *5* Punn atam
Hanv Mhaka patthoila Tachê-xim vetam; tori Tum khõi vetai
gai mhonn tumchê bhitorlo eklo-i Mhaka vicharinam. *6* Punn
Hanvem tumkam heo vostu sangleat dekhun, tumchim
kallzam khontin bhorleant. *7* Tori astam Hanv tumkam sot
sangtam: Hanv gelom zalear tumkam adavachem; hanv
vochonam zain zalear, Xerati tumchê sorim ieunchonam;
punn Hanv gelom zalear, Taka tumchê sorim dhaddtolom.
8 Ani To ietolo tednam patka vixim, niti vixim ani nirnnoia

g) Povitr Tritvê bhitor Atmo Bapa thaun nipzota, hea guttachi Jezu hanga khobor korinam; bogor Atmo Bapa koddcho sonvsarant denvun ieta, hachi gozal Jezu korta.

16 *a)* Xisanchea bhavartak dhopko bosonam zauncheak, ieunche asat team koxttanchi Jezu tankam-i adim-fuddench gozal sangta (polle 13, 9).

vixim To sonvsarak guneanvkari kortolo. 9 Patka vixim,
kiteak tãnnim Mhojer visvas dovorlonam; [b] *10* niti vixim,
kiteak Hanv Bapa-xim vetam ani tumi Mhaka anik
polleunche nant; [c] *11* nirnnoia vixim, kiteak hea sonvsarachea
odhikareacher khastichem formonn poddlem. [d]
12 Azun zaiteo vostu Hanvem tumkam sangcheo asat,
punn teo tumchean atam monant gheunk zainant. *13* Sotacho
Atmo ietolo tednam, To tumkam purnn sot xikoitolo; kiteak
To Aplea podorchem ulounchonam, punn jem kitem To
aikota tem To sangtolo, ani ghoddchem asa tem sogllem
tumkam kolloitolo. [e] *14* To Mhaka mhoima ditolo, kiteak jem
To tumkam kolloitolo, tem To Mhojê koddsun ghetolo. *15*
Jem Bapachem tem sogllem Mhojem; hea pasot Hanvem
oxem mhonnlam: tumkam kolloitolo tem To Mhojê koddsun
ghetolo[f].

Khônt ani Sontôs

16 Thoddeach vellan tumi Mhaka dekhchenant; ani anik
thoddea vellan tumi Mhaka polleteleat. [g] *17* Tacheam
xisantleam kãi zannamnim ekamekak mhonnlem: "To
sangta: 'thoddeach vellan tumi Mhaka dekhchenant, ani
thoddea vellan tumi Mhaka polleteleat' ani 'Hanv Bapa-

b) Sonvsarachem patok mhollear onbhavart (8, 21. 24. 46; 15, 22): Povitr Atmo tem ugddapem kortolo.

c) "Devacho Put", hem Nanv Apnnak dhorunk Jezuk hok asa mhonn Povitr Atmo dakhoitolo (polle 10, 33; 19, 7). Bapa sorxim To vetolo tednam, Jezu Devacho Put mhonn gomun ietelem (13, 1; 20, 17). kiteak Tachem khorem Ghor sorgar dixtti poddtelem (6, 62).

d) Povitr Atmo Jezuchea mornnacho khoro ôrth kollit kortolo: tem moronn mhollear hea sonvsarachea odhikareacher nimanno nirnnoi.

e) Jezuchea mornnantli ani punorjivontponnantli novi sonvsarachi manddavoll upzoteli ti.

f) Jezucheam guttancho khôl-khôl ôrth kollit korun, Povitr Atmo Tachi mhoima kollit korta. Aplê vatten Jezu Bapachi mhoima porgott korta (17, 4): Taka asa titlem Bapa koddchem ieta (3, 35; 5, 22. 26; 13; 17, 2). Ji prokasnni Jezu korta, tachi zhôr mhollear Bap: Povitr Atmo ti prokasnni xarti pavoita ani hê porim Putak ani Bapak To mhoima dita. Mhonntoch tin prokasnnio nant (Bapachi êk, dusri Putachi ani tisri Povitr Atmeachi), bogor êkuch.

g) Guptim Jezu Aplea mornnachi ani punorjivontponnachi khobor korta. Choddav: "kiteak Hanv Bapa-xim vetam".

xim vetam' — hem To amkam mhonnta tem kitem?" *18* Tor
te mhonntale: "To 'thoddeach vellan' oxem mhonnta tem
kitem? To sangta tem amkam somzonam." *19* Te
Apnnakodden vicharunk kortale mhonn zanno zaun Jezun
mhonnlem: " 'Thoddeach vellan tumi Mhaka dekhchenant
ani anik thoddea vellan tumi Mhaka polleteleat' oxem
Hanvem mhonnlam tacho ôrth tumi ekameka kodde
vichartat? *20* Hanv tumkam sot sangtam, tumi roddteleat
ani pinrgoteleat punn sonvsar khuxalbhorit zatolo; tumi
khontibhorit zateleat, punn khontichê bodlek tumkam
melltolo sontos. [h] *21* Êk bail porsut zaunchea vellar aplo
vogot pavlo mhonn khontibhorit zata, punn bhurgeak zolm
ditoch sonvsarant êk monis zala mhonn sontosun, tika anink
khonticho ugddas zainam. [i] *22* Toxench tumkam atam khônt
zalea, punn Hanv tumkam novean polletolom, ani tumchem
kalliz khuxalbhorit zatelem, ani tumchi khuxalkai konnuch
tumchea kallzantli kaddcho nam.

23 Mhojea nanvan Bapa lagim tumi ktiem-i magxat zalear,
To tumkam ditolo. *24* Azun porian tumi Mhojê nanvim
kitench magunk nam; [j] magat ani tumkam mellteiem, ani
oso tumcho anond purnn zatolo".

Sonvsaracher Zoit

25 "Hem sogllem Hanvem tumkam voparimnim sanglam;
punn oslo vell pavot ailo, ki Hanv anik tumchê kodde
voparimnim ulouncho nam, punn Bapa vixim ugddapem
uloitolom. [k] *26* Tea disa tumi Mhojê nanvim magteleat; ani
tumchê khatir Hanv Bapa lagim magtolom [l] mhonn Hanv

h) Koxttam-mornnacheam disam uprant punorjivont zal'lea Jezuk polleun zo sontôs xisank bhogtolo, tachi gozal hi.

i) Obhixiktachea Novea Kalla adim je tras-koxtt astele, tanchi khobor hêch voparin Povitr Pustokar anik kodden mellta (polle Mt. 24, 8).

j) Kiteak Jezu azun mhoimevont zaunk naslo (polle 14, 3).

k) Jezuchem punorjivontponn ani Povitr Atmeachem iennem êk novo kall suru kortat: hea kallar xisank Devachi odik sopurnn ollokh mellteli, ani ti xarti pavteli sorgar, zõi Devak To asa toso rup-rup polleunk melltelem (1 Ju. 3, 2).

l) Dusarnni: "Ani Hanv tumchê khatir Bapak vinovnni korchonam" Jezu sodam ekloch Modesti (polle 10, 9; 14, 6; 15, 5; Heb. 8, 6), punn xisancho bhavart ani mog tancho ani Jezucho ekvott kortat, ani dekhun tankam Bapache mogache kortat: hea pasot odik sopurnn modestiponn asum nozo.

tumkam sanginam; *27* Karonn Bap khaxa tumcho mog korta,
kiteak tumi Mhozo mog kela ani hanv Deva-sun upzolam
mhonn tumi visvas dhorla. *28* Hanv Bapa-sun upzolam ani
sonvsarant ailam; atam sonvsar soddun Hanv Bapa-xim
vetam".

29 Tacheam xisamnim mhonnlem: "Atam ki Tum
ugddapim uloitai, voparimnim nhoi! *30* Tum sogllem zannoi
mhonn atam amkam koll'lem, konnem Tuka kitench vicharchi
goroz nam; hea pasot Tum Deva thavn ailai mhonn ami
visvas dortanv". *31* Jezun tankam portipall kelo: "Atam tori
tumi visvas thevtat? *32* Oslo vell pavot ailo, khoreponnim to
pavlo, ki tumi soglle ap-aplê vatten ximpoddteleat ani Mhaka
eklo sanddteleat; khorench mhollear Hanv eklo nam, Mhojea
sangata Bap asa. *33* Mhojê sovem tumkam sovosthai
mellcheak, Hanvem tumkam oxem mhonnlem: Sonvsarant
tumkam khônt astelich; punn kalljidar zaiat! Hanvem
sonvsaracher zoit vhelem. "

Xisam Khatir Jezuchem Prarthon [a]

17 Oxem Jezu uloilo; uprant Aple dolle sorgak laun
Tannem mhonnlem: "Bapa, vell pavlo, Putan Tuka
mhoima diuncheak, Tujea Putak mhoimevont kor, [b] *2* Tun-
vem Taka dileleam soglleank sasnnachem jivit diuncheak,
Tunvem akhea mon'xakullacher Taka odhikar dilai. *3* Sas-
nnachem jivit tem hem: tãnnim Tuka ekleach khorea
Devak ani Tunvem patthoilai tea Jezu Kristak ollkhun
gheunk. [c] *4* Hanvem Tuka prithumecher mhoima dili;
Tunvem Mhaka korunk dil'lem kam' Hanvem xarti pavoilem.
5 Atam Bapa, sonvsar aschê adim [d] Tujea sangata ji Mhaka
mhoima asli, têch mhoimen Mhaka bhôr.

a) Iodnacho vell lagim pavot ieta: hea prarthanant Jezu Apnnachich bhettovnni korta ani Apleam xisam khatir Bapak vinoita.

b) Jezu Apnnak mhoima magta tednam, To Apnnachich vhoddvik sodinam (polle 7, 18; 8, 50), kiteak Putachi ani Bapachi mhoima êkuch (polle 12, 28; 13, 31).

c) "Ollkhunk": Povitr Pustokant hea utrak ôrth asa to dhorcho (polle 10, 14). Azun porian Devachi prokasnni vô ollokh Moizesachê Somurti udexim mon'xank mell'leli; punn atam ti Jezu Krista udexim mellta.

d) Sasnnak thavn Deva-soimbant Putak asli ti mhoima, vô monis zal'lea Putak sasnnak thavn Bapan tharavn dovorleli mhoima (1, 14).

6 Sonvsarantle kaddun Tunvem mhaka dileai team
mon'xank Hanvem Tujem nanv [e] kollit kelem; te Tuje asle,
ani Tunvem te Mhaka dilei, ani tãnnim Tujem utor
samball'lam. *7* Jem sogllem Tunvem Mhaka dilãi tem Tujê
koddsun ieta mhonn atam tankam koll'lem. *8* Ji xikovnn
Tunvem Mhaka dileai ti Hanvem tumkam dilea, ani tãnnim
ti manun ghetlea, ani Hanv Tujê-sun ailam mhonn tãnnim
khoreponnim ollkhun ghetlam; ani Tuvench Mhaka patthoilai
mhonn tãnnim sotman'lam.
9 Tanchê pasot Hanv magtam; sonvsara pasot maginam,
punn Tunvem Mhaka dileai tanchê pasot magtam, kiteak te
Tuje. *10* Jem Mhojem tem sogllem Tujem, ani jem Tujem tem
sogllem Mhojem; ani tanchê vorvim Mhaka mhoima mell'lea.
11 Ani atam Hanv anik sonvsarant nam, punn te sonvsarant
asat, ani Hanv Tujê-xim ietam. Povitr Bapa, Tunvem Mhaka
dileai tankam Tujê nanvim samball, oxem te-i amchê vori ek
zauncheak. *12* Tanchê sangatim astanam, Tunvem Mhaka
dileai tancho Tujê nanvim Hanv samball kortalom. Hanvem
tankam rakhle, ani Povitr Pustokantlem utor khorem
zauncheak, zachem nisontton zaunk zai aslem taka ekleakuch
bhairaun, tanchê bhitorlo konnuch ibadd zalonam. *13* Punn
atam Hanv Tujê sorim ietam, ani azun sonvsarant astana
heo vostu uloitam, Mhozo sontôs tankam sopurnnaien
mellcheak. *14* Hanvem utor tankam dilam, ani zoso Hanv
sonvsaracho nhoi, toxe te-i sonvsarache nhoi dekhun,
sonvsar tancho dvês korta. *15* Tum tankam sonvsarantle
kadd mhonn Hanv maginam, punn Noxtteachea hatantle
tankam rakh [f] mhonn magtam. *16* Hanv sonvsaracho nhoi,
toxe te-i sovnsarache nhoi. *17* Sota vorvim sonvskarlele
kor; [g] Tujem utor sot. *18* Zoso Tunvem Mhaka sonvsarant

e) Jezuchem kam' hea sonvsarant hem aslem: Bapachea "Nanvachi" mhonngê khud Bapachi, ollkh diunk (17, 3-6. 26; 12, 28; 14, 7-11; polle 3, 11). Bapacho kherit gunn mhollear mon'xancho mog (1 Ju. 4, 8. 16); Aplea Putak moro porian mon'xam khatir soddun diun To ho mog dakhoita (3, 16-18; 1 Ju. 4, 9.10.14.16; polle Rom. 8, 32). Mhonntoch zor monis ho mog mandun gheunk sodtat (polle 1 Ju. 2, 23; Ju. 20, 31) ani oxe te Bapak ollkhunk pavtele tor tãnnim Jezu Devacho Put mhonn mandun gheunk zai.

f) Dusri utravnni: *"tankam vaittantle nivar"*.

g) Hea utracho ôrth oso: "Devak bhettounk, Devachê chakrek kuxin kaddun dovrunk, povitr korunk" (polle D. I. 9, 13).

patthoilai, toxech Hanvem-i tankam sonvsrant patthoileat.
19 Ani te sota vorvim sonvskarlele zauncheak, tanchê pasot
Hanv Mhakach sonvskartam. [h]
20 Hanv magnnem kortam tem hanchêch pasot nhoi, tor
tanchea utra vorvim jim Mhojer visvas dovortelim tanchê-i
pasot. 21 Tim sogott ek zaum; Tum, Bapa, Mhojê sovem asai
ani Hanv Tujê sovem asam, têch bhaxen tim-i Amchê sovem
ek zaum, ani oxem Tunvem Mhaka patthoilai mhonn
sonvsaran visvas dovrum. 22 Ami ek, toxim tim ek
zauncheak, Tunvem Mhaka dileai ti mhoima Hanvem
tankam dilea. 23 Hanv tanchê sovem ani Tum Mhojê sovem
oxim tim sopurnnaien ek zaum ani Tunvem Mhaka patthoilai
mhonn, ani zoso Tunvem Mhozo mog kelai tosoch Tunvem
tancho-i mog kelai [i] mhonn sonvsar ollkhun gheum.
24 Bapa, zõi Hanv asam, thõi Tunvem Mhaka dileai tim-i
aschim mhonn Mhoji khoxi, ani oxi Tunvem Mhaka dileai ti
mhoima tãnnim polleunchi kiteak sonvsar rochchê adim
Tunvem Mhozo mog keloi. 25 Promannik Bapa, sonvsaran
Tuka ollkhun gheunk nam, punn Hanvem Tuka ollkholo;
ani Tunvem Mhaka patthoilai mhonn hãnnim ollkholem.
26 Hanvem tankam Tujem nanv kolloilam ani kolloitolom,
Tunvem Mhozo mog kelai toch mog tanchê sovem ascheak
ani Hanvui tanchê sovem ascheak".

Jezuk Dhorun Vhortat

18 (Mt. 26, 47-56; Mk. 14, 43-50; Lk. 22, 47-53)
Oxem uloitoch, Jezu Apleam xisam sangata Kedron
vhallachê poltoddi gelo. Thõi êk bag asli; tantunt To Apleam
xisam borobor bhitor sorlo. 2 Ghatki Judas ho zago ollkhotalo,
kiteak sobar pavtti Jezu thõi Apleam xisam borobor vocho.
3 Judas êk polttôn [a] ani Porom'-Iadnikamnim ani
Farizevamnim dhaddleleam chovkidarank gheun ailo;
divtteo, uzvaddio ani hatiaram gheun te thõi pavle. 4 Tednam
Jezu, Apnnak kitem ghoddtelem aslem tem sogllem zanno
zaun, fuddem sorlo; Tannem tankam mhonnlem:

h) Apleam pattlavdaram khatir, Devachê bhoktik "atmean ani sotan" te bhettoilele zauncheak, Jezu Apnnachench bolidan vô iodn korta.

i) Dusamni: "Hanvem tancho mog kela mhonn".

18 *a)* Jeruzaleak Romi thanneache xipai asle, tancho êk vantto.

"Tumi konnak sodtat?" *5* Tãnnim Taka zobab dilo:
"Nazaretchea Jezuk". Jezun tankam mhonnlem: "Hanv to".
Ghatki Judas tanchê bori ubo aslo. *6* Jednam Tannem
'Hanv to' mhonnlem, tednam te pattim sorle ani zom'nir
xevttole. *7* Novean Tannem tanchê kodde vicharlem: "Tumi
konnak sodtat?" Ani tãnnim mhonnlem: "Nazaretchea
Jezuk". *8* Jezun portipall kelo: "To Hanv mhonn Hanvem
tumkam sanglem; mhonntoch, tumi Mhaka sodtat zalear,
hankam vochum-di". *9* Oxem Tannem mhonnlem tem utor
ghoddon ieunk zai aslem: "Tunvem Mhaka dileai tanchê
bhitorlea ekleak legun Hanvem ibadd zaunk diunk nam" *10*
Simanv Pedru kodde êk torsad asli, ti tannem bhair kaddli,
ani Porom'-Iadnikachea chakracher marun tacho uzvo
kanuch katorlo. Tea chakrachem nanv Malku. *11* Jezun
Pedruk mhonnlem: "Tuji torsad poteant ghal; Bapan Mhaka
dilam tem patr Hanv pieunchonam?"

Jezu Anasa Mukhar

12 Polttônen, tichea sordaran ani Judevanchea
chovkidaramnim Jezuk dhorlo ani bandlo. *13* Tãnnim Taka
poilo Anasager vhelo kiteak to Kaifasacho, tea vorsachea
Porom'-Iadnikacho, sasro aslo. *14* Porjê khatir eklo monis
melear odik faideachem mhonn Judevank bud dil'li to hoch
Kaifas.

Pedru Jezuk Nakarta
(Mt. 26, 69-70; Mk. 14, 66-68; Lk. 22, 55-57)

15 Simanv Pedru ani dusro eklo xis[b] Jezu pattlean gele.
Ho xis Porom'Iadnikachê ollkhicho aslo dekhun, Jezu
borobor to Porom'-Iadnikachea angnnant bhitor sorlo, *16*
punn Pedru dara bhair ravlo. Porom'-Iadnikachê ollkicho
aslo tea dusrea xisan dar-rakhnnê kodde utor ghalem ani
Pedruk bhitor kaddlo. *17* Dar-rakhnnên Pedruk mhonnlem:
"Tum-i hea mon'xacheam xisantlo nhoi?" Tannem
mhonnlem: "Hanv nhoi". *18* Itlea mhonno-sor, hinv khatalem
dekhun, kollxeancho dhogtto kel'lo tachê bhonvtim ravun

b) Ho xis "Jezu mog kori to" (20, 2), mhonngê hea Xubhvortomanacho borovpi, oxench dista.

chovkidar ani chakram xektalim; Pedru-i tanchê bori asli ani xektalo.

Mha-Iadnik Jezuchi Chovkoxi Korta

(Mt. 26, 59-66; Lk. 14, 55-64; Lk. 22, 66-71)

19 Porom'-Iadnik, Jezuk kãi vichar ghalun, Tacheam xisam
ani xikovnnê vixim Tachi chovkoxi korunk laglo. *20* Jezun
taka zobab dilo: "Sot'ten Hanv sobhemazar uloilam; sodanch Hanvem devosthanant ani Devmondirant sogott Judev ektthãi zatat thõi xikovnn dilea; guptim Hanv kitench ulounk
nam. *21* Mhojê lagim kiteak vichartai? Mhaka aikolam tanchê lagim Hanvem kitem mhonnlam tem vichar; Hanvem sanglam tem te bore zannant". *22* Tannem oxem mhonnona
fuddem, thõ aslelea eka chovkidaran Jezucher thapott marlem ani mhonnlem: "Mha-Iadnikak tum oso zobab ditai?"
23 Jezun oxi zap dili: "Hanv vankddem uloilam zalear, tachi govai di; punn zor Hanv sarkem uloilam, tor kiteak mhonn tum Mhaka martai?"
24 Tednam Anasan Taka bandun, Kaifas Mha-Iadnikager patthoilo. [c]

Pedru Novean Jezuk Nakarta

(Mt. 20, 71-75; Mk. 14, 69-72; Lk. 22, 58-62)

25 Simanv Pedru azun thõi aslo ani xektalo. Tãnnim taka mhonnlem: "Tum-i Tacheam xisantlo nhoi?" Tannem nam mhonnlem: "Hanv nhoi". *26* Porom'-Iadnikachea eka chakran
Pedruk mhonnlem: "Are! hanvem tuka tachê bori bagent polleunk nam re?" (Ho chakor Pedrun kan katorlolo tacho soiro aslo). *27* Pedrun, anik êk pavtt nam mhonnlem, ani tednanch kombean sad ghalo.

c) Ji Judevamnim Jezuchi mon'subi keli, tichi khobor itleanch utramnim Bh. Juanv sompoita (vv 19-24). Punn khorench mhollear Juanvachea Xubhvortomanant, survatek thavn (Judev Juanv Batistachi chovkoxi korunk lagtat tednam: 1, 19) tem xevttak porian (Jezuk jivexim marunk tharav ghetat tednam: 11, 4-53) ti mon'subi chalu asa.

Jezu Pilata Mukhar

(Mt. 27, 1-2; 11-14; Mk. 15, 1-5; Lk. 23, 1-5)

28 Sokall zatoch tãnnim Kaifasager thavn Jezuk niti-
xallent [d] vhelo. Apunn battonam zauncheak, [e] punn apnnank
Paskanchem jevonn korunk mellcheak, te niti-xallent bhitor
gelenant. *29* Dekhun Pilatan apunnuch tanchê-xim bhair ieun
mhonnlem: "Hea mon'xacho tumi koslo guneanv kortat?"
30 Tãnnim taka zobab dilo: "Ho monis noxtto naslo zalear,
ami taka tujê-xim haddche nasleanv". *31* Pilatan tankam
mhonnlem: "Tumi taka vhorat ani tumchê Somurti
pormonnem tachi nit korat". Judevamnim taka mhonnlem:
"Konnácheruch mornnachem formonn marunk amkam
podvi nam". [f] *32* Apunn koso mortolo aslo, hachê vixim jem
Jezun sangun dovorlelem tem khorem zauncheak oxem
ghoddlem. *33* Pilat novean niti-xallent gelo ani Jezuk
apoun tannem Taka mhonnlem: "Tum Judevancho patxai?"
34 Jezun portipall kelo. "Hem tum tujêch osttongim
mhonntai vô dusreamnim tuka Mhojê vixim oxem
sanglam?" *35* Pilatan mhonnlem: "Hanv Judêv tor? Tujeach
lokan ani Mha-Iadnikamnim tuka mhojea hatant ghala; kitem
kelãi tor tunvem?" *36* Jezun portipall kelo: "Mhojem raj hea
sonvsarantlem nhoi; Mhojem raj hea sonvsarantlem zal'lem
zalear, Hanv Judevanchea hatant poddonam zauncheak
Mhoje xipai zhuztele asle; punn Mhojem raj hangasorlem
nhoi". *37* Pilatan Taka mhonnlem: "Mhonntoch patxai
tum?" Jezun zobab dilo: "Hanv patxai mhonn tunvench
sangleim. Heach pasot Hanv zolmolam, heach pasot sonv-
sarant ailam: sotak govai diuncheak. Jim konn sot manun
gheunk toiar asat, tim Mhozo tallo aikotat". *38* Pilatan Taka
mhonnlem: "Sot mhonngê kitem?"

d) Romi Patxaichea Protinidhichi niti-xalla.

e) Judevanchê Somurti pormonnem, Judev-nhoi toslea mon'xachea ghorant bhitor sorlear, Judêv-monis boxtotalo (polle D. I. 11, 2).

f) Romi Odhikareamnim Sanedrina koddchi jivexim marpachi podvi kaddun ghetleli. Jezuk fatramnim marum ietalo (polle 8, 59; 10, 31), punn tanchean Taka khursar marunk "(ubarunk)" nozo aslem.

Jezuk Mornnachem Formonn Poddta

(Mt. 27, 15-31; Mk. 15, 6-20; Lk. 23, 13-25)

Oxem uloun, Pilatan novean Judevam sorxem bhair
vochun tankam mhonnlem: "Mhaka tacho kosloch guneanv
mellonam. *39* Punn Paskanchea somoiar tumchê vinovnnek
kan diun hanvem ekleak suttka diunchi mhonn tumchi chal
asa; Judevanchea Patxaiak hanvem suttka dil'li tumkam zai?"
40 Tãnnim porot bob marun mhonnlem: "Haka nhoi,
Barbasak sôdd!" (Barabas mhollear êk pundd aslo.)

19 Tednam Pilatan Jezuk dhorun Tacher jerbond marunk
laile. *2* Xipaiamnim kanntteancho êk mukutt vinnlo,
ani Tachea mathear ghalo, ani Taka ek zambllem anglem
nhesoilem; *3* te Tachê-xim ieun mhonntale: "Noman, Jude-
vanchea patxaia," ani Tacher thapttam martale. *4* No-
vean bhair ieun Pilatan tankam mhonnlem: "Polleiat, tacho
mhaka kosloch guneanv mellonam mhonn tumkam kollon
ieuncheak hanv Taka bhair haddtam". *5* Jezu to kantteancho
mukutt ani tem zambllem anglem ghalun, aslo tosoch bhair
ailo. Pilatan tankam mhonnlem: "Polleiat, ho asa tumcho
monis!" *6* Taka dekhlo tednam Porom'-Iadnikamnim ani
chovkidaramnim bob marli: "Taka khursar mar! Taka
khursar mar!" Pilatan tankam mhonnlem: "Tumich taka
vhorat ani khursar marat, mhaka tacho kosloch guneanv
mellonam". *7* Judevamnim taka portipall kelo: "Amkam
amchem Xastr asa, ani tea Xastra pormonnem taka moronn
favo, karonn to apunn Devacho Put mhonnta.

8 Him utram aikolim tednam, Pilat odik bhielo. *9* Porot
niti-xallent vochun tannem vicharlem: "Tum khõicho?" [a]
Punn Jezun taka zap dilinam. *10* Tea pasot Pilatan
Taka mhonnlem: "Tum mhojê kodde uloinãi? Tuka sôddunk
ani tuka khursar marunk mhaka podvi asa mhonn tum

a) Hea vicharacho ôrth oso nhoi: "Tum khõichea ganvcho? khõichea jil'leantlo?"; bogor oso: "Tuzo gutt amkam foddun di; tum konn to mhaka sarkem sang". Poilo Kana ganvcho lok (2, 9), magir Samaritani bail (4, 11), dhormdut ani her sogllo lok (6, 5), Judevanche odhikari (7, 27; 8, 14; 9, 29), ani atam Pilat Jezuchea gutta mukhar ghuspota (16, 28; 17, 25). Hoch gutt, Tachea orombacho vô soimbacho gutt akhea Xubhvortomanacho vixoi zaun asa. (1, 13).

nokIloi?" *11* Jezun taka portipall kelo: "Ti tuka voir thavn
diunk nasli zalear, Mhojer tuka koslich podvi aschi nasli;
hea pasot zannem Mhakā tujea hatant dila, taka odik vhoddlo
guneanv asa". [b] *12* Hê ghoddiê meren Pilat Taka sôddunk
sodtalo, punn Judevamnim bob marli: "Hea mon'xak soddxi
zalear, tum Sezaracho ixṭt nhoi; apunn patxai mhonnta to
monis Sezaracho dusman". *13* Pilatan him utram aikolim
tednam tannem Jezuk bhair haddlo ani Chirebondi mhonnta
tê suvater, Hebrêv bhaxen Gabbatha, [c] apunn niti-sodrer
boslo.

14 To dis Paskanchê toiarecho dis [d] aslo; sumar donpar [e]
zal'lo. Pilatan Judevank mhonnlem: "Polleiat, ho asa tumcho
patxai!" *15* Te arddunk lagle: "Taka nanch kor, taka nanch
kor, taka khursar mar!" Pilatan tankam mhonnlem:
"Tumchea patxaiak hanv khursar marum?" Porom'-
Iadnikamnim zobab dilo: "Sezara bogor amkam patxai nam".
16 Tednam Taka khursar marcheak tannem tanchea tabeant
kelo.

Jezuk Khursar Khillaitat
(Mt. 27, 33-44; Mk. 15, 21-32; Lk. 23, 26-43)

Tãnnim Jezuk dhorun vhelo. *17* Ani to Aplo khuris gheun
Kortteanchea mhonnlelea zagear vochunk gelo: hea
zageachem nanv Hebrêv bhaxen Golgotha. *18* Thõi Taka ani
Tachê borobor anik dogank tãnnim khursar khillaile: Jezuk
modem ani team dogank Tachê êk-êke kuxik. *19* Pila-

b) Judevanche odhikari, bhov korun Kaifas (11, 51; 18, 14), punn Judas-ui zannem Jezucho ghat ghetlo ani Taka tacheam hatamnim vikun dilo (16, 71; 13, 2; 11, 21; 18, 2. 5), heam soglleanchea guneanvachi Jezu hanga khobor korta.

c) Hacho ôrth "unchli svat", oso dista.

d) Paskanchem ratchem jevonn suria poddlea uprant zatalem (polle Sutt 12, 6). Punn hea disa bhitor jevnnak goroz titlem toiar korpachem aslem: hê bhaxen, Somurtint formailolo visavo moddinastanam, Paskanchi porob somorpunk zatali.

e) Sumar donparchim 12 vaztam: hea vellar sogllo khomir ghorantlo bhair kaddun zaunk zai aslo; Paskanchi Porob choltanam, khomir-naslolo unddo khaunk zai aslo (polle Sutt 12, 15). Ghoddiê Juanv hacher amchem mon ôddun haddunk sodta zait, kiteak Jezu amchem Pask, amcho Paskancho Menddro; Tachem moronn--punorjivontponn amchi khori Paskanchi Porob (polle 1 Kor 5, 7).

tan êk namlêkh boroilo ani to khursa voir ghalo; tacher oxem
boroilelem aslem: "Jezu Nazaretkar Judevancho Patxai". *20*
Jezuk khursar marlo ti svat xara lagim asli dekhun, zaiteam
Judevamnim ho namlêkh vachlo; to Hebrêv, Latin ani Grêg
bhasamnim boroilolo. *21* Tednam Judevancheam Porom'-
Iadnikamnim Pilatak mhonnlem: "Judevancho Patxai mhonn
boroum naka. Punn ho monis apunn Judevancho Patxai
mhonntalo mhonn boroi". 22 Pilatan zobab dilo: "Hanvem
boroilem tem boroilem".

23 Jezuk khursar khillaitoch, xipaiamnim Tachim
angvostram ghetlim ani tanche char vantte kele, dor xipaiak
êk vantto. Toxench Tachem anglem ghetlem. Angleak xivônn
nasli [f] tem voir-san sokol eksarkem vinnlelem; *24* hea pasot
tãnnim ekamekak mhonnlem: "Ami tem pinzchem nhoi,
punn sorti ghalun tem konnak poddta tem polleum-ia". Hê
porim Povitr Pustokantlim him utram ghoddon ailim:

"Tãnnim mhojim angvostram apnnam modem vanttlim
ani mhojea angleacher sorti ghaleo".

Oxem xipaiamnim kelem.

25 Jezuchea khursa-xim Tachi avoi, [g] Tachê avoichi bhoinn
[h] Kleofasachi potinn Maria, ani Magdalachi Maria, heo ubeo
asleo. *26* Aplê avoik ani tichê kuxik aslelea mogachea
xisak polleun, Jezun avoik mhonnlem: "Ostorê, ho tuzo put!"
27 Uprant xisak mhonnlem: "Hi tuji avoi!" [i] Ani tea vellar
thaun xisan tika apnnachi mhonn ghetli.

f) Ghoddiê Juanv Jezu khoro Iadnik mhonn dakhounk sôdta. Judevam modem Mha-Iadnikachem angvostr xivônn-naslelem aslem.

g) Ekloch Juanv Ankvar Maria khursa mullim asli mhonn sangta (polle 2, 1).

h) Hi ghoddiê zait Salome, Zebedevacheam putanchi avoi (polle Mt. 21, 56). vo "Maria, Kleofasachi bail", jichi khobor rokddich mellta.

i) Adlea Korarantlem utor xarti pavta vô pallon ieta mhonn Juanv bhonvun-bhonvun sangta (vv 24. 28. 36. 37). Hea karnna khatir ani "Ostorê" hea sonvoiê-bhailea vapurlelea utrak lagun, oxem disun ieta ki heam Jezucheam utramnim Juanv fokot mogall Putacho kaido pollenam, bogor dusro êk gutt: mhollear, Maria, novi Eva, soglleam bhavarteanchi atmik avoi mhonn ugtteponnim porgott'ta. Mogacho xis soglleam bhavarteanchea zagear asa.

Jezuchem Moronn
(Mt. 27, 45-56; Mk. 15, 33-41; Lk. 23, 44-49)

28 Hea uprant sogllem sompadlem mhonn zanno zaun,
Povitr Pustok sopurnnaien khorem zauncheak, Jezun
mhonnlem: "Mhaka tan laglea". *29* Xirkean bhorlelem
donddul thōi aslem; tãnnim xirkean buddoilelem ek
allombem boddiek lavun, Tachea tondda-xim pavoilem.
30 Xirko chaklo tednam, Jezun mhonnlem: "Sompadlem." [j]
Ani tokli bagaun Tannem prann sôddlo.

Xipai Jezuchi Kus Vidhta
31 To toiarecho dis aslo, ani kherit dobajeacho Son'var
lagim pavlolo. Dekhun,[k] Son'vara disa moddim khursar
uronam zauncheak, tanche pãi môddche [l] ani tanchim
moddim kaddun vhorchim mhonn Judevamnim Pilata
kodde maglem. *32* Xipai aile ani Jezu borobor khursar
marleleanche, poileache toxech dusreache-i, tãnnim pãi
môddle; *33* punn Jezu-xim pavtoch, To melo mhonn polleun
tãnnim Tache pãi moddlenant. *34* Punn eka xipaian êk bhalo
gheun Tachi kus vidhli, ani rokddench rogot ani udok
vhanvlem. [m] *35* Zannem hem pollelem [n] tannench hi govai
dilea, tumi-i visvas dovorcheak: tachi govaiki khori ani apunn
sot uloita mhonn To [o] zanna. *36* Povitr Pustok oxem

j) "Sompadlem": mhonngê Povitr Pustokant sangun dovorlelem aslem tem sogllem Bapachem kam' Jezuchea iodna vorvim xarti pavoilelem sonvsarachem taronn. Jezun akantacho sad sôddlo mhonn Matevan (27, 46) ani Markan (15, 34) boroun dovorlam, punn Juanv tachi khobor korich nam. Kiteak mhollear to dakhounk sôdta ki Jezu mornnan legun gombhero *(solemn)* ani xant aslo (polle Lk. 23, 46; Ju. 12, 27).

k) Jezucho nimanno prann mhollear To Povitr Atmeak mon'xancher suskarun ghalta, hachi khunna (1, 33; 20, 22).

l) Te vegim morum-xe korunk.

m) Hea ghodditacho ôrth Povitr Pustokantleam don utramnim ugddapo zata (v 36). Sonvsarachea taronna khatir Menddreacho khoreponnim iodn zalo mhonn rogot dakhoita (16, 15); ani ho iodn kurpechi sukonasleli zhôr mhonn udok dakhoita (udok Povitr Atmeachi khunna). Hench monant dhorun zaite Kristi Xastri udok Povitr-Snanachi khunna, ani Rogot Mha-Povitr Sonvskarachi khunna mhonntat! Ani he don sonvskar Novea Adanvachê kuxintli zolmolelê novê Evechi mhonngê Povitr Sobhechi, khunna (polle Ef. 5, 23-32).

n) V 26 hanga khobor kelea toch xis: to Juanvuch zaunk zai.

o) Ho zaum-ieta Dev vô Jezu; Taka to sakxi aplo govai korta.

mhonnta: "Tachem ek-punn hadd môddchenant": [p] hem utor khorem zauncheak, heo vostu ghoddleo. *37* Povitr Pustok oxem-i mhonnta: "Aspas vidhleleak tim polletelim". [q]

Jezuk Nikhipitat

(Mt. 27, 57-61; Mk. 15, 42-47; Lk. 23, 50-56)

38 Hachê uprant, Arimateiacho Juze, Jezucho xis, punn Judevanchê bhirantin guptim ravlolo, hannem Jezuchi kudd kaddun vhorunk Pilata kodde maglem. Pilatan rojea dili. Tannem ieun Jezuchi kudd kaddun vheli. *39* Ani Nikodem', Jezu-xim poilim ratcho ailolo to, sumar xembhôr rat gondhrosachi ani musambhorachi misollnni gheun ailo. *40* Tãnnim Jezuchi kudd ghetli, ani Judevanchê nikhipinneachê riti pormonnem, pormoll lavun ti olimnim guttlaili. *41* Taka khursar marlolo tê svater êk bag asli, ani tê bagent azun konnak ghalunk naslo tosli êk novi somadhi asli. *42* To Judevancho toiarecho dis aslo ani ti somadhi laginch asli, dekhun, tãnnim Jezuk thõi ghalo.

Riti Somadhi

(Mt. 28, 1-8; Mk. 16, 1-8; Lk. 24, 1-12)

20 Satolleachea poilea disa, [a] Magdalachi Maria bhov sokallim, azun kallok astana, fondda-xim aili. Tinnem somadhi veli fatôr kaddleli dekhli. *2* Mhonnun, Simanv Pedru ani Jezu mog kortalo to dusro xis asle thõi dhanvun vochun, tinnem mhonnlem: "Somiak somadhintlo kaddun

p) Hanga Povitr Pustokantlim don utram zôddleant: ek Zannvaiechea Pustokantlem (2, 18-20), zõi Dev piddapidd bhogtelea bhoktivont mon'xak koso rakhta to dixtti poddta: hacho ut'tom' nomuno mhollear "Sorvesporacho Chakor" (Iz. 53). Dusrem utor Paskanchea Menddreachea Jevnnachi koxi toiari korchi ti xikoita (polle Ju. 1, 29; 1 Kor. 5. 7,)

q) Juanvachea ortha pormonnem, "polleunk" mhonngê "polleun somzunk" (polle 3, 14). Juanvachê nodren ho Romi xipai fuddarak kristi dhorm dhortele team o-Judev lokanchi khunna zaun asa (polle. 12, 20-23. 32). Toxench Mt. 27, 54, ani Mk. 15, 39; tea bhair polle Lk. 23, 47. 48; Mt. 24, 30; Prok. 1. 7).

20 *a)* Ho magir zatolo "Somiacho Dis", Kristi Dhormacho Aitar Polle Prok. 1, 10.

vhelo ani Taka khõi ghalo tem ami nokllonv". *3* Dekhun
Pedru tea dusrea xisa bori bhair sorlo ani somadhi-xim gelo.
4 Te dog-ui dhanvunk lagle, punn to dusro xis Pedru poros
vegim dhanvlo ani somadhi-xim poilo pavlo; *5* ani voddôv
ghalun, tannem zom'nir asleleo oli dekhleo, punn to bhitor
gelonam. [b] *6* Tednam tachê pattlean Simanv Pedru pavlo ani
somadhint bhitor gelo; thõi zom'nir oli asleo teo tannem
dekhleo, *7* ani Tachê tokler ghal'lo to rumal, olim sorxem
nhoi, punn kuxin kovoll'lolo. *8* Tednam somadhi-xim poilo
pavlolo to-i xis bhitor sorlo, ani tannem dekhlem ani visvas
dorlo. *9* Povitr Pustoka pormonnem To meleleantlo jivont [c]
zaunk zai aslo mhonn te azun nokllo asle. *10* Uprant xis
ghora portole.

Jezu Magdalachê Mariek Dixtti Poddta

(Mt. 28, 9-10; Mk. 16, 9-11)

11 Punn Maria somadhi lagim roddot ravli, ani roddtanam
voddôv ghalun somadhint polle zalear, *12* dhovim angavlim
nheslele dog devdut tinnem dekhle: zõi Jezuchi kudd
dovorleli, thõi te bosun asle, eklo toklê vatten ani dusro
pãiam vatten. *13* Hãnnim tika mhonnlem: "Bai, tum kiteak
roddtai?" Tinnem tankam mhonnlem: "Kiteak mhojea
Somiak kaddun vhelo ani Taka khõi ghalo to hanv nokllom".
14 Oxem mhonnun tinnem patt voll'li ani Jezuk thõi aslo to
dekhlo, punn To Jezu mhonn tinnem Taka ollkhunk nam.
15 Jezun tika mhonnlem: "Bai, tum kiteak roddtai? konnak
sodtai tum?" To mali mhonn chintun, tinnem Taka
mhonnlem: "Saiba, tunvem kaddun vhelai zalear, Taka khõi
ghalai to mhaka sang, ani hanv Taka kaddun vhortelim". *16*
Jezun tika mhonnlem: "Mariê!" Tinnem vollon Taka
mhonnlem: "Raboni!" [d] (mhonnge "Guruji"). *17* Jezun tika

b) Pedruk odik man favo mhonn ho xis dakhoita (polle 21, 15-17).

c) Polle St. 16, 8-11; 2, 7; D. I. 2, 24-31; 13, 32-37; 1 Kor. 15, 4)

d) "Rabbi" hea utra poros "Rabonni" hem utor odik manachem; sobar pavtti Judev lok Deva lagim uloitanam tem utor vapri. Dekhun tem Tomasachê bhavartachê ucharnnê sarkem. (v. 28).

mhonnlem: "Mhaka dhorun ravum naka! [e] Hanv azun Bapa
sorxim choddunk nam; punn Mhojeam bhavam-xim voch
ani tankam oxem sang: Mhojea Bapa ani tumchea Bapa-xim
Mhojea Deva ani tumchea Deva-xim Hanv choddun vetam".
[f] *18* Maria Magdalen geli ani tinnem Somiak pollela ani
Tannem apnnak oxem-oxem sanglam mhonn tinnem xisank
kolloilem.

Jezu Xisank Dixtti Poddta

(Mt. 28, 16-20; Mk. 16, 14-18; Lk. 24, 36-49)

19 Têch sanjê, mhonngê satolleachea poilea disa, xis
zomlele asle thõichim daram Judevanchê bhirantin bond
korun dovorlelim; Jezu bhitor sorlo ani tanchê modem ubo
ravlo. Tannem tankam mhonnlem: "Xanti tumkam!" *20* Hem
mhonnun Tannem tankam Aple hat ani Apli kus dakhoilim.
Somiak polleun xis khuxal zale. *21* Novean Jezun tankam
mhonnlem: "Xanti tumkam! Zoso Bapan Mhaka patthoila,
tosoch Hanv tumkam patthoitam". *22* Oxem uloun Tannem
tancher svas sôddlo [g] ani tankam mhonnlem: "Povitr Atmo
gheiat. *23* Zanchim patkam tumi bogxixat tim tankam
bogsotelim, ani zanchim patkam tumi bogxinam zaxat tim
tankam bogsochim nant."

e) Aplea sanddlelea mogachea Jezuk pollenam fuddem Maria Tacheam pãiam poddta ani mogan te pãi dhorunuch ravunk sodta. Punn Jezu Apunn azun challis dis Apleam xisanchea sangata astolo mhonn ani, dusrê vatten, Apunn punorjivont zalo mhonn vegim-vegim xisank khobor dhaddunk sôdtalo dekhun, Aple pãi sôddun Mariek suddsuddit voch mhonnta.

f) Ji khobor D. I. 1, 3 hacher mellta ani jem hanga mhonnlelem asa tem ekamekacher add nhoi. Jezu Bapa-xim "choddun gelo" mhonngê jea disa To fonddantlo utthun bhair sorlo (Ju. 20, 17; Lk. 24, 51), Tachi Kudd mhoimevont zali (Ju. 3, 13; 6, 62; Ef. 4, 10; 1 Tim. 3, 16; Heb. 4, 14; 6, 19; 9, 24; 1 Ped. 3, 22; polle D. I. 2, 33. 36). Punn challis disam urpant Tacho sorg-provês zalo vô To sorgar choddun gelo (D. I. 1, 2; 9, 11), mhonngê Jezucho sonvsarant disto sangat somplo; atam To "Devachea uzvea hata bosla" ani nimannea disachea iennea porian anik To ieuncho nam.

g) Jezucho svas Povitr Atmeachi khunna (Hebrêv bhaxen "Atmo mhollear "svas"); sogllem novem korcheak Jezu Povitr Atmeak dhaddta (Ut. 1, 2; 2, 7; Ez. 37, 9; Zann. 15, 11; polle Ju. 19, 30 ani Mt. 3, 16).

Jezu ani Tomas

24 Jezu ailo tednam baram modlo eklo, Zonvllo
mhonnlolo Tomas, tanchê borobor naslo. *25* Dekhun dusream
xisamnim taka mhonnlem: "Ami Somiak pollela". Punn
tannem tankam mhonnlem: "Tacheam hatancher hanvem
khilleanchea khunna pollelea xivai, ani khilleanche svater
mhojem bott ghalea bogor, ani mhozo hat Tachê kuxint
ghalinam zain zalear, hanv sotman'cheak nam".
26 Atth disam uprant, xis novean ghorant asle, ani tanchê
bori Tomas. Daram bond astana Jezu bhitor ailo ani tanchê
modem ubo ravun, Tannem mhonnlem: "Xanti tumkam!"
27 Uprant tannem Tomasak mhonnlem: "Tujem bott hanga
ghal: he polle Mhoje hat; tuzo hat lagim hadd ani Mhojê
kuxint [h] ghal; hea fuddem anik dubhav naka punn bhavart
dhôr". *28* Tomasan Taka zap diun mhonnlem: "Mhojea Somia
ani Mhojea Deva!" *29* Jezun taka mhonnlem: "Mhaka polleloi
mhonn, visvas dovorloi; pollenastana visvas dovortat tim
khorench subhagi".

Hea pustokacho Hetu

30 Anik zaiteo khunna Jezun xisam hujir keleo teo hea
pustokar boroun dovrunk nant; *31* punn Jezu mhollear Krist
Devacho Put mhonn tumi visvas dovorcheak ani visvas
dovrun Tachê vorvim tumkam jivit mellcheak, heo vostu
boroun dovorleat.

Jezu Sat Xisank Dixtti Poddta [a]

Tea uprant, Tiberiasachea Doria-xim Jezu dixtti poddlo;
hê porim To dixtti poddlo. 2 Simanv Pedru, Zonvllo mhonn-
lolo Tomas, Galileiantlea Kanacho Natanael, Zebedevache
put, ani Tacheam xisam modle anik dog ektthãi asle. 3
Simanv Pedrun tankam mhonnlem: "Hanv maslli marunk
vetam". Tãnnim taka mhonnlem: "Ami-i tujê borobor ietanv".

h) Aplea Xubhvortomanachea xevttak Juanv novean Kristi vachpeachem mon Jezuchea Koddvollachea ghaiacher ôddun haddta (polle 19, 34).

h) Aplea Xubhvortomanachea xevttak Juanv novean Kristi vachpeachem mon Jezuchea Koddvollachea ghaiacher ôddun haddta (polle 19, 34)

21 *a)* Ho avesvor khud Juanvan vô tachea eklea xisan pattlean laila.

Te gele ani hoddeant choddle; punn tê rati tankam kãich
mell'lenam. *4* Sokallim Jezu veller ubo aslo; to Jezu mhonn
xisank koll'lemnam. *5* Jezun tankam mhonnlem: "Ixttamnô,
maslli kitem tori poddlea mum?" Tãnnim Taka zobab dilo:
"Kãich nam". *6* Tannem tankam sanglem: "Hoddeachê uzvê
vatten ramponn ghalat ani tumkam nistem poddtelem".
Tãnnim ramponn ghali, ani maslli ekdom' chôdd [b] poddli
dekhun, tanchean ti ôddun haddunk zainam zali. *7* Jezu
mog kori tea xisan Pedruk mhonnlem: "To Somi!" To Somi
mhonn aikun, Simanv Pedrun aplem anglem penkttak
bandlem kiteak tachea angak kãinch naslem, ani tannem
doriant uddki marli. *8* Punn, masllen bhorleli ramponn
oddit—oddit her xis aile; te vellê laginch asle sumar
deddxem hat bhair. *9* Te veller pavle tednam, tãnnim,
thõi unddo dekhlo ani kollxeanchea ujear dovorleli maslli.
10 Jezun tankam mhonnlem: "Tumi atam dhorlea tantli
thoddi maslli hanga haddat." *11* Hoddear choddun Simanv
Pedrun rampônn veller ôddun haddli. [c] Ti ekxem trepon'n
vhoddleam nisteamnim bhorleli asli; ani itleo vhôdd maslleo
astanam-i, rampônn pinzlinam. *12* Jezun tankam mhonnlem:
"Nosteak ieiat". Tum konn gai mhonn vicharunk nosteak
bosleleantlea konnakuch kalliz zalemnam; To Somi mhonn
te zanno asle. *13* Tednam Jezun fuddem sorun unddo ghetlo
ani tankam dilo; toxench maslli-i dili.
14 Meleleantlo punorjivont zalea uprant Jezu xisank dixtti
poddlo ti hi tisri pavtt.

Mogachê Ucharnnê Uprant Mogachi Zutti

15 Nosto zatoch Jezun Simanv Pedruk mhonnlem:
"Simanv, Juanvachea puta, hanchê poros tum Mhozo odik
mog kortai?" Tannem Taka mhonnlem: "Hôi Saiba,
hanv Tuzo mog kortam mhonn Tum zannoi!. Jezun taka

b) Hem udar subham'ponn heram Jezucheam denneancho ugddas haddta: Kanacho soro (2, 6), vaddoilele undde (6, 11), jivem udok (4, 14; 7, 37), Boro Gonvlli dita tem jivit (10, 10) ani Povitr Atmeachem subham' dennem (3, 34).

c) Heram Xubhvortomanancher hem ghoddit zaun asa khunna Rajeachea ienneachi (Mt. 13, 47), vô dhormdutanchea vavrachi (Mt. 4, 19). Hanga-i dubhava viret hem ghoddit dhormdutanchea hatant Pedruchea fuddariponna khal dil'lem kam' khunnaita (polle Ju. 21, 15-17).

mhonnlem: "Mhojim mênddram rakh". *16* Dusrê pavtti
Tannem taka vicharlem: "Simanv, Juanvachea puta, tum
Mhozo mog kortai?" Tannem Taka zobab dilo: "Hôi, Saiba,
hanv Tuzo mog kortam mhonn Tum zannoi". Jezun taka
mhonnlem: "Mhojim mênddram rakh". *17* Tannem taka tisrê
pavtti vicharlem: "Simanv, Juanvachea puta, tum Mhozo mog
kortai?" "Tum Mhozo mog kortai?" oxem apnnak tisrê pavtti
vicharlem dekhun Pedruk khônt zali, ani tannem portipall
kelo: "Saiba, Tum soglem zannoi; hanv Tuzo mog kortam
mhonn Tum zannoi". Jezun taka mhonnlem: "Mhojeo xellio
rakh. *18* Hanv tuka sot sangtam, tum lhan asloi tednam,
tujea penkttak bandtaloi ani tuka zai thõi tum vetaloi, punn
tum mhataro zatoch tuje hat vistartoloi ani dusro konn tujea
penkttak bandtolo ani tuka naka thõi vhortolo". *19* Koslea
mornna vorvim [d] to Devak mhoima ditolo aslo tem dakhounk
Jezun toxem mhonnlem. Tea uprant mhonnlem: "Mhojea
pattlean ie".

Jezu ani Mogacho Xis

20 Pedru voll'lo ani Jezucho mogacho xis apnna pattlean
ietalo to tannem dekhlo; heach xisan rat-jevnnar Jezuchea
horddeak tenkun Taka mhonnlelem: "Saiba, Tuzo ghat
ghetolo to konn?" *21* Taka dekhlo tednam, Pedrun Jezuk
mhonnlem: "Somia, hachem kitem?" *22* Jezun taka
mhonnlem: "Hanv ieum-sor [e] to ravlolo Mhaka zai zalear,
tuka kiteak poddlam? Tum Mhojê pattlean ie". *23* Ho xis
morchonam mhonn bhavam modem khobor zali; punn "to
morchonam" oxem Jezun Pedruk mhonnlemnam, bogor
"Hanv ieum-sor to ravlolo Mhaka zai zalear, tuka kiteak
poddlam?"

24 Hoch xis heam vostunchi govai dita: tannench heo
vostu boroun dovorleat: ani tachi govaiki khori mhonn ami
zannonv. [f]

Sompadni

25 Jezun kel'leo anik-ui zaiteo vostu asat; teo soglleo ekan-
êk boroun dovorleleo zalear, borounk poddtelim aslim tim
pustokam dovrunk, sonvsar legun pavcho naslo mhonn
mhaka dista.